

Nté ō dé tsiñu pustru Xúva kō

Dā ntántétu pustrú san Espíritū Sántū

¹ Xu'ú é Lucá u ne, táxnūú u tutú nta'a nto, Teófilu. Tutú é dé va'á di'ná u ne, ntaa ú ni nto un nti'í é edé Jesuu, ni un nti'í é nakuā'a ña ña'a nté ntūvi dá eni ntu'u ñā ² da nté ntūvi é kūntáa ña e dukún kán. Di'na dá kūntáa ña e dukún kán né, dē kú'vé ñá uxuvi ñá'a, ña é vīi pustru íña ña ne, náñē'e ñá ña nté koo vii ña. Tsí xe'e Espíritū Sántū é kūtuni ña nté koo ka'an ñá ni ñā. ³ Kidáā ne, xí'i ñā ntiká krusi. Ntá tsi da rkontūvi é xi'i ñá ne, mii ñā ntii díto ña mí ntoo pustru ña. Dōó ki'in itō ntii díto ká ña da nté xee tá'an uvi díko ntuvi. Dōó kue'e edé ña vata koo é kuinti'xe pustru ña tsí ntoto nti'xe ña ne, kaka'an ñá ni ñā íña mí kadē kú'vé Xuva kō.

⁴ Dā intóo dadíi ká ña nī pustru ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é ña ku ntaka ña ñuú Jerusaleen.

—Kuntētu ntó i'a da nté ni'i nto é kaka'an Úvā kó, vata ō ka'án u ni nto kídaā. ⁵ É ĩni nto tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña kō; ntá tsi ña kukuú ka dá nainu mí Ēspíritū Sántū san é kunūu ñá nima nto —ka'an Jésuu ni ña.

Dá kūntáa Jesuu é dukún kán

⁶ Ña nátaská nuu ni Jēsuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Vevíi ntu é nakāku ntó ñuú ña Israeé san? —ka'an ña.

⁷ Kidáā né, kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñá te ntō'o é kāduku ntée nto é kūtuni nto nee ntúvi vii Uvā kó nuu i é vīi ña. Tsí kuenta íña mii ña é kade ña. ⁸ Ntá tsi te ĩnuu Espíritū Sántū san é

kunuu ña nima ntó ne, ðivi ña xntii ña ntó é ká'an ntó xoo ñá'a ú ni ña ntoo ñuú Jerusaleén san. Da kidáā né, kue'ën ntó ñuú Judea ni ñuú Samaria ne, kuē'én ka nto dá kanii ñūxivi. Kue'ën ntó, kuka'an ntódo nto ni ñá'a xoo ñá'a ú —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an Jésuú ne, kūntáa ña e dukún kán. Mē'ñú viko nu'u kuntáa ña ne, ñá ni íni ka pustru ñá ña. ¹⁰ Kuan tsī o ntáñi ña, ntaíto díto ña e dukún kán mí kūntáa ña ne, dā nēni ñá xee uvi ánje Xuva kō, ñu'u ña doo kui'xin. ¹¹ Ntáka'an ánje sán ni ña:

—Ō ñá ñuú Galilea, ¿nté kuān nté ntaíto díto ntu nto e dukún kán? Tsí ðivi tsi Jēsuu, ña é naki'i Xuva kō né, vata tsī ó kūntáa ña e dukún ne, kuan tsī koo nainu xtúku ña ñuxiví a —ka'an ña.

Dā de kú've ñá Matia é nākunúu ña naa Júda

¹² Kidáā ne, ntáka ña xuku é nani Ōlivú san. Ntíko koō ñá, kunú'u ña ñuú Jerusaleen é ña tuvi nté uun kilometru. ¹³ Dā náxee xtúku ña ne, kúxee ña má vī'i nínu kán. Dívī ña ntoo sán ne: Pedru, ní Juaan, ni Sántiau, ni Ándree, ni Félipe, ni Túmaa, ni Bártulu, ni Máteu, ni túku Santiau, i'xá Alfeu, ni Símuun Zéloté, ni Júda, ení Santiau. ¹⁴ Nguentúvi ntánataká nuu un ntíí ntíi ñá, ni ēní Jesuu, ni dí'i ñá María, ni tuku ñadí'í ði, é ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

¹⁵ Uun ntuvi ne, náataká nuu vata te uun sientu oko ña'a, ña kuínti'xe i Jesuu. Kidáā ne, nākuntítsi Pedru é ká'an ñá ni ñā ne, kaka'an ña:

¹⁶ —Eni, é íni nto tsí da mií é kuvi nee iña é káka'an Espíritū Sántū sán ne, nté ntūvi ði'na xe'é ña tú'un é xntée na'a Davii iña Jūdā san. Tsi Jūdā sán ne, ðivi ña é intéka ña ña'a é tñn ña Jesuu. ¹⁷ Dívī ñā ne, dadíi tsi pustru ntí ni ñā. ¹⁸ Ntá tsi é íni ntó nté ō kúvi ña. Tsi kí'i ña diu'un é diko ña Jésuú ne,

ñii ñá uun itsi ñū'u. Kidáā ne, kantei ña, ko'xó ña. Ntáta ī'xí ña ne, uun ito tsi kí nti'i ití ña ne, xí'i ñā.
¹⁹ Tēku ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, nté ō kúvi ña. Dukuān né, ĩntántēé ñū'u san Aceldama, é kāni tú'un Ñū'u Niñi. ²⁰ Kuān ó uve na'a libru é nanī Salmu, kaka'an:
 Na kuñi ixu vī'i ña ve;
 xōxó kuntōo ká i ikān,
 ka'an líbrú san. Xío ūve na'a túku, kaka'an:
 É tūku ña'a nakunúu ña naa ña,
 é vii ñá tsiñu é edé ña,
 ka'an líbrú san.

²¹ 'I'a ntoo ña'a é dadii tsi íka ntí ni ñā nguentúvi dá kátúvi Tó'o ko Jēsuu ní nti, ²² nté ntūvi dá itsi ntute ña nta'a Juaan un tsi da nté ntūvi é kūntāa ña vī'i antīvi. É kāntio ne, uun ña'a kuntee tá'an ña ntí é ntuvi nīi ntí uxuvi ñá'a ntí é ntāda ntaá nti nee é ĩni ntí, é kā'án nti ni ña'ā tsi nuu é ntaā i e ntóto Jesuu dá xi'i ña —ka'án Pedru.

²³ Kidáā ne, nakaxnúu ña úvi ña'a: uun ña'a, ñá nani Jōséé Barsabaa (Justo náni ña di), ni ūun ña'a, ñá nani Mātia. ²⁴ Ntáka'an ntâ'ví ña kídaā:

—Xuva, divi ntō é ĩni nto nimá nti xe un xé un ntí ne, tā'xi ntó na kūtuní nti xōo ñá'a é ntio nto ²⁵ é vii ñá pustru nto, é nakunúu ña naa Júda. Tsi Júdā ne, nákunāá ña tsiñu ña dá kuan ō dé ña é kīni kaa, dá kuē'en ñá mí kadūku ntée ña —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, nadíki ñá te kīi xoo ñá'a é vii pustrú san. Dā kíi ne, dúku ntée Matíá san. Ura tsi i intee tá'an ña ni ū'xi ĩn pustru, ñá nguī san.

2

Dā ĩnūu Espíritū Sántū

¹ Dā xee tá'an ntuvi é kūvi viko iña ñá Israee, viko é nani Pentecōsteé ne, dadii ntoo ntii ntii ña kuínti'xe i san. ² Dā neni ñá uun káñu'u tsí nte e dukún kan, vatá ó te tãtsin dóo ntii kainu ne, koó da kake'xen nī kava má vi'í mí ntoo ña. ³ Kidáā ne, ntii díto ñu'u kai'xi. Kaxi'í nuu ñu'u san dikí ñá xe un xé un ñā. ⁴ Kidáā ne, ínūu Espíritū Sántū san nima ñá ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ña é tūku e túku tú'ūn, tsí xe'e Espíritū Sántū san é kūvi ka'an ña.

⁵ Ntuvi sá'á ne, xee ntii ntii tatá vi'í ña Israee, ña e dóo ntánuu iní i Xuva kō. Dā mí'í ká ñuu vé'xi ña, xée ña ñūú Jerusaleen é vii ñá nchu'un Xuva kō. ⁶ Dā tékū ntii ntii ña'a san tsi dóo ntii kaka'an ñu'ú ne, ikan tsi náta'ká nuu ntii ntii ña. Ña é da ve xée sán ne, é tūku e túku tú'ūn ntáka'an ña. Koó dā kúdu'va ña da téku ña tú'ūn ñā e ntáka'an ña kuínti'xe i san. ⁷ Koó dā kúdana iní ña ne, ntánatín ña ni tā'an ña, ntáka'an ña:

—¿Vá ña ntu te ña ñuú Galilea, ña kuān ó ntáka'an san? ⁸ ¿Nté kuī ntátekú ntu ko tú'ūn é ntáka'an ña, vata tsi tē dadii tú'ūn ko ni ñā? ⁹ Tsi xo'ō ne, é xīo xío ñuu ko: ñuú Partia, ni ñuú Media, ni ñuú Elan, ni ñuú Mesopotamia, ni ñuú Judea, ni ñuú Capadocia, ni ñuú Puntu, ni ñuú Asia, ¹⁰ ni ñuú Frigia, ni ñuú Panfilia, ni ñuú Egítō né, iō ñá ne, vé'xi ñā un tsi nte ñuu África, é díi ka ikā é ñuú Cirene. I'a ntoo ña ñuú Romá di; iō ñá ne, ña Israee ña; iō ñá ne, dadii tsi ntántikin ñá Xuva ko nī ña Israee. ¹¹ I'a ntoo ña ñuú Cretá di, nī ña ñuú Arabia. Ntá tsi un ntii ntii o ntáteku ko é ntántaa ña ni kō nté o de Xuva kō e dóo kaxntii ña kō né, ñi'vi tsi tú'ūn mii kō ntáka'an ña —ka'an ña.

¹² Koó dā kúdu'va ña nee iña é kākūvi ne, ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Mí'i ntu vē'xi é kuan ō ntáde ña'a san? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi iō ñá ne, da ntáxkuntée ña, ntáka'an ña:
—Tē dóo ñu'u tsitū nima ña vīnu xee —ka'an ña.

Nté ō ka'án Pedru ni ña'á san

¹⁴ Kidáa ne, náakuntāñí dadíi Pedru ni pustru ñá u'xi ñn san é kā'an ñá ni ñā'a sán ne, un ntii tsī kéne ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntí'i kuē'en dú'va ntō, ña ñuú Judea ni ñá ñuú Jerusaleén ne, vi'a ve ne, kini vá'a nto é ka'án ntí ni ntō. ¹⁵ Ña'a sá'á ne, ña te kí'vi ñā. Ini nto tsí dā ve kaeku ñn teváa. ¹⁶ Ñā'á ni san, tsi sá'a ne, kakuvi vata ō ka'an Jóee dá ka'an ñá naa Xuva ko é ūve na'a nté ntūvi di'na, kaka'an ña:

¹⁷ Te xēe tá'ān ntuvi é ntí'i ñuxiví ne,
táxnūú u Espíritū Sántū ko

é kunūu ña nima ñá'a, ña ntoo dá kaníi ñūxivi.

Kidáa ne, ká'an i'xā ntó, te tíi, te ñadí'i, naá ko.

Na kuetsī sán ne, vata koo kuví é nākueni na, kiní
na é nāñe'é u na.

Ñatā sán ne, ñuu ení kán nañe'é u ña nté koo kuví
rkontuvi.

¹⁸ Ntuvia tsikán ne, taxnūú u Espíritū Sántū ko
é kunūu ña nima ñá ntáde tsiñu kuenta iñá ko, te
tíi, te ñadí'i ñá ne,

da kidáa kā'an ñá naá ko.

¹⁹ Ta'xi ú kuenta é dukún kán ne,
ñuxiví a kii niñí ne,

koko ñu'ú ne,

dōo kene u'me vata kaa viko nu'u.

²⁰ Kuneé ngantií ne,

koko kuē'e kue'é xoo, vata ito niñi,

di'na tē xee tá'an ntuvi é nañu Tó'o kō.

Kidáa ntūvi e dóo ka'nu, e dóo vá'a ō.

²¹ Dā xoó ka ña'a, ña é kaku ni'i i Tó'o kō ne,

nakáku ña,
ka'an Jóeé san kídaā.

²² Un ntĩ'i kuē'en dú'va nto, ñatĩí Israee, kini vá'a nto é ká'án ntĩ ni ntō: Tsí Jesuu, ñá ñuú Nazareé ne, ñi ñā e dóo va'á ña ni Xuva kō. É ĩni ntó tsí xe'é Xuva kō é kũvi vií ña nuu i e dóo na'nu mé'ñu ntō né, dōo kue'e kuénta tá'xi ña vata koo é na kūtuni nto tsí mii Xuva kō táxnũ ña ña. ²³ Ntá tsi dā ntúvi ña kuenta ntá'a nto, vata tsi ō dé kũ've Xuva ko ntē ntúvi di'na ne, ñi ñā ntō tĩn nto ña ne, ē'ní nto ña dā xe'é nto ĩtsi é naxnteē ñá kini ntáa san ña ntíkā krusi. ²⁴ Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña dá xi'i ña. Ña ni kũvi vií doxi'í san ni ña. ²⁵ Tsí kuān ó uve na'a nte ntúvi di'na, kaka'án rei Davii kuénta iña ña: Iní u tsí nguentúvi katuví u ni Xuva kō.

Ñá kau'vĩ kue'én ko,
tsí ñi ñā kunuu mé'ñu kũnuu dava ña ko.

²⁶ Dukuān é nakũnuu dīnĩ nimá ko ne,
dōo dīnĩ ko, kaka'án u.

Nakutúvi vā'á kue'en kũñũ ko,

²⁷ tsi ñá xtuvĩ mii ntó nimá ko doxi'í kãn;
ntē ña ta'xi nto é tē'u kũñũ ko,
tsí xu'u é i'xā nto e dóo va'á u.

²⁸ Ñi ñā ntō nañé'ē ntó ko
nté koo ni'í ko ntuví va'á iña ko.
Xu'ú ne, nakunúu dīnĩ kue'én nimá ko
é kutúvi dadĩi ú ni ntō.

Kuan ō ka'an Dāvii san kídaā.

²⁹ ĩni, é ĩni nto tsí xi'i úva ata ko Dāvii ne, dā ĩntú'xi ña. Tsí i'a tuvi dukuan ñáña ña mí ĩntú'xi ña. ³⁰ Ntá tsi Davii ne, kaka'an ñá naa Xuva ko é kuān ó kaka'an ña. Iní ña tsí Xuva kō xe'é ña xu'u ña tsí uun i'xā ika ña kunũu naa ña é vií ña rei iña ko, xo'ō e ñá Israee o. ³¹ Dukuān né, vata tsí ó te nte dí'na ĩni Davii nté koo kuvi ne, ka'an ña kuenta iña é ntoto Cristu dá xi'i ña, tsí ña kunuu mii nima ña

mí ñu'u nima ñá xi'i; ntē ña té'u kúñu ñā di. ³² Ne, kuan ō kúvi nti'xe, tsí Xuva kō ne, nantóto ña Jesuu. Un ntí ntí nti é uxuvi ñá'a ntí, ntáde ntaá nti tsí iní nti tsí nuu é ntaā i é ntóto ña dá xi'i ña. ³³ Kidáā ne, kúntāa ña é kutuvī ñá nta'a kua'a Xuva kō é kada kú'vē ñá, tsi dóo iō ñá é vii ña. Kidáā ne, táxnuu Xuva kō Espíritū Sántū sán, vatā ó kaka'an ñá nte dí'na ne, divi ñā kade ña é un nti'í é ntaíni nto nī é ntátekú nto é kākúvi vevii. ³⁴ Tsí ña te rei Daví san ña é kúntāa vi'i antívi, tsí mii Dávii kaká'an ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'o kó:

“Kutúvín diñi kua'a kó,

³⁵ dā nté kúvi vii ntí'í ú nī ña ntaínchu'vi o”,

ka'an Xúva kō.

Kuan ō ka'an Dávii kídaā.

³⁶ Na kūtuni ntí ntí ña Israeé san tsí nuu é ntaā i tsí divi Jēsuu, ña é naxnteē nto ntikā krusí ne, divi ñā é nakaxnúu Xuva ko ñā é vii ñá Tó'o kō, é vii ñá Cristu, ña é nakakú kō —ka'án Pedru ni ña.

³⁷ Dā téku ña'a san é kāká'an ñá ni ñā né, dōo u'vi kúvi ña. Tsixe'e ñā Pedru ní pustru ñá nguí san:

—Ēni, ¿nté ntu koo vií nti é ntúvá'a ntí ni Xuva ko vē? —ka'an ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ñā:

—Natu'vi nto kuétsi nto nta'a Xuva kō ne, kutsi ntute nto xé un xé un nto kuēnta iña Jēsuu, vata koo é kāda ka'nu iní Xuva ko kuétsí nto ne, ta'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima nto. ³⁹ Tsi tá'xi Xuva ko xū'u ña é kuān koo vií ña ni ko ni i'xā kó, ni ūn ntí ntí ña'a, kuān te dóo ikā ntoo ña, da xōo ka ña'a e kána Xuva kō é kúvi ña iña ña —ka'an ña.

⁴⁰ Dōo na'a kāká'án Pedru ni ñá ne, dōo kue'e é kāká'an ñá ni ñā. Kaxé'e ña ña itsi, kaka'an ña:

—Kii nteé xio nto ña kini ntáa san ve —ka'an ña.

41 Dōo titín ña'a kuínti'xe ña é kākā'an ñá ne, itsi ntute ñā. Iō ñá te ūni míil ñā'a, ña é nakuvé ta'an ntuvi tsikan nī ña kuínti'xe i san. 42 Ña sā'á ne, dōo dé ntaa ña un nti'í é nañé'e pustrú san ña ne, dōo dé ntaa ña nataká nuu ña é kātsin dava ña tañú'u nī é kā'an ntá'ví ña nī Xuva kō di.

Ntuvi iña ña kuínti'xe i san dá iñi ntu'u é nataká nuu ña

43 Xuva kō né, dōo xntíi ña pustrú san é vii ñá nuu i e dōo na'nu, e dōo titín kuenta xé'e ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, dōo u'ví ña. 44 Ña kuínti'xe i sán ne, dadii tsi ika ña ne, uun tsi nima ña. Kaxntii tā'an ñá ni da neé ka é iō iña ña. 45 Dīko ña iña míi ña ne, dā náke'nté dava ña diu'un i, tsí'i ña nta'a ta'an ña xé un xé un ña yata kaa é kātaan núu ña. 46 Utén utén nátaká nuu ña ini ukún ka'nu kán ne, dadii é'xi ña nú vi'i ña kán, katsín dava ña tañú'ū. Dōo diní ñu'u nima ñá ne, ntē ña ni de ná'nu ña ni tā'an ña. 47 Da mii kué'en tsi é nānu'u ñá iní ña Xuva kō ne, dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. Utén utén ne, dukuān ntáku'titín ña'a, ña nakáku Xuva kō.

3

Dā ntúva'a ña xné'e

1 Uun ntuvi ne, kué'ēn Pedru ní Juaan, kuntáa ña má ūkún ka'nu kán dá kaeku uni kuáa, ura i é ntáka'an ntá'vi ñá'a. 2 Dā xee ña xi'i úkun kán ne, iní ña é vēxní'i ña'a san uun ñátii, ña é natín di'in i nté dā káku. Utén utén kaxee ni'i ña ña ne, kaxtúvi nteē ñá ña xi'i úkun kán, xi'i é nanī E Dóo Va'a. Ikān xkutúvi ñá, kaikan ñá doméni nta'a ña ntáxee má ūkún kán. 3 Dā ini ña tsí vé'xi Pedru ní Juaan é k'í'vi ña má ūkún kán ne, íkan ñā diu'ún doméni nta'a ña.

⁴ Pedru ní Juaán ne, ĩto ña ña ne, kaka'án Pedrú san ni ñā:

—Koton nuú ntĩ —ka'an ña.

⁵ Kidáā né, ĩto ñá nuu ña tē nee kué'e ña ña, kuiní ña. ⁶ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña túvi kuē'en tsí diu'ún ko. Ntá tsi ĩó ĩñá ko é tā'xi ú o: kuenta ĩña Jesúcristu, ña ñuú Nazaree, ká'ān ú ni ō: Nakuntĩsin, kakan ve —ka'án Pedru.

⁷ Kidáā ne, ĩrkāa Pedru ntá'a ña é xntii ña ñā nakuiñi ñá ne, ura tsí i ntuvá'a dí'in ñā. ⁸ Koó dā kaentíta ntaa ña nakuntĩsi ña ne, dā éni ntu'u ñā kaika ña. Kúk'ví dadĩ ña nĩ Pedru ní Juaan má ũkún kān ne, koó dā kaentíta eninú ña kaika ña, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ⁹ ĩní ntĩ ntĩ ña'a san é kaika ña, kananu'u ñá ini ña Xuva kō ne, ¹⁰ koó dā kúdu'va ña'a san dá ini ña é ntūvá'a ña, tsí ini ña é ñi ñā é kaitúvi nteē ña xi'i é nanĩ E Dóo Va'á san é kaikān ñá doméni.

Dā ka'an ntódo Pedru Corído Salámuun kan

¹¹ Ñatĩ san ne, kuan tsí ó karkaa ña Pedru ní Juaan, é ña ni ntío ña é nangāva ña ña. Un ntĩ ntĩ ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, ntaínu ñā, vé'xi ña mí ntoō ñá, uun itsi ini ukun kan mí é nani Corído Salámuun. ¹² Dā ĩni Pedru é vé'xi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ō ñá Israee, ¿nté kui koo da ntákudu'va ntu nto é kuan ō kúvi? ¿Nté kui kuān nte ntaínté'a ntu nto ntĩ? ¿Vá ñi ntū ntĩ kuvi idé ntĩ é ntūvá'a ña sā'a? ¿Va dóo ntu ĩó ntĩ é ntavá'a ntĩ ña xnē'e? Kuān te dóo ntaínuu ini ntĩ Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu víi ntĩ ntavá'a ntĩ ña sā'a? ¹³ Ña'á ni san, tsí Xuva kō, ña inúu ini uva ata ko Ābraan ni Ísaa ni Jácoó ne, ñi ñā de kú'vē ñá é mii i'xā ñá Jesuu kodó nuū ña. ñi ñā é ntáda nto ña kuenta ntá'a ña tsíñu i. Dā ntío

Pilatu é nangāva ña ña ne, ðivi ntō ne, ña ni ntío ntō. ¹⁴ Jesuú ne, dōo vá'a ña. Ña túvi nee kuetsí ña. Ntá tsi ña ni ntio nto é nangāva ña ña. ðivi ntō ne, íkan ntō é nantii ña uun ña'a ñatīi, ña é'ni ña'a. ¹⁵ Dukuan ō é'ni nto ña kata'xi ntuvi iña ko. Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña. Ntí'í ne, iní ntí tsí nuu é ntaā i é kuan ō kúvi. ¹⁶ Vevíí ne, ðivi Jēsuu kúvi idé ña é ntūvá'a ña sālá, ña é kainí nto, tsí dá kaku ni'i ña Jēsuú ne, nakunúu ntii ña. Tsí dá kuínti'xe ña Jesuú ne, kutíi ña ntuva'a vá'a ña, vata tsi ō kaini ntó un ntí'i ntō ve.

¹⁷ É iní u, ení, tsí ðivi nto ni ña odo nūú iña nto ne, ña ni iní ntó xoo ñá'a é Jesuu da é'ni nto ña. ¹⁸ Ntá tsi dukuan ō dé ntaa Xuva kō é kākā'an ña nté ntūvi di'na dá ntáka'an ñá ka'an naa ña é da mií é ntō'lo Cristu, ña nakaxnúu ña. ¹⁹ Dukuān ne, nadama nto nima káni kaa nto ne, nakuní'i nto nima vá'á nto. Xnūu nto nima nto é kākā'an Xúva kō, vata koo é nākate ña kuétsi ntō. Kidáā ne, ta'xi ña é nakunuu díní nima ntó ne, ²⁰ taxnuu ña Jesucristu, ña é nakaxnúu ña nte ntúvi di'na é kodo nuū ñá kuenta iña ko. ²¹ Vevíí ne, da mií é kutuví ñá ví'i antívi, kantétu ña dā nté xee tá'an ntuvi é ntāva'a xee xtuku Xuva ko ñūxiví, vatā ó ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo nte e ná'a, dá xe'é Xuva kō é kūtuni ña nté koo kuvi. ²² Tsí Muiseé ne, kaka'an ñá ni ñata kō, ña intóo kídaā: “Xuva kō né, taxnūu ña uun ña'a é ðivi tsi tātá ko, é ka'an ña naa ña, vata tsí o táxnūu ña ko. Kini va'a vá'a nto nee ntí'í ntí'í é kākā'an ñá ni ntō, ²³ tsí te xoo ñá'a ña ntío ña kuínti'xe ña é kākā'an ñá ne, kunaá ña. Kii nteé xio ta'an ña ña Israee”, ka'an Muísee nte kídaā.

²⁴ 'Kuan ō ka'an ntíí ntíí ña ka'án naa Xuva ko. Di'na Samuee, ni ún ntíí ntíí ña ka'án naa Xuva ko, ña é vè'xí ata ña, ntáka'an ntódo ña nté koo kuvi

vevii. ²⁵ Xuva kō ne, xé'e ña xu'u ñá uva ata ntō, ña intōo di'na. Kuvi iña ntó di, tsí ntoo nto naa ña vevii. Tsí Xuva kō ne, kaka'an ñá ni Ābraan: “Kuenta iña í'xá nto ntuviko un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo dá kanií ñūxivi”, ka'an ña. ²⁶ Dukuān né, dā táxnuu Xuva ko I'xā ñá ne, di'na kuenta iña ntó táxnuu ña, vata koo é ntāviko ña nto, vata koo é nātu'vi nto kuétsi ntō —ka'án Pedru ni ña.

4

Dā ntāñí Pedru ní Juaan núu ña tsíñu i

¹ Pedru ní Juaán ne, ntáka'an dúkuan ña ni ñā'a san dá xee dutu iña ñá Israee, ni tó'ō sntadun iña úkūn ka'nu, nī ña saduceu. ² Dōó dutsī kuiní ña nī Pedru ní Juaan, tsí ntánakuā'a ña ña'a san tsí nuu é ntaā i é ntoto xtuku o tē xi'i o, tsí ntóto Jesuu dá xi'i ña. ³ Kidáā né, tīn ña ña, tsú'un kutu ña ñā vi'i utun. Uun ñūú ñú'u kutu ñā, tsí e kuáa da tīn ña ñā. ⁴ Ntá tsi dōo titín ña'a kuínti'xe ña da téku ña tú'ūn é káka'an ña. Kidáā ne, xée tā'an te u'un míil ña'a kuínti'xe ña Jesuu, é da mii kuē'en tsí ñatí san ne, kaxio ñadí'í san di. ⁵ Utén sán ne, un ntíí ntíí ña odo nūú iña ñá Israee san, ni ñata, nī mastru lei iña úkūn sán ne, nātaká nuu ña ñuú Jerusaleen, ⁶ ni dūtu, ñá odo nūu, ña nani Ānaá, ni ūn ntíí ntíí ñavi'i ña, ni Caífaa, ní Juaan, ni Aléjandrú di. ⁷ Kidáā né, káná ña Pedru ní Juaan é xntáñi me'ñū ñá ña, da tsíxe'e ña ña:

—¿Xoó ntu tá'xi i itsí é kuān koo vií nto? —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, dōó nuu Espíritū Sántū nima ñá, kaka'an ña:

—Un ntíí ntíí ntó, ñata, ña odo nūú iña ñá Israee: ⁹ te ntio nto tsixe'e ntō ntí nté ō xntíí ntí ña xne'é

ne, nté ō kúvi ntuvá'a dí'in ñā ne, ¹⁰ kini vá'a nto ve é kākā'án nti ni ntō, tsí ntio ntí é kūtuni ntó ni ūn ntíí ntíí ña Israee tsí Jesucristu, ñá ñuú Nazaree, ña naxntēē ntó ntiká krusi, ña nantóto Xuva kō né, ña ñā kúvi idé ña é ntūvá'a ña sā'a. I'a ntitsí ña nuu ntoo. Ini nto tsí ña vādā ká ña ntuvi. ¹¹ Jesuú ne, vata kaa xuu núu i kaa ña. Dīvi ntō ne, vata ntāa ña ntáxntāñí vi'i ntāa nto, é nākuíta nto xuu e díi ka va'á, xuu e kúvi xuu núu i. ¹² Tsí xōxó xtuku ka é kúvi nakākú i kō, tsí mii tsi Jēsuu é kúvi vií ña. Kuan ō dé kú've Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

¹³ Ña tsiñu i sán ne, koó dā kúdu'va ña dá ini ña tsí ña te kau'vi kué'en tsi Pedru ní Juaan é ka'an ña, kuān té ñá te tu've ña, ñá te na'nu ñā'a ña. Da kidāá kútuni ña é dadíi íka ña ni Jēsuu. ¹⁴ Ikān ntitsí ña ntuvá'a sán di. Dukuān ne, ñá ni kútuni ñá nté koo ka'an ntée ña ña. ¹⁵ Kidāá ne, nantíi ña ña mé'ñū juntá san ne, da ntánatíin mii ña, ¹⁶ ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo vii o ni ñā? É íní ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí idé ña uun nuu i é dōo ka'nu. Ña kúvi kā'an o té ña nuu é ntaā i. ¹⁷ Ntá tsi ña ntío ko é kúkue'e núu i. Dukuān ne, kué'e o ña ítsi e nté uun ito ka ña ka'an xtúku ña kuenta iña Jēsuu —ka'an ña.

¹⁸ Kidāá né, kāna xtuku ña ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Nté uun ito ka ñá ku kā'án ka nto ni ñā'a kuenta iña Jēsuu —ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi Pedru ní Juaán ne, nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Mii nto kadā kuení nto ve. ¿Nee iña é díi ka va'a é vií nti, te kuinī nto: é kuinti'xe nti é ntáka'an ntó ne, ō é kuinti'xe nti é kākā'an Xúva kō? ²⁰ Ntí'í ne, da mii é kā'án nti ni ña'a un ntí'í é íní nti é edé Jesuu, un ntí'í e téku nti é nakuā'a ñá nti —ka'an ña.

21 Ña tsiñu i sán ne, da mii tsī de tíi ña ni ñā né, dā nakaka ña ña. Ña ni kúvi kuē'é ña ña é ntō'o ña, tsi ú'vī ñá tē dóo ka'an ñá'a san. Tsí un ntíí ntíí ñá'a sán ne, da mii kuē'en tsi ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō é kuan ō kúvi. 22 Tsí ña xne'e, ña é kuan ō ntuvá'a dí'in ī sán ne, e ítā nti'xin uvi díko kuia ña.

Nté ō ka'an ntâ'ví ña kuínti'xe i san

23 Dā ntíi Pedru ní Juaan ví'i utun kán ne, kué'en ñā mí ntoo ta'an ña, ña kuínti'xe i, kuntáa ña ni ñā nee ntí'i ntí'i nuu i é káka'an dutu ñá odo nūú san ni ñatā san ni ña. 24 Dā téku ta'an ña ne, uun tsi nima ñá ka'an ntâ'ví ntíí ntíí ñá ni Xuva kō:

—Xuvā, ñā ñā ntō é Xuva nti'xe ntí nto; ñā ñā e dóo ka'nu nto. Mii ntō dé kú'vē ntó e dukún kan ni ñūxiví a, ni ntute ñū'u kán, ni un ntí'í é īo. 25 Mii nto ni Ēspírítū Sántu ntō ne, xé'e nto tú'un é ká'an ña kade tsiñu iña nto, rei Davíi san, dá kakā'an ñá naá nto nté ntūvi dí'na, kaka'an ña:

¿Nté kui dóo ntákudiin ñá tuku ñūú san?

¿Nté kui doto tsí ó ntántukū nuu iní ña'a san?

26 Kuntañi ntée ntíí ntíí rei iña ñūxivi, nātaká nuu ntíí ntíí predente ñūú san dá ntāa ña ata Xuva ko ní Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō, ka'an Dávíi san kidaā.

27 Kuan ō kúvi nti'xe tsí rei Heróde ni Pōncio Pilatú ne, nātaká nuu ña má ñūú a nī ña Israee ni ña é ña te ña Israee, nátee ta'an ña xu'u ñá, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña I'xá nto Jesuu, ña e dóo va'á, ña nakaxnúu nto. 28 Dukuan ō dé ntaa ña un ntí'i nuu i vata tsí ō dé kú'vē ntó nte ntūvi dí'na é kuān koo kuví. 29 Vi'a ve ne, koto nto, Xuvā, nté o ntáde ña e ntaínchu'vi ñá ntí. Xntii ntō ntí é ña ku u'ví nti é ká'an ntódo ntí ni ñá'a san tú'un nto, tsí iña nto kade tsiñu nti. 30 Nátānteé nto nta'a nto ña

nchokuvi, ntavá'a nto ñā. Xntii ntō ntí é kūvi víi nti nuu i e dóo na'nu, e kue'e kuenta kue'e u ña kuenta iña Í'xá nto Jesuu e dóo va'á ña —ka'an ña.

³¹ Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, tē'xén nuu ví'i mí ntoo ña. Ínū Espíritū Sántū nima ñá, un ntí ntí ñá ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō, tsí ña te ntaú'vi kue'en tsí ña.

Da nēē ka é ío iña ñá ne, iña ntí ntí ña

³² Un ntí ntí ña kuínti'xe i sán ne, uun tsi nima ña, uun tsi é ntádē kuení ña. Nté uun ña ña ni de víni ña é ntio ta'an ña. Tē nee iña é ío iña ñá ne, ñá ni kā'an ñá te iña mii ña, tsí iña ntí ntí ñá, ka'an ña.

³³ Pustrú san ne, dōó ío diki ña é kā'an ñá ni ñā'a tsí ntóto Jēsuu dá xi'i ña. Dōo vá'a ō intóo ña, tsí Xuva ko ĩnuu mé'ñu ña ñā. ³⁴ Nté uun ña ña ni taan núu ña, tsí tē xoó ña'a é ío ñu'u í ne, ō ví'i i ne, nadiko ñā ne, dá xēe ni'i ñá diu'un i ³⁵ é ntāda ña kuenta ntá'a pustrú san. Kidáā ne, nake'nté dava ña, na kuīdo ta'an ña, xoo ñá'a é kātaan núu i. ³⁶ Kuān o dé uun i'xá ña Levii, ñá nani Jōsee, ñá vē'xí ñuú Chipre. Pustrú san ne, xntánteē ñá ña Bernabee, é kāni tú'un Ña Kanaxnuu Ka'nu Nima Ko. ³⁷ Dīvi ñā né, nadiko ña ñū'u ña ne, da xee ni'i ñá diu'un i, ntāda ña kuenta ntá'a pustrú san.

5

Nté ō kúvi Anania ni Sáfira

¹ É tuku ñatī, ña é nani Anānia, ni ñádi'ñā ña, ña é nani Sāfirá ne, nádiko ña uun itsi ñū'u ña dī. ² Ntá tsi ña sá'á ne, kī'i ña diu'un í ne, xnūu vá'a ña dava é kūvi iña mii ña. É ntóó ka kúdii ne, ntada ña kuenta ntá'a pustrú san.

—Kuān sá kaa diu'un i —ka'an ña.

Ñadiĩ ñá ne, uun tsi xu'u ntáde ña é kuān koo ka'an ña. ³ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Anania, ¿nté kui xnúu ntu nto nima nto é kaka'an Tó'ō é ña vá'ā san? ¿Nté kui kaka'an ntú nto dovete nī Espíritū Sántū dá kī'i nto dava diu'un ñu'u san é kuvi iña mii nto? ⁴ ¿Ñá ntu te iña mii nto ñu'u sán di'na dá nadiko ntō? ¿Ñá ntu te iña mii ntó diu'un í di? ¿Nté kui kene iní ntu nto é kuan ō dé nto? Tsí ña te ña'á san é kaeni nta'ví nto ña, tsí mii Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

⁵ Ananiá ne, dā téku ña é kaka'an ñá ni ñā ne, nantúve ña ne, xí'i ñā. Dōo u'ví ntíí ntíí ña'a san da kútuni ña nte o kúvi ña. ⁶ Kidáā ne, xée na kuetsī ne, dá'vī nuu na kúñu ña dōó ne, dā kue'en ní'i na ña, kúku'xí na ña.

⁷ Dā ita ntí'xin uni úra ne, xée ñadiĩ ña. Váta kutūni ñá nte o kúvi xī ña. ⁸ Pedrú ne, tsixe'e ña ñā:

—Ká'an vē: ¿Dū'va ntu kaa inuu á'vi ñū'u é nádiko ntō? —ka'an ña.

—Kuan tsī kaa inuu á'vi —ka'an ña.

⁹ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—¿Nté kuī kéne iní ntu o ni xī o é kuan ō dé vete nto nī Espíritū Sántū? I'a kuntí'xi na kuetsī, na ixkú'xi xī o. Vi'a ve ne, kiku'xí na o di —ka'an ña.

¹⁰ Ura tsí i nantúve ña nuú Pedrú ne, xí'i ñā. Kidáā ne, xée na kuetsī sán ne, iní na tsi é xí'i ña. Tāvá na ña é kíkū'xí na ña diñi xī ña. ¹¹ Un ntíí ntíí ña kuínti'xe i sán nī ña ñuu i sán ne, dōo u'ví ña da kútuni ña nte o kúvi.

Dā ntuvá'a ña nchokuvi

¹² Pustrú san ne, dōó kue'e kuénta xē'é ña; dōó ki'in itō idé ña nuu i e dōó na'nu mé'ñū ña'a san. Un ntíí ntíí ña kuínti'xe i sán ne, dadíi nátaská nuu ña ini ukún ka'nu kán mí nani Corído Salámuun.

13 Ñá nguī sán ne, dōo u'ví ña é kuve ta'an ña ña, kuān te dóo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. 14 Ntá tsi dā díí díí ka kuínti'xe ña'a san Tó'lo ko Jesūcristú ne, dōo titín ña nákuve ta'an ña ña kuínti'xe i san, te tíi te ñadi'ñā. 15 Xee ní'i ña ña nchokuví di, tsōo ña ña nú ito, tsōo ña ña nú xūvi ítsi kán vata koo te āma kuita ntí'xin Pedrú ne, kuān té ntati kúdii ña duku ntée ña ne, ntuvá'a ña, kuíní ña. 16 Xée ñá'a san, ña ntoo etsin ñuú Jerusaleén di. Ñá te da dāi ñá xee ña, odo ñā ña nchokuví, ni ña ñu'ū é ña vá'ā nima í ne, un ntíí ntíí ñá ntuvá'a ña.

Dā ñu'u kutū pustrú san vi'i utun kán

17 Kidáā ne, dutu ñá odo nūú ni ūn ntíí ntíí ña saduceu, ñá ntíí ni'i ñā né, kūne'u iní ña nī pustrú san. 18 Tīn ña ña, tsú'un kutu ña ña vi'i utun. 19 Ntá tsi dīvi tsi níñú san xee uun ánje Xuva kō, nákaán ña xi'i vi'i utun, da nantíi ñā pustrú san, kaka'an ña:

20 —Kue'ēn ntó, kuntañī ntó ini ukún ka'nu kán ne, ká'an nto ni ñā'a san nté koo ni'i ña ntuvi xéé iña ña —ka'an ñá nī pustrú san.

21 Kué'en ñā. Dā tuví ne, kúntī'ví ña ini ukún ka'nu kán ne, dā éni ntu'u ña nakuá'a ña ña'á san.

Dā xee dútu ñá odo nūú san ni ña ntíí ni'i ñā né, tāvá ña junta ká'nu ni ūn ntíí ntíí ñata, ña odo nūú iña ñá Israeé ne, dā teé tsiñu ña maú san é kinakueká ña pustrú san vi'i utun kán. 22 Dā xee ñá vi'i utun kán ne, ¿mí'i ntu kí'xi ká pustrú san? Xoxó ka ña. Kuan tsi ō ntíko kōo maú san. Ntántaa ña nī ña ñe'e júntā san, kaka'an ña:

23 —Dā xéé ntí vi'i utun kán ne, é kantí'ú xi'i i ne, ikán ntáñī ntée sntadún san atá xi'i i kan, ntáde ña kuenta; ntá tsi dā nákaán ntí xi'i í ne, xoxó ñu'u ká i —ka'an ña.

²⁴ Dutu ñá odo nūú san nī tó'ō sntadun úkūn ka'nu sán ne, dā téku ña é ntáka'an máú san ne, dōo ítšu'un ña nté koo naínú kava ña nuu i sá'a. ²⁵ Ura tsí i xee úun ñatīi, kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntáa ña é tsu'un kutu ntō vi'i utun. Ikān ntáñī ñá ini ukún kān, ntánakuā'a ña ña'a san —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, ñē'e tó'ō sntadún san ni māú san, ixnatín ña ñā. Ntá tsi diin diin tsi nátīin ña ña, tsi ú'vi ñá te kuē'é xuu ñā'a san ña. ²⁷ Dā náxee ni'i ña ñá ne, kue'en ní'i ña ña mé'ñū junta ká'nú san ne, dá kakā'an dútu ñá odo nūú san ni ñā:

²⁸ —Ntí'í ne, un ntii tsi ka'án ntī ni ntō é ña ku nakua'á ka nto ña'a san kuenta iña Jesús. Dīvi ntō né, dā dií dií ka ntáde nto. É ini ntí ntí ña ñuú Jerusaleen tú'ūn é ntánakuā'a nto ña ne, ntadá'vi ntō ntí kuétsi ī é xi'i Jesús —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, Pedru ní pustru ñá nguīi sán ne, nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Dií dií ka nuu á'vi é kuínti'xe ntí Xuva kō é ña'a san. ³⁰ Dīvi tsi Xuva kō, ña é inúu ini uva ata kō, ña é intóo nte ntúvi di'na ne, dīvi ñā nantoto ñá Jesuu, ña é ní nto dá náxnteē ntó ña ntiká krusi kan. ³¹ Xuva kō ntáa ni'i ña ña, kuntáa ña é kutuvī ñá diñi kua'a ña, é kodo nuū ña, é nakakū ñá kō. Dukuān né, te nātu'vi o kuétsi ko, xo'ō é ña Israeé o ne, ni'i ko é kāda ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsí kō. ³² Sá'a éntaxé'e ntí kuenta, ni Espíritū Sántū san, tsí ta'xi Xuva kō Espíritū Sántū é kunūu ña nima ko te kuínti'xe ko ñā —ka'án pustrú san.

³³ Dā téku ña tsiñu i san é ntáka'an ñá ne, dōo dutsī kuiní ña. Ncho ka'ní ña pustrú san. ³⁴ Ntá tsi uun ña'a, ña farīseu, ñá nani Gamālieé ne, mastrú lei iña ñá Israeé ñá, ne, dōo íko ñu'u ñā'a san ña. Dīvi ñā ne, nákuñtīsí ña, kaka'an ñá te nantī ña

pustrú san ki'i kan uun da'na. ³⁵ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña tsiñu i san:

—Ña Israeé, kadā kuení va'ā ntó nté koo vií nto ni ña sā'a. ³⁶ Tsí emá tsi ne, xío uun ñatī, ñá nanī Teudá ne, dōó ka'nu ncho vií ña. Xío te kīmí sientu ñátī, ña ntikin ña. Ntá tsi dā kúvi ne, ña'a é'ní ña ña ne, kidáā nákuite xáa ntí ntí ña ntí ni'i ña. Kidáā ne, xío da'na. ³⁷ Rkontúví, ntuvi dá naka'vi ña ñá'a sán ne, ñá nanī Júdā, ña ñuú Galileá ne, dōó ka'nu ncho vií ña ne, ñá te da dī ña'a intíkin ñá ña di. Ntá tsi xi'i ñá di ne, dā nákuite xáa ntí ntí ña intíkin ña. ³⁸ Dukuān é kāká'án u ni ntó é na tsoo mii nto ña sā'a. Ná ku kini ntéé ka ntó ña. Tsí te kuēnta iña ñá'a é ntánakuā'a ña ne, koó da'na mií. ³⁹ Ntá tsi te kuēnta iña Xuva ko é ntánakuā'a ña ne, ña kúvi vií nto é kini nteé ntó ña. Kuenta tsí vií nto ve vata koo é ña ka'an ntéé nto Xuva kō —ka'an Gámalieé san.

⁴⁰ Xío ntaa iní ña tsiñu i san é kāká'an ña. Kidáā ne, nákana ña pustrú san é ntí'xi xtuku ña. Dā náxee ñá ne, nátií nuu ña ña xo'ó ne, dá kakā'an ñá ni ñá é ña ku ka'án ka ña iña Jéssuu. Kidáā ne, nakáka ña ña. ⁴¹ Dā ntí pustrú san mé'ñū juntá san ne, dōo diní ña, tsí xe'é Xuva kō é ntó'o ña kuenta iña Jéssuu. ⁴² Ná ni tee dā'na kue'en tsí ña é nakuā'a ña ñá'a san. Nguentúvi ntáka'an ntódo ña ni ñá'a san kuenta iña Jéssuu ini ukún ka'nu kan nī nú vi'i ñá'a sán di.

6

Ña u'xe ñá'a, ña é xntī

¹ Ntuvi tsikán ne, kūtítín ña kuínti'xe i Cristu. Kidáā ne, xío ñá'a e ntáka'an tú'ün griegu éni ntu'u ñá tsí'kuétsi ñá ña ntáka'an tú'un hēbreú san, ntáka'an ñá tsí ñá'í kii, ña ntáka'an tú'ün griegú

san ne, ñá ku'e tsi ntáni'i ña mí kǎxi'i é kǎxi ñá utén utén, tsi dií ka kue'e ntáni'i ñadĩ'i kii, ña ntáka'an tú'un hēbreú san. ² Dukuān ne, uxúvi ñā'a pustrú san kāna ña un ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é nataká nuu ña. Kidāā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tē ntí'i víi ntí tsiñu é kuēnta víi ntí ñā'a sán ne, ña kúvi víi ntí é nakuā'a ntí nto tú'un Xuva kō. ³ Díi ka vá'ā ó, ení, divi ntō nakaxnúu nto u'xe ñá'a ñā'a nto é koto ña tsiñu sā'a. Nakaxnúu nto ñatīi, ña e dóo ini nté koo víi i, ña e dóo nuu Espíritū Sántū nima i, ña ntaíko ñu'u ñā'a sán ne, divi ñā é víi ñā tsiñu é kuēnta víi ña ñā ñā'a san, é tsi'i ña é kǎxi'í ñadĩ'i kíi san. ⁴ Divi ntí ne, da mii tsi é kǎ'an ntā'ví ntí nī é nakuā'a ntí ñā'a tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ñá nguī sán ne, xkúntee ini ña é ntáka'an pústrú san. Kidāā né, nākaxnúu ña u'xe ñá'a, vatā ó ka'an ña: di'na Esteba, ña e dóo kainuu ini i Xuva kō, e dóo nuu Espíritū Sántū nima ña; kidāā ne, Felipe, ni Prócuru, ni Nicānoo, ni Timuún, ni Pārmēna, ni Cúlaa. Culaá san ne, ñuú Antioquia vé'xi ña, ntá tsi kantīkin ñá Xuva ko vatā o dé ña Israee dá éni ntu'u ñā kuínti'xe ña Cristu. ⁶ Ntēka ña u'xe ñá'a ñatīi san, kue'en ní'i ña ña mí ntoo pustrú san. Pustrú san ne, xntekū ñá nta'a ña dikí ñá u'xe ñá'a sán ne, ka'an ntā'ví ñá iña ña da xnuú nta'a ña ña tsiñu san.

⁷ Kidāā né, dōo ite xáa tú'un Xuva kō né, kūtītín ña kuínti'xe i Tó'o ko Jēsuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ikān ne, titín dutu ñá Israee kuínti'xe ña di.

Dā tñn ña Esteba

⁸ Estebá san ne, dōo ki'in itō idé ña nuu i e dóo ka'nu, tsí Xuva kō dóo xntíi ña ña ne, nāxnuu viko ña ña. Koó dā kúdu'va ñā'a san da ini ña. ⁹ Ntá tsi ió ña vé'xi úkūn é nanī Ña Nakáku, nī ña vé'xi ñuú Cirene, ñuú Alejandria, ñuú Ciliciá, nī ñuu Ásiā ne,

ñá nī xkúntee iní ña é kākā'an Ésteba. Tuku ō dé kuení ña ne, eni ntu'u ñā ntánāa núu ña ni ñā. ¹⁰ Ntá tsi ña ni kuvi vií ña ni ñā, tsi dóo vá'ā ó kaka'an ña, tsí xe'e Espíritū Sántū san é kūtuni ña nté koo ka'an ña. ¹¹ Kidáā ne, ntá'vi ña ña'a san é dā'ví ña Esteba dóvete. Tsí'i ña diki ña é kākā'an ña tsí kākā'an kīni Esteba iña Muísee ni iña Xuva kó di. ¹² Dukuan ō nateñu núu ña ña'a sán, ni ñata, nī mastrú lei Xúva kō. Kidáā né, dā nēnī tsi Esteba, tñn ña ña, kue'en ni'i ña ña mí ntoo ñá odo núu, ntáde ña junta. ¹³ Xee ní'i ñā ña é kākā'an dóveté san ne, ntáka'an ña:

—Ñā sá'a ne, dōó kaka'an ntée ña vi'i Xuva kō né, dōó kinī ó kaka'an ñá iña leí san di. ¹⁴ Tēkú ntí é kākā'an ña tsí Jesuu, ná ñuú Nazareé ne, nakatsin ña vi'i Xuva kō ne, nadama ña é vatā xkoó ini ō e xtúví Muisee —ka'an ñá ka'an dóveté san. ¹⁵ Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña odo núu san nī ña ntoo sán ne, ito ña Estebá ne, iní ña nuu ña e xi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu nuu ánjē.

7

Nté ō nantíko kōó Esteba

¹ Kidáā ne, kaka'an tó'ō dutu iña ñá Israeé san, katsixe'e ña Ésteba:

—¿Ntāa ntu é ntáka'an ñá sá'a? —ka'an ña.

² Kidáā né, eni ntu'u Ésteba kaká'an ñá ni ñā:

—Un ntí'i kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto, kini nto é kākā'an u ni ntō: Ini nto tsí Xuva kō, ña dóo ka'nu, ntii díto ñá nuu uva áta ko Ábraan nte ntúvi di'na, dá tūvi dukuan ña ñuú Mesopotamia, di'na dá kī'in ña é kikutúvi ña ñuú Haraan. ³ Ne, kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “Xtuvīn miin ñuú o ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i o, kuē'én xio ñuu mí nañ'é u o ve”, ka'an ña. ⁴ Kidáā ntáka Ábraan ñuú Caldea, kuē'en ña, kukutuví ñá ñuú Haraan. Rkontúví ne, xí'i uva

ñā né, Xuva kō kixnteká ña ña, xee ña ñuu sá'a mí ntoo ó vevii. ⁵ Ntá tsi Xuva kō ñá ni xē'é ña ñu'u é kūvi iña mii ña, nté un siin. Ntá tsi xē'é ña xu'u ña é dā nte rkontúvi kué'e ña ña ñu'ú san. Tē xi'i ñá ne, kuvi iña i'xá ña ni i'xá ika ñā dí, kuān te ntuvi tsíkán ne, váta kōo i'xá ña. ⁶ Sá'a kākā'an Xúva ko ni Ábraan: “I'xá o ne, xio ñuú kuntōo ña; ñá te ñuú mii o kuntoo ña. Kidáā né, dōo kini koo vii ña'a san ni ñā. Ki'i ña ña é kuētsi é kāda tsiñu ña iña ña. Kímī sientu kuia é kuan koo nantō'o ña ña. ⁷ Ntá tsi kué'é u é ntō'o ña ñuu tsíkan e kuán koo nantō'o ña i'xá o. Kidáā ntii i'xá o ñuu tsíkan, naxee ñá ñuu sá'a ne, i'a tsi kuntoo ña, kunuu inī ñá ko”, ka'an Xúva ko ni ñā. ⁸ Kidáā ne, xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraán ne, dē kú'vē ña é tē'nte un siin kúñū é íxi un ntíí ntíí i'xa tíí san vata koo é díto e ntáduku ntée ña Xuva kō. Dukuān né, dā káku i'xá ña é nani Ísaá ne, dē ntaa Ábraan, é'nté ña kúñū é íxi i da kúvi ūna ntúvi káku ne, kuan tsī o dé Isaa ni i'xá ña é nani Jácoó ne, kuan tsī o dé xtuku Jacoo ni ún ntíí ntíí i'xá ña, ñi'vi ñā é uva ūxuvi tátá ña Israee.

⁹ I'xá Jacoo san ne, kūne'u iní ña ni enī ña, ñá nani Jōséé ne, díko ña Jōséé san. Ña ñuú Egítō ñíí ña ña é kāda tsiñu ñá iña ña. Ntá tsi ínūu mé'ñu Xuva ko Jōséé san ne, ¹⁰ nākākú ña ña é kānto'o ña. Xé'e ñā e dōo ki'in Iní Josee nté koo vii ña ne, xé'e ñā e dōo kuinima rei ñuú Egítō sán ña, ñi'vi rei, ñá nani Farāuun. Rei san ne, nākaxnúu ña Josee é kodo nuū ñá ñuú Egítō nī nú vi'i ña kān di.

¹¹ Kidáā ne, kútama ñuú Egítō ni ñuú Canaan. Ná ni nī'i ñáta kō é kā'xi ña. Dōo ntó'o ña dókō. ¹² Ntá tsi xee tú'ūn nta'a Jacoo tsí ió trigu ñuú Egítō sán ne, táxnūu ña i'xá ña, ñi'vi uva ata ika kō. ¹³ Dā kúvi uvi íto ñe'e ñá ne, da kidáā xē'é Josee kútuni ña é ēni míí ña ñā ne, kidáā kútuni Fárauun é ñavi'i Josee san

ne, tatá Israee ña. ¹⁴ Kidáā ne, táxnūu Josee tú'ūn é kī'in úva ña Jācoo, ni ún ntí'í ntí'í ñavi'i ña, kikuntóo ña ñuú Egítō. Úni dīko xe'un ñá'a ña ¹⁵ xée ña é kuntōo ña ñuú Egítō. Ikān xi'í Jacoó ni ñata kō, ña intóo di'na. ¹⁶ Dā rkontúvi dá xi'i ñá ne, kue'en ní'i ña ña ñuú Siqueén ne, ikan íntú'xi ña ñaña e ñíi Abraan ntá'a i'xá Hamoo.

¹⁷ E dóo káxa ñá Israeeé san ñuú Egítō da xee étsin ntuvi é ntūntaa é kāka'an Xúva ko dā xe'é ña xu'u ña ni Abraan. ¹⁸ Kidáā ne, xée tūku ña'a é vii ña rei ñuú Egítō ne, rei tsikán ne, ña ni íni ñá xoo e Jósee. ¹⁹ Rei sa'á ne, ēni nta'ví ña ñata kō né, dōo nantó'o ña ña. Dē kú've ña é nakuitā ñá un ntí'i i'xa tíi san é dā ve kakaku vata koo é na kūvi, tsí ntio ña é nantí'i ña tatá kō. ²⁰ Ntuvia tsikán ne, káku Muisee. Uní xóo xtúvi xu'u ña i má ví'i ña kán é naku'nu ña i, tsí dóo ntio Xuva ko i. ²¹ Dā ña ni kuvi víi ka ña ni i né, da mií é xtuví xaa ña i. Kidáā né, ðivi tsí diókō rei san kí'i ña i ne, naku'nu ña i vata tsi te i'xá mii ña. ²² Dukuān ne, kutú've Muiseé san é un ntí'i é íni ña Egító ne, dōo íni ña nté koo ka'an ñá ne, dōo iō ña é vii ñá nee ntí'i ntí'i.

²³ Dā ntí'i ña uvi díko kuiá ña ne, dē kuení ña é kī'in ña, kikoto ní'ni ña ña'a ña, ña Israeeé san. ²⁴ Ikān íni ña tsí uun ña'a ña Egító kanantō'o ña uun ña'a ña Israee. Muiseé ne, nadá'an ña ñá'a ña, ña Israeeé san ne, ēní ña ña Egító san. ²⁵ Kuini ña té kūtuni ña'a ña é Xuva kō táxnūu ña ña é nakákū ñá ña. Ntá tsi ñá te kuan ō ni ñe'e dīki ña Israeeé san. ²⁶ Tuku ntuvi ne, ta'an túku Muisee úvi ña'a ñá Israee, ntánaā ñá ne, ntio ña é naka'nté nuu ña, kaka'an ña: “¿Nté kui kuān ó de ntu nto? Tsí ñá vā'á ō é naa o ni ta'an kō”, ka'an ña. ²⁷ Kidáā ne, uun ña'a ña, ña é kadē xení ni tā'an i ne, tí'vi nūu ña Muisee, kaká'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā

kú'vē nto iñá nti, é xntēkú ku'vē ntó nti? ²⁸ ¿Vá ka'nī ntú nto ko vata ō é'ni nto ña Egítō san iku?”, ka'an ña. ²⁹ Dā téku Muisee é kākā'an ñá ne, ĩnu ña ñuú Egítō, ku'é'en ña, kukutúvi ñá ñuú Madiaan. Ikān éni vi'i ña ne, xío ũvi i'xá ña.

³⁰ 'Ítā nti'xin uvi díko kuiá ne, uun ntuvi kaika Muisee má kú'u kan etsin xuku é nani Sināii. Ikān ĩni ñá é kaī'xi ntá'a utun sán ne, ntii díto uun ánje Xuva kō mé'ñū ñu'u é kaī'xi san. ³¹ Koó dā kúdu'va Muisee da ĩni ña ne, xée ētsin ña é koto díto ña. Tēkú ña tatsin Xúva kō é kākā'an ñá ni ñā: ³² “Xu'ú ne, Xuva ñáta o Ābraan, Ísaa, ni Jácoo”, ka'an ña. Koó dā kaní'i Muisee e dóo ũ'ví ña ne, ú'ví ñá é kōto ña ñu'u san. ³³ Ne, kaka'an Xúva ko ni ñā: “Nantīin nti'xen o, tsí ñu'u mí ntītsín san ne, ñu'u kuíko. ³⁴ Xu'ú ne, é iní u é kuān nte ntántó'o ña'a ko ñuú Egítō. É tēkú ko e dóo nta'ví o ntátaan nuu ña. Dukuān é vē'xi ú é nakakú u ña. Ni'ín ve, tsí nataxnūu ú o ñuú Egítō”, ka'an ña.

³⁵ 'Kuān te nántii ni'ni ñata kō san Muisee dá ntáka'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñá nti, é xntēkú ku'vē ntó iñá nti?”, ne, ñi'vi ñā é taxnuu Xuva kō é kadā kú'vē ntí'xe ña, é nakakū ñá ña Israeé san, tsí kuān ó kaka'an Xúva ko ni ñā da ntii díto ánje san mé'ñū ũtun é kaī'xi san. ³⁶ Ñi'vi Muisee san é nátava ña ñata kō san da ntáka ña ñuú Egítō. Ñi'vi ñā e dé ña nuu i e dóo na'nu. Dōo kue'e kuénta xe'é ña dā intóo ña ñuú Egítō, dā ita ntí'xin ñata ko Ntute Ñu'u Kué'é ne, da ñī íka ña uvi díko kuia má kú'u kán ñi. ³⁷ Ñi'vi tsi Muisee é kākā'an ñá nī ña Israeé san: “Xuva ko ne, taxnūu ña uun ña'a, ña é ka'án naa ña vata tsī ó de ú xu'u, uun ña'a, ña é ñi'vi tsi tāta ko”, ka'an Muisee. ³⁸ Muisee xtúku tsi san é itúvi ña ni ñata kō da nátaká nuu ña má kú'u

kán ne, ðivi ña kāká'an ñá nī ánjē rki uku Sínaii da xe'é Xuva kō tú'un ñā é kāta'xi ntuvi iña ko é kāda ntaa o.

³⁹ Ntá tsi ñata kō sán ne, ña ni ntío ña kuinti'xe ña Muiseé ne, nántii nī'ni ña ña. Tīvi ínī ña e ntáka ña ñuú Egíto ne, ntío ña é ntiko kōo xtúku ña. ⁴⁰ Kidáā né, kaka'an ñá'a sán ni Áron: “É ntío ntí ne, kāda vá'a nto é kúvi xuva ko, é kodo núu nuu ko, tsí ñá ini o nté o kúvi ni Muisee, ñá natavā ko ñuú Egító”, ka'an ña. ⁴¹ Kidáā ntavá'a naā ñá uun i'xá duntiki e kúvi ti xuva ñā né, ē'ní ña kiti kantíto nti'xe é kā'mi ña ti nuu kítí ntuvá'a nāá san vata kaa doméni é kué'é ña ti. Tāvá ña dodíni iña xuva ñā e ntavá'a nāa míi ña. ⁴² Xuva kō né, tsoo mii ña ña kidaa, ku ika ña ñā ne, xé'e ñā é dotō tsí kunuu inī ña ngántii ni xoo ni ūn ntí ntí xntivi é ió e dukún kan, vatā ó uye na'a iní tutu é de vá'a ña é kāká'án naa Xuva ko kidaa:

¿Amá ntu tá'xi nto kó doméni kiti é'ni nto da ika nto má ku'u kan da nī é ūvi díko kuiá san?

⁴³ Da mii kué'en tsi é ido nto vi'i doo iña xuva nto Moloó ne,

ido nto xntivi iña xuva nto Refaan.

Ñá te ðivī ú ntánuu iní nto ko,

tsí kudii e ntáva'a nāa míi nto ntánuu iní nto.

Dukuān né, natavá u nto ñuú nto ne,

natsoo ú nto dií ka ikā é ñuú Babilonia,

ka'an Xúva ko nī ña Israeé san.

⁴⁴ Dā ika ñata kō má kú'u kán ne, ínī'i ñá vi'i doo e kúvi xúkūn, mí ñu'u vá'a lei iña Xuva ko, ðivi é ntáva'a nāá ña'a san vata tsi o nañé'e Xuva kō Muisee. ⁴⁵ Xúkūn vi'i doó san ne, kuvi iña ñáta kō kidaa ne, kuan tsí ó ntaído ñā dá xee ñá ni Jósuee dá idé ña du'xen nī ña xio ñuu, é kí'i ña ñu'u ña, tsí Xuva kō nántii ña ña é ña te ña Israeé san vata koo é kúvi kuntoó ñata ko ñuú sa'a. Ne, i'a katúvi xúkūn

vi'i doó san nté ntūvi dá itúvi rei Davii. ⁴⁶ Rei Davií san ne, dōó ntio Xuva ko ñā. Ncho xntitsī ñā xúkun kā'nu iña Xuva ko, é divi tsi Xuva ñata ko Jācoo; ⁴⁷ ntá tsi rei Salamuun kúvi idé ña xntitsī ñā xúkūn san. ⁴⁸ Ntá tsi Xuva kō, ña e dōo ka'nu sán ne, ñá te ĩni ukun e xntitsī ña'a san kutuví ña. Tsi vatā ó kaka'an ña é kākā'án naa Xuva kó ne: ⁴⁹ Vi'i antivi ā tuví u, kadē kû've u.

Ñuxiví san ne, vata kaa teu é nteku nti'i dī'in ko kaa. ¿Nté ntu kaa vi'i é xntitsi ntō iñá ko?

¿Ō mí'i ntu kūtuví da'na u?

⁵⁰ ¿Ñā ntu te xú'u e dé kû've u neé nti'i nti'i é ĩo? ka'an Xúva kō.

⁵¹ Un nti'i ku'e'en dú'va nto ne, ¿nté kuān nte ló'o ntu nto? ¿Ñā ntátekú kue'en xnto? Vata tsi tē ña ĩni nto xoo é Xuva kō. Ñá ntákuinti'xe kue'en xnto é kākā'an Espiritū Sántū san. Dadii xnto ni ñata ntō.

⁵² Dōo nantó'o ña da xōo ka ña'a, ña é ka'án naa Xuva kó ne, ē'ní ña ña'a, ña é kākā'an é ki'xi uun ñatíi, ña e dōo va'a é taxnuu Xuva kō. Vevíi ne, é kī'xi ñá ne, divi ntō díko nto ñá né, ē'ní nto ña di.

⁵³ Divi ntō ni'i ntó lei iña Xuva ko e kixni'i ánjē san kídaa ne, ntē ña ni kuinti'xe nto lei san. —Kuan ō ka'an Ésteba ni ñá odo nūu iña ñá Israeé san.

Dā xi'i Ésteba

⁵⁴ Dā téku ña'a san é kākā'an Éstebá ne, kūdiin ku'e'en ña. Vevíi tsi ka'xí kue'en ñá ña, kuiní ña.

⁵⁵ Ntá tsi Estebá ne, dōo nuu Espiritū Sántū nima ña. Ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kan, ĩní ña Xuva kō e dōo kaxi'í nuu ka'nu ña ne, ntitsí Jesuu díñi kua'a ña. ⁵⁶ Kidáá né, kaka'an ña:

—¡Un kaa é kainí u! Nākaán vi'i antivi ne, kainí u Ña Vexkúvi Ñatīi, ntitsí ña diñi kua'a Xuva kō — ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi dutú san ne, kūdiin kué'en ña é kuān ó kaka'an ña. Ēdí ña lo'xo ñá ne, koó da vāntiñi ña tñn ña Esteba, ⁵⁸ kue'en ní'i ña ña diñi ñuú kán né, ikān xe'é xuu ña ñā. Ña ntátsi'i kuétsi ñā sán ne, tsoo vá'a ña doo ña nta'a uun ná kuetsi, ná nanī Saúlū.

⁵⁹ Ntá tsi, da nī ntáxe'é xuu ña ñā ne, kaka'an ntā'ví Esteba, kaka'an ña:

—Tō'ó ko Jesuu, naki'i nto nimá ko —ka'an ña.

⁶⁰ Kidáā ne, nakunchíti ña ne, un ntii tsi kākā'an ña: —jXuvā, ka'nu vií nto nima ntó ni ña sā'a tsí kuān ó ntáde ña nī ko! —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, xí'i ñā.

8

Nté ō nantó'o Saúlū ña ntákuinti'xe i

¹ Saúlū ne, iō ñā dodíni é kā'ní ña'a san Esteba.

Dívi tsi ntūvi tsikan iñi ntu'u é dóo ntánantō'o ña'a san ña ntákuinti'xe i Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ne, īnu ntí ntī ñá, dotō tsí kue'en ña, kukuntóo ña ñuú Judea ni ñuú Samaria. Mī sá pustrú san kantóo ña ñuú Jerusaleen. ² Ntá tsi iō ña'a, ña é dóo ntánuu iní i Xuva kō né, dívi ñā i'xí ña Estebá ne, dōo éku nteé ña ña. ³ Da nī Saúlū né, kuan tsí ó de ña, kanantō'o ña ña ntákuinti'xe i san. Kata'vi ña xi'i ña'a sán ne, katavá ña ña, te tíi te ñādī'i, é tsu'un kutu ña ña vi'i utun kán.

Dá kakā'an ntódo ña tú'ūn va'á san ñuú Samaria

⁴ Ntá tsi ña kuínti'xe i, ña e éka ñuú Jerusaleén ne, ta'án ñuu ta'án ñuú kue'en ña, ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á iña Jesús. ⁵ Uun ña'a, ñá nani Fēlipé ne, kué'en ñā uun ñuu é kāduku ntée ñuú Samariá ne, ikan kākā'an ñá ni ñā'a iñá Cristu. ⁶ Nātaká nuu ña'a san é kīni ña é kākā'an ñá ne, uun ito tsi kuínti'xe ntí ntī ñá é kākā'an Fēlipe. Ntaíni va'a

vá'a sa un ntíí ntíí ña'a san é kāká'an ñá ni ñā ne, ntaíni ña tsí kade ña nuu i e dóo na'nu. ⁷ Xíō ña'a, ña é ñū'u é ña vá'ā nima í ne, koó dā ntákachu'u ntáa é ña vá'ā san da ntántii nima ñá'a san. Ne, dōo titín ña natín nī ña xne'é di ne, ntuvá'a ña. ⁸ Uun ito tsi náku'un dini kue'en nima ñá'a san, ña ntoo ñuu tsíkan.

⁹ Ntá tsi uun ñatíi, ñá nani Sīmuún ne, tatān ña. Ēmá tsi kade tatan ña, kaeni nta'ví ña ña ntoo ñuú Samaria, kaka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Un ntíí ntíí ña'a san, te kuetsi te na'nu ña ne, dōó ntaíni ña é kāká'an ñá ni ñā ne, kuínti'xe ña ña, ntáka'an ña:

—Ñā sā'á ne, dōó iō ñá é vii ñá. Vatā ó kade Xuva kō kade ña —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dōo kuínti'xe ña'a san ña, tsí koó dā ntákudú'va ña nuu i é kākuví kade ña. Tsi éma tsi kuān ó de ña, kaeni nta'ví ña ña'a san. ¹² Ntá tsi dá xee Félipé ne, eni ntu'u ñā kaka'an ntódo ña iña i mí kadē kú've Xuva kō, kaka'an ñá kuenta iña Jesúcristu. Kuínti'xe ña'a sán ne, titín ña ítsi ntute ña, te tíi te ñadí'i. ¹³ Uun tsi nte Simuun kuínti'xe ña, ítsi ntute ña dí ne, dā éni ntu'u ñā intíkin ñá Felipe. Koó dā kúdu'va ña é kaíni ña nuu i é dóo na'nu san ni e dóo kue'e nuu i é edé ña.

¹⁴ Kidáā ne, xée tū'un nta'a pustru, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña ñuú Samaria tú'un Xuva kō né, ikān táxnuu ña Pedru ní Juaan, kué'en ña. ¹⁵ Dā xee ña ñuú Samariá ne, ka'an ntá'ví ñá iña ñá ntoo ikān vata koo é nī'i ña Espíritū Sántū. ¹⁶ Tsi nté uun ña vata kunū Espíritū Sántū nima ña; mii tsi kuēnta iña Tó'o ko Jēsuu ítsi ntute ña. ¹⁷ Kidáā ne, Pedru ní Juaan xntéku ña nta'a ña diki ñá'a san ne, inú Espíritū Sántū nima ña.

18 Dā íni Simuun tsí ní'i ña'a san Espíritū Sántū san dá xntéku pustrú san nta'a ña diki ñá ne, kaxe'e kuétsi ña ña diu'un, 19 kaka'an ña:

—Ta'xī nto é kūvi víi u vatā ó de nto, vata koo é tē xntekú u nta'a ko diki ñá'á san ne, ní'i ña Espíritū Sántū sán di —ka'an ña.

20 Kidáa kakā'án Pedru ni ña:

—¡Ñá tē diu'un o é ntio ko! ¡Na kūnaán miin ní diu'un o, tsí kuān ó kadē kuení o é kuiin diu'un o é kata'xi Xuva kō doméni! 21 Ñá te sā'a é kāduku ntéen, tsí ña te vá'a nima o nuu Xuva ko. 22 Natu'vin kuetsi o, kákan nta'a Xuva kō é kāda ka'nu iní ña ni ō é kuān ó kadē kuení o. 23 Tsí ña ne, dōo kúvé nima o, dōo kúkaven ni kuétsi o —ka'án Pedru ni ña.

24 Kidáa ne, kaka'an Símuun:

—Mii nto kákan ntó nta'a Xuva kō é ña kuan koo kūvi ko vatā ó kaka'an ntó san —ka'an ña.

25 Pustrú san ne, dā kūvi ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko, ni dā kūvi ntaa ña ni ñá'a é un ntí' e íni ña ne, kúnū'ú ña ñuú Jerusaleen. Ítā nti'xin ña titín ñuu é kāduku ntée ñuú Samariá di ne, ikān ka'an ntódo xtuku ña tú'un va'á iña Jesúsristu.

Dá kakā'an Félipe ni ñátū, ña vé'xi ñuú Etiopía

26 Kidáa ne, ntii dīto uun ánje Xuva ko nūu Félipe, káka'an ña:

—Kuē'en máa i kán mí nuu ítsi é kaíta ntí'xin ñuú Jerusaleen é kāñe'e ñuú Gaza —ka'an ña.

Itsi sá'á ne, da miī má kū'u mí xoxo ntoó i. 27 Felipé ne, kué'en ñá ne, itsi kán tá'an ña uun ña'a ñatí, ña vé'xi ñuú Etiopía. Ña tsíkán ne, ña tsiñu i, diki í ña iná reina ñuú Etiopía, ñá nani Cándace. Itsi kan vé'xi ña sa'a é ñe'e ña ñuú Jerusaleen é vii ñá nchu'ún iña Xuva ko. 28 Ntiko koō ñá ñuú ña kán ne,

nuu vá'a ña iní vi'i é kãñu'u ídu. Nuu ña, kanakuā'a ña tutu é de vá'a Isaía, ña kaka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na.

²⁹ Kidáā ne, kaka'an Espíritū Sántū sán ni Fēlipe:

—Kuē'én, kūntikin ví'i é kãñu'u idú san —ka'an ña.

³⁰ Koó dā kainu ña, kue'en ñá ne, xēe ntíkin ña vi'i é kãñu'u idú san. Tēkú ña é kanakuā'a ña ñuú Etiopía san tutu é de vá'a Isaía ne, tsixe'e ña ña:

—¿Kãñe'e dikì ntu nto é kanakuā'a nto san? —ka'an ña.

³¹ Ña ñuú Etiopía san ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntu? Dōó xu'ū ó kaka'an. ¿Xoó ntu kuvi víi i nañē'e í ko neé kani tú'un? Kixkene nto, kutuvī ntó diñi ko —ka'an ñá ni ña.

—Kuvi di —ka'an Fēlipe.

³² Mí kanakuā'a ña tú'un Xuva kō né, du'vā ó kaka'an:

Tsí ntēka ña ña é ka'nī ñá ña
vata kaa uun a le'ntu é kã'ni ña i;
vata tsi kaa uun a le'ntu e dōo to'o,
é ña te kaítsu'ūn dá kãdeté ña idi i ne,
kuān koo kuvi ña;
diin diin tsi kutuvī ñá di;
ñá kã'an kue'en tsí ña.

³³ Nantiñi ni'ni ña ña ne,

ñá ni ñē'e me'ñu ña é kūtuni ña kuétsi ña.

¿Mí'i ntu xio i'xá ña?

Tsí náki'i ña'a san ntuvi iña ña ñúxiví sa.

Sá'a kakã'an tú'un Xuva kō mí nakua'a ña.

³⁴ Kidáā né, katsixe'e ña ñuú Etiopía san Felipe, káka'an ña:

—Vií nto da xe'e, ká'an nto nī ko: ¿Xoó ntu iña i é kãka'an ñá sã'á, ña é kãka'án naa Xuva ko? ¿Iña mii ntu ña kaká'an ñá ne, ō iña tuku ñá'a? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

³⁵ Kidáā né, eni ntu'u Fēlipe, kaka'an ñá ni ña, kanañ'e ñá ña nee é kani tú'un tú'un Xuva kō mí kanakua'a ña ne, kaka'an ñá ni ña ñña Jesús.

³⁶ Kidáā né, dā ita ntí'xin ña uun itsi mí ño ntúte ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—I'a ño ntúte. ¿Vá ña kuvi ntu te kutsi ntuté u vevii? —ka'an ña.

³⁷ —Nté kui ña'a, te kan̄ nima ntó kakuinti'xe nto —ka'an Félipe. Ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—Kakuinti'xé ko tsí Jesucristú ne, I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an ña é nākuntitsi da'na idú san. Nū ña, ntuvi ñá Felipe, kué'en ña nú ntute san ne, ikan tsī nakutsi ntúte Felipé san ña. ³⁹ Dā ntí ña diñi ntute k̄an ne, xio kue'en ní'i Espíritū Sántū san Felipe. Nte kidáā ña ni iní ka ña ñuú Etiopía san ña; ne, dōó diní ña, nakunuu itsi xtuku ña. ⁴⁰ Felipé ne, é ñūú Azoto túvi ña dá kutuni ñá ne, ñka ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'ūn va'á ñña Jesús un tsi da nté xee ña ñuú Cesarea.

9

Dā náti vi ini Saúlū (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Da nii kākudiin dukuan Saúlū ne, kainchu'vi ñá ña kuínti'xe i Tó'o ko Jesús, ncho ka'ní ña ña. Dukuān ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'ō dutu. ² Íkan ña tūtú é kué'é ña un ntí'i dūtu úkun ñūú Damascu é nī'i ña itsi é t̄in ña ña é kuínti'xe i Jesús, te tíi te ñad̄'i, é k̄'in nī'i ña ña vi'i utun ñuú Jerusaleen. ³ Ntá tsi da xee étsin ña diñi ñuú Damascú ne, koó dā kúdu'va ña dá xi'í nuu ñu'u é v̄'xi e dukún k̄an. ⁴ Nantúve Saúlū ñu'u k̄an ne, kidáā téku ña uun tatsin é k̄aka'an ni ña:

—Saúlū, ¿nté kui kanantō'on ntun ko? —ka'an tátsín san.

⁵ Kidáa ne, tsixe'e Saúlū:

—¿Xoó ntu ña'a nto? —ka'an ña.

Ne, kaka'an tátsín san:

—Xu'u é Jesuu. Divi ú e dóo kanantō'on ko. ¿Nté kui kantukun kuí'in mín ntun kúñu o? —ka'an ñá nī Saúlū san.

⁶ Saúlū ne, koó da kání'i kantei ña, kaka'an ña:

—Tō'o, ¿neé ntu ntio nto é vīi u? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Nakuntísin, kuē'én ñuú Damascú ne, ikan ká'an ñá nee iña é vīin —ka'an ña.

⁷ Ñatī, ña ntaíka dadī nī Saúlū né, dōo ú'vī ña, tsí téku ña tatsín san, ntá tsi nté uun xoxo ni iní ña.

⁸ Kidáa ne, náakuntísi Saúlū é tūví ña ñu'u kán. Ntá tsi dā nákaán ña ntuxnúu ña ne, ñá ni xī'í kue'en tsi. Kañū'u ña nta'a ña, kue'en ní'i ña ña ñuú Damascu. ⁹ Ikán katúvi ña uní ntúvi ne, ñá ni xī'í nuu ña; nté ña ni e'xí ña ne, nté ntúte ña ni xī'i ñá dī.

¹⁰ Ñuú Damascú san tuví uun ña'a ña kuínti'xe i Jesuu, ñá nani Anānia. Kaka'an Tó'o ko ni ñá, vata tsi tē ntísi ña nuu ña, kaka'an ñá ni ñá:

—jō né, Anania! —ka'an ña.

—I'a tuví u —ka'an ña.

¹¹ Kidáa ne, kaka'an Tó'o ko ni ñá:

—Nakuntísin ne, kuē'én itsi é nani Ītsi Ntaa. Ne, ikan kuē'én, tsixe'én nú vi'i Júda te tuví uun ñatī, ñá nani Saúlū, ñá vē'xi ñuú Tarsu. Tsí veví ne, ikán tuví ña, kaka'an ntá'ví ña. ¹² Ne, é xé'e ú é kiní ñá tsí uun ñatī, ñá nani Anānia, ntísi ña nuu ña, kúkí'ví ña iní vi'i ña kán né, xntekū ñá nta'a ña dikí ñá vata koo é náxi'í ntuxnúu ña —ka'an Tó'o ko ni Anāniá san.

13 Ananiá ne, ntíko koō ñá, kaka'an ña:

—Ini ntó, Tó'ō, tsí é dóo ntáka'an ña'a iña ñá sá'a. Ntáka'an ñá tsi dóo kini idé ña ni ña kuínti'xe i nto, ña ntoo ñuú Jerusaleen. 14 Vevíí ne, xee ña i'a, ni'i ña tutú é xe'e tó'ō dutú san é t̄in ña un ntíí ntíí ña'a, ña é ntákaku ni'i diví nto —ka'an Anania.

15 Ntá tsi kaka'an Tó'o ko ni ñā:

—Ña té ini. Kue'ēn kán, tsi é nakaxnúu ú ñatíí sa'a é kā'an ña kuenta iñá ko ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña túku ñuú, ni ña odo nūu iña ñá ne, nī ña Israeé san di. 16 Nañé'é u ña é ña te nté kaa ió é ntō'o ña kuenta iñá ko —ka'an Tó'o ko ni Ananiá san.

17 Kidáā ne, kué'en Anānia nú vi'í mí tuví Saúlū. Kúkí'ví ña ne, xntekū ñá nta'a ña ñiki ña, kaká'an ña:

—Ení ko, Saúlū, ña ini nto tsí Tó'o ko Jēsuú ne, divi ña é ntii dítō ña mí'i itsi vé'xi nto ne, divi ña táxnūu ña ko é vē'xi ú vata koo é na nāxí'í xtuku ntuxnúu nto ne, vata koo é kunūu Espíritū Sántū san nima nto —ka'an Ananiá san.

18 Ura dú'va tsi i ntíi ntee vata kaa diden é nuu ntí'u ntuxnúu ña ne, nākiní xtuku ña. Kidáā ne, nākuntítsí Saúlū ne, ura tsí i itsi ntute ña. 19 Kidáā né, ē'xí ña ita ne, nakunúu ntii ñā. Kūkuíí ña katúvi ña ni ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Damascu.

Dá kakā'an ntódo Saúlū ñuú Damascu

20 Ura tsí i eni ntu'ū Saúlū kākā'an ntódo ña ini ukún ña Israeé, kākā'an ñá tsí Jesuú ne, divi ña é I'xá Xuva kō. 21 Un ntíí ntíí ña'a san ne, ntaíni ña Saúlū ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é kākā'an ña. Ntáka'an ñá'a san:

—¿Ñā ntu te ñá sá'a e dóo inchu'vi ña ña kuínti'xe Jesuu, ñá ntoo ñuú Jerusaleen? ¿Ñā ntu te i'a vé'xi ña, vext̄in xtuku ña ña'a é kūnteka ña ña nta'a tó'ō dutu? —ka'an ñá'a san, ntátsixe'e tā'an ña.

²² Ntá tsi Saúlū ne, dií ka xio ntii ña kaka'an ntódo ña. Un tsi kúdana iní ña Israee, ñá ntoo ñuú Damascu, tsí Saúlū ne, kanañē'e ña ña tsí Jesuú ne, ñivi ñā é Cristu ñá, ñivi ñā é intétu o ni ñata kō é kixnakakū ñá kō.

Dā nákaku Saúlū é ncho ka'ní ña Israeé san ña

²³ Dā kú titín ntuvi ne, ña Israeé san natée ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Saúlū san. ²⁴ Ntá tsi kútuní Saúlū é kuān koo víi ña ni ñā. Ntē ntúvi, ntē níñu ntantétu ña ña xi'i kan mí kī ña diñi ñuú san, é ka'nī ñá ña. ²⁵ Ntá tsi ña kuínti'xe i Jesuú san ne, xnūu ña Saúlu ñni xika ka'nu niñú a ne, nanúu ña ña ntíká nto'o é kānti'u núu diñi ñuú san ne, dukuan ō nakáku ña.

Dā náxee Saúlu ñuú Jerusaleen

²⁶ Dā náxee Saúlu ñuú Jerusaleén ne, ntio ña é kuntoo dadii ña nī ña kuínti'xe i san; ntá tsi un ntíí ntíí ña ú'vī ñá ña, tsí ña ni kuínti'xe ña te nūu é ntaā i é kuínti'xe Saúlu Jēsuu. ²⁷ Ntá tsi uun ña'a, ñá nani Bernābeé ne, intéka ña ña nta'a pustru, kántaa ña nī pustrú san nté ō íni Saúlū Tó'o ko Jēsuu ítsi kán ne, nté ō kaka'an Tó'o ko ni ñā ne, nté ō dé ña da itúvi ña ñuú Damascu, é ntē ña ni u'ví kue'en ña kaka'an ntódo ña iña Jēsuu. ²⁸ Saúlū ne, kátūví ña ñuú Jerusaleen, ika dadii ña nī pustrú san da mí'í ká mí ñē'e ña. ²⁹ Ñá te kau'vī ñá kaka'an ñá iña Tó'o ko Jēsuu, kánantiko koō ñá tú'ūn é ntáka'an ña Israee, ñá ntáka'an tú'ūn griegu; ntá tsi ña Israeé san ne, dōo ntuku nuu ini ña nté koo ka'ní ña ña. ³⁰ Dā kútuni ña kuínti'xe i sán ne, ntéka ña Saúlu ñuú Cesareá ne, ikān táxnuu tuku ña ña ñuú Tarsu.

³¹ Da kidāā ne, kántōo vá'a un ntíí ntíí ña kuínti'xe i da mí'í ka mí ntoo ña: ō ñuú Judeá ne, ō ñuú

Galilea, o ñuú Samaria. Dōo vá'a o intóo ña ne, dōo ntánuu iní ña Tó'o ko Jēsuu. Nāxnuu ka'nu Espiritū Sántū nima ñá di ne, dōo kútitín ña kidaā.

Da ntuvá'a Enea

³² Da ñī kaika Pedru ta'án ñuu ta'án ñuú, kaito ní'ni ña ña kuínti'xe i ne, nakuíta ntí'xin ña, íto ní'ni ña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Lidá di. ³³ Ikān nání'i ña uun ñatī, ñá nani Ēnea. E una kuía ntēkú ña nú ító ña é natín ña. ³⁴ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nakuntísin, Enea, tsí Jesucristú ne, é ntāvá'a ña o. Naxntísin íto o vē —ka'an ña.

Eneá ne, ura dú'va tsi i nakuntísi ña.

³⁵ Un ntíi ntī ña ntoo ñuú Lida ni ñá ntoo ñuú Saruún ne, iní ña é nakuntísi ña. Kidáā né, tsoo mii ñā é ntántikín ña dí'na ne, eni ntu'u ñā intikín ña Tó'o ko Jēsuu.

Dā ntótō Dórcā é xi'i ña

³⁶ Xío uun ñadī'i, ña kuínti'xe i, ñá nani Tābita (é ncho ka'an Dórcā é tū'ún griegu), ña tuví ñuú Jope. Ñadī'i sa'á ne, dōo vá'ā o dé ña, dōo xntíi ña ña kataan núu i. ³⁷ Ntuvi tsikán ne, iñi ntú'ū nchókuví ña ne, xí'i ñā. Dā kúvī ntántoo ña ña ne, xtuví ñá ña má ví'i nínu kān, tsí ūvi odo nti'i tá'an ví'i ña. ³⁸ Tuvi étsin ñuú Jopé san ñuú Lida, mí tuví Pedru. Iní ña kuínti'xe i san tsí ikān tuví ña ne, táxnūu ña uvi ña'a ñátī é kūkoto ña ña:

—Kantī'i sá nto kue'ēn ntó ñuú Jope —ka'an ña.

³⁹ Kidáā ne, kué'ēn Pedru ni ña. Dā xee ñá ne, kue'en ní'i ña ña má ví'i mí tūvī ntāa ñá xi'í san. Un ntíi ntī ñadī'i kii ntoo ña, ntaéku nteé ña ña. Nāñē'e ñá Pedru dá'ma ni dū'nu e dé vá'a Dórcā dá katúvi ña. ⁴⁰ Kidáā né, kī ñu'u Pedru ñá, un ntíi ntī ñá ne, inchíti ña, kaka'an ntâ'ví ña. Kidáā ne, kaito ña nuu ñá xi'í san, kaka'an ña:

—¡Tābita! ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i nákaán ña nuu ña ne, dā íni ña Pedrú san ne, nákutuvī tixi ña. ⁴¹ Irkāa Pedru ntá'a ña, naxntitsī ñá ña. Kidáa ne, kána ña ña kuínti'xe i san ni ñadī'i kii san, náñē'e ñá ña tsi e ntóto ña. ⁴² Un ntí ntí ña'a, ña ntoo ñuú Jopé ne, téku ña é kuan ō kúvi ne, ñá te da dīi ña kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu. ⁴³ Pedrú ne, kūkuí ka ña katúvi ña ñuú tsikan nú vi'i Sīmuun, ña é katsoo itsi ñi kití.

10

Pedru ni Córneliu

¹ Ñuú Cesareá ne, tūví uun ñatīi, ñá nani Cōrneliu, ñá de kú've iña uun sientu sntadun é nani Itāliano. ² Ña sá'a ne, dōo va'á ña'a ña ni ūn ntí ntí ñavi'i ña. Kuān te ñá te ña Israee ña, ntá tsi dōo kanúu ini ña Xuva kō né, dōo íni xntii ña nee é kātāan núu ña Israee, é nguentúvi ini ka'an ntá'vi ña ni Xuva kō. ³ Uun ntuví dá kaeku uni kuáa ne, koó dā kúdu'va Corneliu dá xēe núu ña uun ánje Xuva kō. Kaka'an ánje sán ni ñā:

—¡Córneliu! —ka'an ña.

⁴ Corneliú ne, dōo u'ví ña da íto ña nuu ánje sán ne, katsixe'e ña ñā:

—¿Neé ntu ntio nto, Tó'ō? —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ánje san:

—É tēkú Xuva kō é kāka'an ntá'vín ni ñā ne, ini ña tsí kaxntiín ña kataan núu i. ⁵ Vi'a ve ne, taxnūun ña'a ñuú Jope é kikana ña uun ña'a, ñá nani Sīmuun Pedru. ⁶ Tuví ña nú vi'i tuku Simuun, ña katsoo itsi ñi kití. Diñí ntute ñu'u kán tuví vi'i ña. Sīmuun Pedrú san ne, ka'an ñá ni ō nté koo viín —ka'an ánje sán ni Cōrneliu.

⁷ Dā ntáka ánjē san da kúvi ka'an ñá ni ñā ne, kidáā kána ña ña uvi ña'a ña kade tsiñu iña ñá, ni sntādun, ña e dóo kaxntii ña, ña e dóo kanuu iní i Xuva kō, ⁸ kantaa nt'í ña ni ña vata ō ka'an ánjē san ni ña, dā táxnūu ña ña é kī'in ñá ñuú Jope.

⁹ Tévāá san ne, dā xee étsin ña ñuú Jope ne, ðivi tsi ūra kuxée Pedru rkí vi'i kán é kūka'an ntâ'ví ña, tsí é kā'ñú ntuvi. ¹⁰ Dóo kakakin ña, ntá tsi da ñii kākuvá'a é kā'xi ñá ne, vata kivi é nakueni o, ¹¹ iñi ntú'ū iní ña é nákaan e dukún kán ne, vé'xi vāta kaa uun doo mánta ka'nu é kantikin kútū ngimi ntíkō diñi i ne, un tsi nte mi túvi ña nakutúvi. ¹² Iní doo mánta sán ñu'u un nt'í kiti, kiti íó kimi dí'in i, ni kiti ntáñu'u xído i, ni un nt'í nūu láa san, kiti ntaíko e dukún kán. ¹³ Kidáā né, tēkú ña uun tátsín i é kāká'an ni ña:

—O ne, Pedru, ka'nín kiti sá'a, dá kā'xín ti —ka'an tátsín san.

¹⁴ Ntá tsi nantiko kóo Pedru, kaka'an ña:

—¡Ñá'ā, Tó'ō! tsí nté uun ito vata ka'xí u kiti kuān ntáa san, kiti é ka'an nto é ña vá'a é ka'xi o. Tsí dóo xii kaa é kuān koo ka'xí u é ña Israeé u —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an xtúku tatsín san ni ña:

—Nuu i é ntantoo Xúva kō ne, ñá ku kā'an té ña vá'a —ka'an.

¹⁶ Úni ito kuan o kúvi. Kidáā ne, kúntāa doo mántá san e dukún kán. ¹⁷ Pedrú ne, koó dā kúdana iní ña nee iñá kani tú'un é xēe núu ña ne, ðivi tsi ūra í xee ñátí san, ña e táxnūu Corneliu, ntáñi ntée ña ña, ntátsixe'e ña vī'i Simuun. ¹⁸ Tsixe'e ña xi'i kan te ikān tuví ña nani Sīmuun Pedru.

¹⁹ Pedrú ne, nteku dukuan ñá rkí vi'i kan, kadē kuení ña nuu i é xēe núu ña. Kidáā ne, kaka'an Espíritū Sántū sán ni ña:

—Pedrú, kuē'én, kūkoton, tsí uni ña'a ntánantuku ña o. ²⁰ Kuē'én ni ñā mí'i kí'in ni'i ña o. Kuān te ñá te ña Israee ña, ñá ku dē kueni o, tsí xu'ú kaka'án u é kí'xkueka ña o —ka'an Espíritū Sántū san.

²¹ Nūu Pedru mí ntāñi ñátí san, ña táxnūu Corneliu. Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—Xu'u é ntánantuku ntō ko. ¿Neē ntú tsiñu vé'xi nto? —ka'an ñá ni ñā.

²² Nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Ña nani Cōrneliu, tó'ō sntadun, táxnūu ña nti. Dōo va'á ña'a ña, dōo kanuu iní ña Xuva kō ne, dōo vá'a tiin ñá ni ūn ntí ntí ña Israee. É kākā'an ánje Xuva ko ni ñā é kāna ña nto é kí'in nto nú vi'i ña kán vata koo é kiní ña nee iña é kā'an ntó ni ñā —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Kuítā nti'xin nto má vi'i a, kuntōo da'na nto —ka'an ña.

Tévāá san ne, kué'ēn Pedru ni ñá ne, kaxio ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jope, é kuē'en ñá ni ñā di.

²⁴ Uun ká tuku ntuvi ne, xée ña ñuú Cesarea. Ikan kāntétu Corneliu ni ūn ntí ntí ñavi'i ña nī ña vá'a tiin ni'i ñā, ña e kána ña. ²⁵ Dā xée Pedru nú vi'i ña kán ne, vé'xi Cōrneliu, ná'kunchiti ña nūu ña é kunuu ini ñá ña. ²⁶ Ntá tsi Pedrú ne, naxntitsi ñá ña, kaka'an ña:

—Nakuntísi nto, tsí ñatí ni'i tsi ko ntō —ka'an ñá ni Cōrneliu.

²⁷ Ntatín ña, kūntí'vi ña iní vi'i kán né, iní Pedru e dóo ntoo ña'a. ²⁸ Ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Ini nto tsi dóo xii kaa é kuntōo dadíi ñá Israee ni ña tuku ñuu; ntá tsi dā vé nañē'e Xúva kō ko tsí ña kúvi ká'án u te ña vá'a da xōó ka ña'a, kuān té ña te ña Israee ña. ²⁹ Dukuān ne, ñá ni de dīkó u é kí'xi

ú da kána nto ko. Ká'an nto vē: ¿neé ntu tsiñu kána nto ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, kaka'an Córneliu:

—Dā kú kimi ntuví ne, ura sá'a tuví u, kaka'an ntâ'ví u má vi'í kó a ne, dā nēní ko ntitsi uun ñatíí nuú ko, ña e dóo kaxi'í nuu doo í ne, ³¹ kaka'an ñá nī ko: “Córneliu, é tēkú Xuva kō é kākā'an ntâ'vín ni ña ne, ini ña tsí kaxntiin ña kataan núu i. ³² Vi'a ve ne, taxnūun ña'a ñuú Jope é kíkaná ña ña nani Sīmuun Pedru. Tuví ña nú vi'í tuku Simuun, ñá katsoo itsi ñi kiti, ña tuví diñi ntute ñu'u kán. Te kī'xi ña ne, io é ká'ān ñá ni ō”, ka'an ñá nī ko. ³³ Dukuān ne, ura dú'va tsi i táxnūu ú tú'ūn é ki'xí ntó ne, dōo vá'ā o dé nto é vē'xí nto. Vevíí ne, i'a ntoo ntí'i ntí nuú Xuva kō é kīni ntí un ntí'í e ntío Xuva kō é ká'an ntó nī ntí —ka'an Córneliu.

Dā nañ'e Pedru ñá'a san nú vi'i Córneliu

³⁴ Kidáā né, eni ntu'ū Pedru, kaká'an ñá ni ñā:

—Vevíí ne, kutuní ko tsí nuu é ntaā i é dadí tsi ntío Xuva ko kō, un ntíí ntíí ó, kuān te ñá Israee o, kuān te xio ñuú kō, ³⁵ tsí naki'i ña da xóo ka ña'a e kuínti'xe i ña, e kade é vā'á, da mí'í ká ñuu ñuxiví a. ³⁶ Tsí Xuva kō ne, ká'an ña nī ña Israee nté koo kuntoo vá'a o ni ña kuēnta iña i é edé Jesucristu, diví ñā é Tó'o ko, ūn ntíí ntíí o. ³⁷ É ini nto nte o kúvi dá kaní ñuú Judea ni ñuú Galilea. Tsí di'na Juan Bautista íka ña, kaka'an ntódo ña é nātivi iní ko kuētsí kō ne, kutsi ntute ō. ³⁸ Kidáā ne, xée Jesuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Tsí Xuva kō ntío ña é kūvi víí ña nee ntí'í ntí'í, tsi dóo nuu Espíritū Sántū nima ña. Kidáā né, íka ña, kade ña nuu i é vā'á, kantavá'a ña ña'a é ñu'u nta'a tó'ō é ña vá'ā san. Tsí mii Xuva kō nuu mé'ñu ña ña. ³⁹ Diví ntí ne, kuví ntada ntaá ntí tsí iní ntí un ntí'í é edé ña da íka ña ñuú Judea ni ñuú

Jerusaleen. Ña'a é'ni ña ña, é naxnteē ñá ña ntíkā krusi kan. ⁴⁰ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, nantóto Xuva ko ñā ne, tá'xi ña é kīnī nti ña. ⁴¹ Ñá te un ntíí ntíí ña'a san ni ĩni ña ña da ntoto ña, ntá tsi mīi ntí ini ntí ña. Tsí nte dí'na nákaḡnuu Xuva kō ntí é ntāda ntaá nti nee é ĩni nti. Tsí nti'í ne, dadīi ĩntóo ntí ni ñā ne, dadīi é'xi ntí ni ña da ntóto ña é xi'í ña. ⁴² Kidāā né, Xuva kō tēe tsiñu ña nti é ntāda ntaá nti tsí divi Jēsuú, ña e dé kú've Xuva kō é xntékú ku've ñá un ntíí ntíí ña'a, ña ntántito ne, ō ña xi'í. ⁴³ Tsí nte ntúvi dí'na ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko tsí da xōó ka ña'a, ña é kuĩnti'xe i Jesuú ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuētsi ña kuenta iña Jēsuu —ka'án Pedru ni ña.

Ña é ña te ña Israeé ne, nī'í ña Espíritū Sántū

⁴⁴ Kaka'an dúkuān Pedru ni ña da xee Espíritū Sántū, inúu ña nima ña ntaĩni tú'ūn san, un ntíí ntíí ña. ⁴⁵ Ña kuĩnti'xe i, ña Israee, ñá vé'xi dadīi ni Pēdrú ne, koó dā kúdu'va ña é kuān ó inúu Espíritū Sántū nima ñá'a san, kuān te ñá te ña Israee ña. ⁴⁶ Tsi téku ña é ntáka'an ña tú'ūn e ñá ini ñá ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ⁴⁷ Kidāā ne, kaka'án Pedru:

—¿Nté kui ña kuvi kutsi ntúte ña sā'a? Tsí é ntūdadii ña ni ko é dadīi nuu Espíritū Sántū nima ña —ka'an ña.

⁴⁸ Kidāā ne, xé'e ña ĩtsi é kūtsi ntute ña'a san kuenta iña Jesúristu. Dā kúvi ĩtsi ntute ña ne, ntáka'an ñá ni Pēdrú te kūkuií ka ñá kutuvī ñá ni ña.

11

Dā xe'é Pedru kuénta ntá'a ña kuĩnti'xe i, ña ñuú Jerusaleen

¹ Xée tū'un nta'a pustrú san nī ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña é ña te ña Israee tú'un Xuva kō. ² Ntá tsi dā ntíko kōo Pedru ñuú Jerusaleén ne, dōo ntáka'an ña kuínti'xe i, ña Israeé san, ntátsi'i kuétsi ña ña, ³ ntáka'an ña:

—¿Nté kui kí'vi ntu ntō má vi'i ña é ña te ña Israee? ¿Nté kui é'xi dadii ntu nto ni ña? —ka'an ña.

⁴ Kidáā ne, eni ntu'ū Pedru kantáa ña ni ña un nti'i e kúvi nte dá iñi ntu'ū, kaka'an ña:

⁵—Xu'ú ne, dā itúvi ú ñuú Jope, kaka'an ntâ'ví u ni Xuva kō ne, xée nūú ko uun doo mánta ká'nu é kantikin kútu ngimi ntíkō diñi i. Nte e dukún kân vé'xi ne, un tsi nte mi túvi ú nakutúvi. ⁶ Dā íto vá'a ú doo mántá san ne, íni u odo da nēé ka nuu kiti é ío kimi d'ín i, kiti diin, ni kiti ntáñu'u xído i, nī láa, kiti ntaíko e dukún kân. ⁷ Kidáā téku ko uun tatsin é kaka'an ní ko: “Nakuntítsin, Pedru, ka'nín kiti san, dá ka'xín tì”, ka'an tátsín san. ⁸ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u: “¡Ñá'á, Tó'ó! tsí nté uun ito vata kuan koo vií u ni kiti é ká'an nto é ña vá'a é ká'xi o”, ka'án u. ⁹ Kidáā ne, kaka'an xtúku tátsín san nte e dukún kân, kaka'an: “É ntantoo Xuva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a”, ka'an tátsín san. ¹⁰ Úni ito kuan o kúvi ne, dá kūntáa e dukún kân. ¹¹ Ura dú'va tsi i xee úni ña'a ñatí nú vi'i mí tuví u. Nté ñuú Cesarea vé'xi ña, vexnántuku ña ko. ¹² Kidáā ne, kaka'an Espiritū Sántū san ní ko é ña ku dé kuení ko é k'ín u ni ñatí san mí k'ín ni'i ñá ko, kuān té ña te ña Israee ña. Dadii ñe'é u, ni nti'i iñu ení ko ña sá'a, kí'vi nti'i ntí iní vi'i ñatí, ñá nani Cōrneliu. ¹³ Corneliú san ne, kántaa ña nī ntí nté o íni ña uun ánje Xuva kō, ntitsí ña má vi'i ña kân ne, kaka'an ánjē sán ni ña: “Taxnūún ña'a ñuú Jope, na kíkoto ñá

uun ña'a, ñá nani Sīmuun Pedru, ¹⁴ tsí divi ña kā'an ñá ni ō nté koo nakākú Xuva ko o ni ūn ntíí ntíí ñavi'i o", ka'an ña. ¹⁵ Kidáā né, dā éni ntu'ū ú kaka'án u ni ñā'a sán ne, ura tsí i xée Espíritū Sántū san, inúu ñá nima ún ntíí ntíí ña'a san, vata tsí ó inúu ñá nima ko xo'o dá iñi ntu'ū. ¹⁶ Kidáā né, naka'ān kó tú'ūn é kāka'an Tó'o ko Jēsuu kídaā dá kakā'an ña: “Nuu é ntaā i tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña nto. Ntá tsi xu'ú ne, ña te ntúte nakūtsi ntute ú nto, tsí ta'xi u é kunūu Espíritū Sántū nima nto”, ka'an ña. ¹⁷ Vevíí ne, te Xuva ko kaxé'e ña tuku ña'a vata tsí ō tá'xi ña ko xo'ō dá kuínti'xe kō Tó'o ko Jesūcristú ne, ña kúvi kā'nté nuu ú neé ncho vii ña —ka'án Pedru ni ña.

¹⁸ Dā téku ña'a san é kāka'án Pedru ni ñá ne, ñá ni kā'án ka ña. Da mii tsí é dé ka'nu ña Xuva kō ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí kaxé'e Xuya kō é vā'á iña ña é ña te ña Israeé di. Tsí kaxé'e ña é kúvi natívi iní ña kuétsi ñá dí ne, dukuān é nī'i ña ntuví va'á iña ña nta'a Xúva ko vata ō ni'i ko xo'o —ka'an ña.

Ña kuínti'xe i, ñá ntoo ñuú Antioquia

¹⁹ Ña kuínti'xe i san kué'en ña, kukuntóo ña un tsi nte ñuú Fenicia ni ñuú Chipre, ni ñuú Antioquiá di dā dóo nanto'o ña'a san ña dá xi'i Ésteba. Ikān ntáka'an ntódo ña tú'ūn é vā'á san. Ntá tsi da mii tsí é ntáka'an ñá nī ña Israeé san; ñá ni kā'an ñá ni ñā'a, ña é ña te ña Israeé. ²⁰ Ntá tsi xío ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cirene ni ñuú Chipré ne, dā xee ñá ñuú Antioquiá ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ñá ni ñā'a, ña é ña te ña Israeé tú'ūn va'á iña Tó'o ko Jēsuu. ²¹ Xuva kō xntíi ña ña ne, dukuān né, titín ña'a, ña é ña te ña Israeé san tsóo mii ña nēe é kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ñā kuínti'xe ña Tó'o kō.

²² Dā téku ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, é kuínti'xe ña é ña te ña Israeé ne, kidáā táxnūu ña Bernabee, kué'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā xeé ña ikān né, iní ña tsí dóo vá'a o dé Xuva ko ni ñā'a sán ne, nakunuu dīnī nima ña. Kidáā ne, xé'e ña itsi un ntíí ntíí ña'a san, ntáka'an ña:

—Uun tsi nima ntó kuinti'xe nto Tó'o ko Jēsuu. Ñá ku xtuvī mii nto ña —ka'an ña.

²⁴ Tsí Bernabeé san ne, dōo va'á ña'a ña. Dōó nuu Espíritū Sántū nima ñá ne, dōo kuínti'xe ña Xuva kō. Kidáā né, dōo kukue'e ña'a, ña kuínti'xe i Tó'o kō.

²⁵ Kidáā ne, kué'en Bernābee ñuú Tarsu, kúnantúku ñā Saúlū. ²⁶ Ikān nání'i ña ña ne, ñe'e ní'i ña ña ñuú Antioquia. Ikān kantóo ña nī ña kuínti'xe i san uun kuia ni. Dōo titín ña'a nakuā'a ña. Dīvi ñūú Antioquiá san éni ntu'u ñā xntánteē ñá cristianu ña kuínti'xe i san.

²⁷ Ntuvi tsikán ne, xío ña ntáka'án naa Xuva ko ñuú Jerusaleen. Xée ña sā'a ñuú Antioquia. ²⁸ Ne, uun ña'a ña, ñá nani Āgabú ne, nákontsísí ña mé'ñū ña kuínti'xe i san, kaka'an ntódo ña tú'ūn é xe'é Espíritū Sántū é kūtuni ña, kaka'an ñá e dóo koo tama dá kanī ñūxivi. Ne, kuan ō kúvi ntí'xe ntuvi dá de kú've ñá nanī Claudiu. ²⁹ Kidáā ne, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquiá ne, xío ntaa iní ña é xntii ña tā'an ña, ña ntoo ñuú Judea, váta tsi kaa kutíi nuu ña. ³⁰ Dukuān né, tēe tsiñu ña Bernabee ni Saúlū é kī'in ní'i ña doméni iña ña kuínti'xe i nta'a ñata, ña odo nūú ñuú Judea.

12

Dā xi'i Sántiau ni dá inúu kutū Pedru

1 Ntuvia tsikán ne, eni ntu'ū rei Heróde kanakutsu'un ñā ñā kuínti'xe i. 2 Tēe tsiñu ñā sntadún san é kīka'ní ñā Santiau, ení Juaan. Kāa é ntiko ntuví o diñi i é'nté tu'un ñā dāki ñā. 3 Dā íni Heróde é xkúntee ini ñā Israeé san é kuān o dé ñā ne, tñn ñā Pedrú di. Sá'ā kúvi da kúvi viko é naka'an ñā nté o nakáku Xuva ko ñā ñuú Egítō. 4 Dā tñn ñā Pedrú ne, xnuu kutu ñā ñā vi'i utun, tsóo ñā kimi ítsī kimi kimi sntadun é vii ñā ñā kuenta. Un tsi da nté kuīta ntí'xin viko, da kidāa natavā ñā ñā é xntītsí me'ñu ñā ñā. 5 Ntá tsi da nñ nuu kutū Pedrú ne, ntáka'an ntá'ví ñā kuínti'xe i san íña ñā nté ntūvi nte níñu.

Dā nántii Xuva kō Pedru ví'i utun kån

6 Uun niñu di'na dá xēe ntúvi e xtúví Heróde é natavā ñā Pedru é xntītsí me'ñu ñā ñā ne, kakidí Pedru mé'ñū sntadun, kanú'ni ñā uvi kádena. Ntáñi ntée sntadun áta xi'i kán di, e ntáde ñā kuenta xí'i vi'i útun san. 7 Kidāa ne, vé'xī ánje Xuva kō ne, xi'í nuu iní vi'i utun kån. Ánjē sán ne, tñn nta'a ñā Pedru vata koo é nantōto ñā ñā ne, dā naxntitsí ñā ñā, kaka'an ñā:

—¡Kamán san, nakuntísin! —ka'an ñā.

Kidāa ne, kadena é kånú'ni nta'a ñā ne, kó'xō.

8 Kaka'an ánjē sán ni ñā:

—Naxnū'nín doo í'xi o, nakuní'nin nti'xen o —ka'an ñā.

Dā kúvi ñā ne, kaka'an xtúku ñā:

—Nakunúun kutuun ó ne, kuntíkín ko —ka'an ñā.

9 Kidāa né, ntī ñā, kuntíkín ñā ánjē san. Ntá tsi ñā ni kutúni ñā tē nuu é ntaā i. Da ñuu éni kån, kuiní ñā. 10 Dā ita ntí'xin ñā uvi itsi mí ntoo sntadún san ne, xee ñā uun xi'i e kúvi káā é kantii itsi ka'nu kån

ne, nākaan mí xi'í san. Kīi ña, kue'en ña nte mí ntíi tuku itsi. Da kidáa xtúvī mii ánje san ña.

¹¹ Dā ntútuni Pedrú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí Xuva kō ne, táxnūu ña ánje ña é nakakū ñá ko, tsí Heróde ni ūn ntíi ntíi ña Israeé san ncho ka'ní ña ko —ka'an ña.

¹² Dā kútuni Pedru tsi nuu é ntaā i é nakáku ña vi'i utun kán ne, kué'en ña nú vi'i Māria, di'í Juaan, ñá nanī Marcú di. Ikān né, dōo ntoo ña'a, ntáka'an ntá'ví ña. ¹³ Nake'xen ña xi'í ne, vé'xi ūun ta'nú kuetsī, ta'nú nanī Rode, é kūkotó tun xoo ñá'a. ¹⁴ Dā téku tun é tātśín Pedrú ne, ñá ni nakāán tun xi'í san, tsí dōo dīnī tun ne, kaxkainu ntaá tun, kue'én tun, kukotó tun ña'a san, tsí ntitsí ntēe Pedru atá xi'í kan. ¹⁵ Ntá tsi ña ni kuínti'xe ña'a san. Tē da kaka'án tun, kuiní ña. Ntá tsi ña kue'én ini tún kaka'án tun tsi nuu é ntaā i. Kidáa ne, kaka'an ña é kūdii ntíxi Pedru é ini tun.

¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, ntitsí ntēe dúkuan ña, kanake'xen ña xi'í kan. Dā nákaán ña xi'í san ne, iní ña tsí divi ntí'xe ña. Koó dā kúdu'va ña. ¹⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kanakuiko ña nta'a ña vata koo é ña ku neé ka'an ña'a san. Kidáa ne, kántaa ña ni ña nté ō dé Xuva ko ni ña dá natavā ñá ña vi'i utun kán, kaka'an ña:

—Kue'én ntó, kukoto nto Santiau ni ún ntíi ntíi ení kō vata koo é kūtuni ña —ka'an ña.

Kidáa ne, ntāka Pedru, kué'en ña xio itsi.

¹⁸ Dā tuví ne, un vá'a tsi itsu'un sntadún san, tsí xoxó ka Pedrú san vi'i utun kán. ¹⁹ Reí Heróde sán ne, dōo nantúku ña ña, ntá tsi ña ni nani'i kué'en ñá ña. Kidáa né, dōo tsíxe'e ña sntadun, ñá ntáde kuenta xí'í san, nte o kúvi ntíi Pedru. Dā kúvi tsíxe'e ña ña ne, kaka'an ña é na kúví ntíi ntíi sntadún san. Divi tsi ntūvi kí Heróde ñuú Judea, kué'en ña kukutúvi ña ñuú Cesarea.

Dā xi'í rei Heródē

²⁰ Heróde ne, dōo kúdiin ña nī ña ntoo ñuú Tíru ni ñuú Siduun. Ntá tsi xee ñá'a san, ntáka'an ñá nī ñá nanī Blastu, ñá kade tsiñu iña reí san. Ntáka'an ña tsí ntio ña é ntūvá'a ña nī reí san, ntio ña é kuntōo vá'a ña, tsí ñi tsi ñuú reí san e ntákii un ntíí ntíí e ntaé'xi ña. ²¹ Heróde ne, xtuví ñá uun ntuvi é ká'an ñá ni ñá. Dā xee ntúvī sán ne, nákunūu ña doo vá'a ña, nákutūví ña nú tēu ñá ne, dā éni ntu'u ña káka'an ñá ni ñá'a san. ²² Nǎ'á sán ne, koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—¡Nǎ te da ñá'a ña kaka'an, tsí Xuva kō! —ka'an ña. ²³ Kidáa ne, ura dú'va tsi i xée ūun ánje Xuva ko, ntuku kui'í ñá Heróde, tsí dóo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te ni de ka'nu ña Xuva kō. Kidáa ne, tintaku tsi é'xi ti ña ne, xí'í ña.

²⁴ Ntá tsi kidáa ne, ñá te da dī ña'a téku ña tú'un Xuva kō né, dōo kútítín ña kuínti'xe i san.

²⁵ Bernabee ni Saúlū né, dā ntí'í tsiñu ña ñuú Jerusaleén ne, ntíko kōo xtúku ña ñuú Antioquia ní Juan, ña é nanī Marcú di.

13*Dā éni ntu'u Bernābee ni Saúlū dé tsiñu ña iña Xuva ko*

¹ Nǎ kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia ne, iō ñá ne, ntáka'an ñá naa Xuva ko; iō ñá ne, ntánakuá'a ña ña'a tú'un Xuva kō. Nǎ sǎ'á ne: Bernabee, ni Símuun, ñá nani Nǎ Nteē dí; ni Lūciu, ña vé'xi ñuú Cirene; ni Manāeen, ña é'nu dadíi ni Hērode, ñá odo nūu ñuú Galilea; nī Saúlū di. ² Uun ntuvi sǎ'á ne, ntoo ña, ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō; ntoo ixu ñá di. Kidáa né, kaka'an Espíritū Sántū san ni ña:

—Nakaxnúu nto Bernabee ni Saúlū é vii ñá tsiñu é ntio ko —ka'an ña.

³ Kidáa né, dā kúvi ka'an ntâ'ví ña, dā kúvi intóo ixu ñā né, xntekū ñá nta'a ña dikí Bernábee ni Saúlū, da táxnūu ña ña é kī'in ña, kikadá tsiñu ña iña Xuva ko.

Dā ka'an ntódo pustrú san ñuú Chipre

⁴ Kidáa ne, kué'en ñā, ntuvi ña, e táxnūu Espíritū Sántū sán ña, xée ña ñūú Seleucia. Ikān ñú'u ña tun ntóo ka'nu é kī'in ñá ñuú Chipre, ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán. ⁵ Dā xee ñá ñuú Salamina é tuví diñi ntute ñu'u kán né, ikān éni ntu'u ñā ka'an ntódo ña tú'un Xuva kō ini ukún ña Israee. Nt̄i ni'i ñā Juaan, é xntii na ñā di.

⁶ Kué'en ñā, ita ntí'xin ña kan̄i ñūú san dá ntē xee ñá ñuú Pafu. Ikān nani'i ñá uun ña'a ña Israee, ñá nani Barjesuu, ñá tatan. Kaeni nta'ví ña ña'a é kākā'an ñá naa Xuva ko; ntá tsi ñá tē nuu é ntaā i é kākā'an ña. ⁷ Ña sāl'á ne, dōo vā'a tiin ña ni ña tsiñu i ña odo nūu, ñá nanī Sergiu Paulu, ña e dōo ki'in inī i. Kakana Sergiu Paulú san Bernabee ni Saúlū, tsí ntio ña kini ña tú'un Xuva kō. ⁸ Ntá tsi ña tatan Barjesuu, ñá nani Ēlima dí ne, ē'nté nuu ña vata koo é ña kuintí'xe Sergiu Paulú san. ⁹ Kidáa ne, Saúlū, ñá nanī Pablú di ne, dōo xntii Espíritū Sántu ñā né, ito va'a vā'a ña Elima, ¹⁰ kaka'an ña:

—Xō'on e dōo kaenin nta'vín ña'a, e dōo kini ó den, xō'on é i'xá Tó'ō é ña vā'a, xō'on é ña ntío o é vā'á, ¿amá ntu teén da'nan é kanāxnteén xo'on itsi vā'á iña Xuva ko? ¹¹ Vi'a ve ne, Xuva ko tā'xi ña o é ntō'o o, é kūkuaan ne, ñá iní o nēe ntúvi naxi'í nuu o —ka'án Pablu ni ña.

Ura dú'va tsi i kúneé kue'en nuu ña. Kaika ña, kantuku ñā xoo é kuñu'u i ña, tsí ña kaíni kue'én ka

ña. ¹² Dā íni Sergiu Paulú san é kuan ō kúvi ña ne, kuínti'xe ña Tó'lo ko Jēsuu, tsí koó dā kúdu'va ña é kuān nte vá'a tú'ün é kāka'án Pablu iña Xuva ko.

Dā xeé Pablu ni Bernábee xío ñuu é nani Antiōquia

¹³ Kidáā né, ntāka Pablu ni ún ntíí ntíí ta'an ña ñuú Pafu, ñú'u ña tun ntóo ka'nu, xée ña ñuú Perge, é kaduku ntee ñuú Panfilia; ntá tsi Juaán ne, tsoo mii ña ña, kunú'u ña ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Kidáā né, ntāka ña ñuú Perge, kue'en ña xio ñuu é nani Antiōquia, é kāduku ntee ñuú Pisidia. Ikān ne, ntuvi dá ntoo da'na ña ne, kúkí'ví ña ini ukún ña Israeé ne, ikān intóo ña uun da'na. ¹⁵ Kidáā ne, da kúvi nakua'a ña'á san tutú lei Muísee ní tutú e de vá'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ña odo nūu iña úkūn sán ne, kāna ña Pablu ni Bernábee, kaka'an ñá ni ñā:

—Ēní, te iō kúdii é kā'an nto é kuē'e nto itsi ña'a sán ne, ká'an nto ni ñā vevii —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nákontítsí Pablu, káde ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntōo ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Un ntí'í kuē'en dú'va nto, ña Israee ni ña nguí san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne, kini nto é kā'án u ni ntō: ¹⁷ Xuva kō, ña é nakaxnúu uva ata kō ña Israee, ña intóo kídaā né, de ka'nu ña ñata kō da intóo ña ñuú Egítō, é ña te ñuú mii ñā. Xío ntii Xuva kō nátavā ñá ñata ko ñūú tsikan. ¹⁸ Ne, kutí Xuva kō nima ñá ni ñā da dóo du'xen dé ña da nī íka ña má kū'u kan é uvi díko kuíá san. ¹⁹ Uun íto tsi nantí'í Xuva kō é ū'xe ñuu na'nu é intóo ñuú Canaán ne, dā e'nté dava ña ñu'u san, xé'e ña un ntíí ntíí ñata kō.

²⁰ 'Rkontúví ne, de kú'vē ñá ña kada kú've iña ña'a san kimi sientu nte dáva kuia, uun tsi nte ntúvi da íka Samuee, ñá ka'án naa Xuva ko. ²¹ Kidáā ne, íkan ñata kō sán uun rei é kadā kú'vē ña. Xé'e Xuva

ko Sāuu, i'xá Kii, ñatíí tatá Benjamiin, é vii ñá rei iña ña uvi díko kuia. ²² Rkontúví da nantii Xuva ko Sāuú ne, naxnūu ña Davii é vii ñá rei iña ña. Kaka'an Xúva ko iña Dávii: “Iní u tsí Davii, i'xá Isaií ne, uun tsi nima ñá nī ko. Vii ñá da nēé ka nuu i é ntio ko”, ka'an Xúva kō. ²³ Taxnuu Xuva ko ūun i'xá ika Dāvíí, ðivi Jēsuu, é nakakū ñá ko, xo'ō é ña Israee ó, vata ō ka'an Xúva kō kídaā. ²⁴ Tsí di'na Juaan kí'xi ña, kixka'an ntódo ña ni ūn ntíí ntíí ña Israeé san é na nātivi iní ña kuétsi ñā ne, na kūtsi ntute ña. Da kidáa kī'xi Jesuu. ²⁵ Di'na da kuví Juaán ne, kaka'an ña: “¿Xoó ntu ña'a u, té kuinī nto? Ñá te xū'ú é nakaxnúu Xuva kō é kadā kú've u iña nto, tsí ðivi ñā né, dā ve vé'xi ña. Xu'ú ne, ntē ña nuu á'vi u é nantii ú nti'xen ña, tsí ðivi ñā é kā'nu ña'a ña”, ka'án Juaan.

²⁶ 'Ení ko, i'xá tatá Abraan, ni ñá nguū san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne: iña nto tú'ūn e táxnūu ña nté koo nakáku ō. ²⁷ Tsí ña ntoó ñuú Jerusaleen ni ñá odo nūú san ne, ñá ni kutūmi ñá xoó nti'xe é Jesuu dá kī'xi ña. Ntē ña ni ñé'e dikí ña tú'ūn é ūve na'a é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kídaā. Ntánakuā'a ña tú'ūn san ma ukún kán vata dá sábadu, ntá tsi ña ni iní ña é ðivi tsi ña dé ntaā ñá vata ō uve na'a kaka'an, dá ka'an ña é kúví Jesuu. ²⁸ Kuān té ña tuví nēe kuétsi ña, ntá tsi ikan ña nta'a Pílatu é na kué'é ña itsi é kā'ní ña ña. ²⁹ Ne, dā kúvi dé ntaa ntí'í ña un ntí'í é ūve na'a é kúvi Jesuú ne, nántii ntēé ña ña ntiká krusí ne, kue'en ní'í ña ña nú ñaña ñā. ³⁰ Ntá tsi Xuva kō nantóto ñá ña. ³¹ Ne, dōó ki'in itō ká ntii díto ña. Íni ña'a ña, ðivi ñā'a é dadíi ntáka ña ñuú Galílea é xee ñá ñuú Jerusaleen. ðivi ña sá'a ntáda ntaá ña ni ñā'a san nee e íni ña.

³² 'Diví ntí ði ne, ntántaa ntí ni ntō tú'ūn e dóo vá'a

é kākā'an Xúva ko ni ñata kō, ña intóo di'na. ³³ Vevii ne, é dē ntaa Xúva kō é kākā'an ñá ni ñata kō kídaā, tsí nantóto xtūku ñá Jesuu kuénta iña ko xo'o. Vata ō úve na'a ini sálmu é kuvi ūví ne: “Dīvīn é i'xá miī ko. E tá'xi ú ntuvi iña o vevii”, ka'an Xúva kō. ³⁴ Nté dī'na kaka'an Xúva kō tsí nantóto ña ña vata koo é ña te'u kúñu ña tē xi'i ña, tsí uve na'a kaká'an ña: “Nuu é ntaā i é tā'xi ú o é vā'á, vata tsi ō ka'án u ni Dāvii”, ka'an ña. ³⁵ Dukuān ne, é tūku sálmu úve na'a, kaka'an: “Ñá kuē'é nto itsi é tē'u kúñu ī'xá nto, ña e dóo va'a”, ka'an ña. ³⁶ Tsí Davii ne, nuu é ntaā i e xntíi ña ña intóo dá ítúvi ña, vatā ó kākā'an Xúva kō é vii ña. Dā xi'i ñá ne, dadii kantú'xi ña ni ñata ña ne, té'ū kúñu ña di. ³⁷ Ntá tsi kúñu Jēsuu é nantóto Xuva kō ne, ñá ni tē'u. ³⁸ Sá'a kākā'án u ni ntō, tsí ntio ko é kūtuni nto, ení, tsí kuenta iña Jēsuu é kūvi vii Xuva kō kada ka'nu ini ña ni ko kuétsi kō. ³⁹ Ne, kuenta iña ñá di ne, un ntíi ntíi ña'a, ña é kuínti'xe i ña ne, nakate Xuva ko kuetsi ñā. Tsí ña ni kúvi vii lei Muíseé san nakate kuétsi kō; ntá tsi dīvi Jēsuú ne, kūvi idé ña é ntuntoo kuétsi kō. ⁴⁰ Kuenta tsí vii nto vata koo é ña nto'o nto vatā ó uve na'a ntáka'an ñá intóo di'na, ña ka'án naa Xuva ko, é kākā'an:

⁴¹ Koto nto, un ntíi ntíi ntó ve, vata ō nto é kanantii ni'ni ña nto ne,

koó dā kúdu'va nto vé te inī ntó nté koo vii u ne,
kuan tsí koo kunaá nto.

Tsí xu'ú ne, vii u uun nuu i e dóo ka'nu é ña
kuínti'xe kue'en nto,

kuān te ká'an ñá'a ni ntō tsí nuu é ntaā i.
Kuan ō ka'an Xúva kō kídaā —ka'án Pablu.

⁴² Dā ntíi Pablu ni ña ntíi ní'i ña ukún ña Israeé san ne, ntáka'an ñá'a san ni ñā:

—Vií nto da xe'e, ki'xí xtuku nto sábadu vité ve, kixntaa ntó nī ntí vatā ó kantaa ntó vevii —ka'an ña.

⁴³ Ne, dā ntíi ña ma ukún kán ne, titín ña Israee ni ña túku tatá, ña é dadíi tsi kuínti'xe i Xuva kō ne, kuntíkín ñā Pablu ni Bernábee. Dīvi ñā ne, ntáka'an ñá ni ñā'a san te ña tee dá'na ña é kuntíkín ñá Xuva kō, tsí dīvi ñā é xntíi ña ña.

⁴⁴ É kuvi ūvi sabadú san ne, da kaníi ñūú san náataká nuu ña é kinī ñá tú'un Xuva kō. ⁴⁵ Kidáā né, iní ña Israee san e vānchu'un tītín ña'a ntoo ña ne, dōo kúne'u iní ña. Ēni ntu'u ña ka'an ntée ña Pablú ne, ká'an kīni ña iña ñá dī. ⁴⁶ Pablu ni Bernábee ne, ñá ni ū'ví kue'en ña é nantiko koō ñá ne, kaka'an ña:

—Dī'na nto é ña Israee nto é kāntio é kā'án nti ni ntō tú'un Xuva kō, ntá tsi ña ncho kini nto tú'un ñā. Mii ntō ntádē kuení nto é ña te neé nuu á'vi nto é nī'i nto ntuví va'á nta'a Xúva kō. Dukuān ne, xio kī'ín nti, kika'an ntódo nti tú'un Xuva ko nī ña é ña te ña Israee san. ⁴⁷ Tsí kuān o dé kú'vé Xuva kō, kaka'an ñá ni kō:

É xtūví u o é vīin vata kaa uun ñu'u iña ñá xio ñuu, ña é ña te ña Israee, vata koo é na nākáku ña'a dá kaníi ñūxivi, ka'an Xúva kō —ka'án Pablu.

⁴⁸ Dā téku ña ntoo san, ña é ña te ña Israee ne, náku'un dīni kue'én nima ñá, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu tú'un Xuva kō ne, un ntíi ntíi ña é nakaxnúu Xuva kō é nī'i ña ntuví va'á iña ñá ne, kuínti'xe ntíi ntíi ña. ⁴⁹ Kidáā ne, kue'en ní'i ña'a san tú'un Xuva kō. Kué'en ñā, ntáka'an ñá ni ñā'a san da mí'i ka mí ntaíka ña ñuú sa'a. ⁵⁰ Ntá tsi ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni ñādī'i, ña e dóo va'á ña'a, ña e dóo ntánuu iní i Xuva ko, ni ñata, ña odo nūú ñuú san. Tsi'í ña diki ña é natēñu nuu ña Pablu ni Bernábee,

é nantīi ña ña ñuú san. ⁵¹ Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, nakidi ña xáka dí'in ña vata koo é kūtuni ñá'a san é ña vá'a o ni ide ña ni ñā ne, dá kue'en ñá ñuú Iconiu. ⁵² Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, dōo dīnī ña ntoo ña, tsi dōo nuu Espiritū Sántū nima ña.

14

Dá kakā'an ntódo Pablu ni Bernábee ñuú Iconiu

¹ Dā xeé Pablu ni Bernábee ñuú Iconiú ne, kúk'ví ña ini ukún ña Israeé ne, eni ntu'u ña kākā'an ntódo ña ni ñā'a san. Dōo vá'ā ó kaka'an ña. Dukuān ne, vānchu'un tītīn ña Israeé ni ñá'a é ña te ña Israeé di, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu. ² Ntá tsi iō ñá Israeé é ña ni kuínti'xe ña. Dīvi ñā nateñu núu ña ña é ña te ña Israeé san ne, tsī'i ña ña ña é kadā kuení kini ña iña ña kuínti'xe i san. ³ Kidáā né, na'ā intóo Pablu ni Bernábee ñuú tsikan ne, ñá ni ū'ví kue'en ña é kākā'an ntódo ña, tsī ini ña tsī Xuva ko kaxntii ña ñā. Ntáka'an ña é kuān nte vá'ā o dé Xuva ko ni kō. Xuva kō né, ntāda ntaa ña é kākā'an ñá iña ña, tsī xe'é ña ntii ñā é kūvi vií ña nuu i e dōo na'nu, e dōo kue'e kuenta kué'e ña. ⁴ Ntá tsi ña ntoo ñuu tsikán ne, ñá te dadīi tsī ó ntádē kuení ña; tsi iō ñá ne, ña Israeé ntántīkin ñá ne, iō ñá ne, pustrú san ntántīkīn ña. ⁵ Kidáā ne, ña Israeé san ni ña nguīi sán ne, nātee tá'an ña xu'u ña ni ña odo nūu iña ña, é ntukū nuu iní ña nté koo nantō'o ña pustrú san ne, nté koo kue'é xuú ña ña di. ⁶ Ntá tsi kūtuni Pablu ni Bernábee ne, īnu ña, kue'en ña ñuú Lистра ni ñuú Derbe, ñuu é ntáduku ntée ñuú Licaunia. Kué'en ñā ntíkō diñi ñuú san di, ⁷ ntaíka ña, ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á iña Jēsuu.

Dā xe'é xuú ña Pablu ñuú Lистра

⁸ Ñuú Listrá ne, ítūví uun ñatīi, ña natīn dí'in ī. E dúkuan kāa ña nte da káku ña. Nté uun ito ña ni kuvi

kaka ña. ⁹Ña sã'á ne, tekú ña é kãka'an Páblu. Pablú ne, ìto vá'a vá'a ña ña ne, kūtuni ña tsí n̄i kue'én ini ña intée ini ña é kūvi ntuvá'a ña. ¹⁰Kidáã ne, un ntíi tsi kãka'án Pablu ni ña:

—¿Nakuntísin! —ka'an ña.

Koó dā kaentíta ntaa ñatíi san nakuntísi ña ne, eni ntu'u ña kaika ña. ¹¹Dā íni ña'a san é kúvi idé Pablu ntavá'a ña ña ne, koó da vañi ña ntatíin ña:

—¿É i'a xée úvi ñã'a é uva kō é vë'xí nte e dukún kãn ne, vata ntáa ñatíi ntáa! —ka'an ñã'a san é tū'ún Licaunia ntáka'an ña.

¹²Ntáka'an ña é Bernábeé ne, divi uva ñã, ñá naní Zeú ne, ntáka'an ña é Pablú ne, divi uva ñã, ñá naní Herme, tsí divi ñã é kãka'an ntódo ña. ¹³Kidáã ne, xée dutu úkun Zeu é tuví diñi ñuú kãn. Xée ña, ntéka ña duntiki ni le'e é ntukutu lãa. Tsí ntio ña'a san é ka'ní ñã duntikí san é ku'é é ña doméni iña pústrú san, tsí xuva ñã, kuíni ña. ¹⁴Ntá tsi dā kūtuni Bernábee ni Páblu é ncho víi ña'a sán ne, nãkatsin ña du'nu ñá vata xkoó ini ña da dóo u'vi kakúvi ña ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña mé'ñū ña'a san ne, un ntii tsí ka'an ñá ni ñã:

¹⁵—¿Nté kui kuān ó ntáde ntu nto? Nti'í ne, ñatíi ni'í ntí nto. É ve'xi ntí é kã'an ntódo ntí ni ntō vata koo é xtuví mii nto é dótō tsi ntaíntikin nto é ña kaidiá'vi vata koo é kuntikin ntó Xuva kō, ña kantító. Divi ñã de kú've ñá vi'i antívi ni ñūxiví, ni ntute ñu'u, ni un nti'í é ío da mí'í ka. ¹⁶Ntuvi di'na ne, xé'e Xuva kō é kuntikin ñã'a da nēé ka itsi e ntío ña; ñá ni ē'nté nuu ña. ¹⁷Ntá tsi ña ni tsoo mií kue'en ñá nto, tsi náñe'e ñá nto é Xuva nti'xe ko ñã da é dóo vá'ã o dé ña ni ntō. Tsí kanakñin ña davi nte e dukún kãn ne, kata'xi ña é kūvi é tata, kata'xi ña é kō'o é kã'xi ntó, kanaxnuu díní ñá nima nto.

18 Sá'a ka'an pustrú san ni ñā. Ntá tsi dá kuētsi kúvi idé ña é'nte nuu ña é ká'ní ña'a san duntikí san kuenta iña ña.

19 Kidáā ne, xéē ña Israee, ña vé'xi ñuú Antioquia ni ñuú Iconiu, tsí'i ña dikí ña'á san é kuē'é xuu ña Pablu. Dā kúvi ne, kī ñu'u ña ña diñi ñuú san, tsí e xí'i ña, kuīní ña. 20 Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, nātaká nuu ña, ntáñī ntée ña ña. Kidáā ne, nākuntītsí Pablu, kúkī'ví xtuku ña má ñuú Listra. Utén san ne, kué'en ñā, ntuví ñā Bernabee, ñuú Derbe.

21 Dā kúvi ka'an ntódo ña tú'ūn va'á san ñuú Derbé ne, kúvi idé ña e dóo titín ña'a kuínti'xe ña Jesuu. Kidáā ne, ntíko koō ñā, ita ntí'xin xtuku ña ñuú Listra, ni ñuú Iconiu, ni ñuú Antioquia.

22 Ikān ne, nátsu'un ka'nu ña nima ñā kuínti'xe i san, ntáka'an ñā ni ñā é ña ku tee dá'na ñā é kuínti'xe ña Xuva kō ne, xé'e ñā é kūtuni ña tsí kue'e iō é nto'o ko ñūxiví a é xēe o mí kadē kú'vé Xuva kō.

23 Kidáā ne, nakaxnúu ña ñatā, ña é kodo nūu é un é un xúkun ña kuínti'xe i. Ka'an ntá'vī ñā, intóo ixu ña ne, dā ntáda ña ña kuenta ntá'a Tó'o kō, ña é intée ini ña.

Dā náxee xtúku Pablu ni Bernabee ñuú Antioquia

24 Kidáā ne, itā nti'xin ña, ntuví ña, dá kanī ñuú Pisidia, xee ña ñuú Panfilia. 25 Kué'en ña, kūka'an ntódo ña ñuú Pergé ne, dá kué'en ña ñuú Ataliá di.

26 Ikān ñu'ú ña tun ntóo ka'nu, kué'en ña, náxee ña ñuú Antioquia, mí eka ña da táxnūu ña kuínti'xe i san ña é viī ñā tsiñu é xe'e Xúva ko ñā. Ne, é kúvi dé ntaa ntí'i ña tsiñu san. 27 Dā ve tsi náxee ña ñuú Antioquiá ne, kāna ña un ntíí ntíí ña kuínti'xe i san é na nātaká nuu ña ne, dá ntaa ña ni ña un ntí'í nté o dé Xuva ko ni ñā, nté o xe'é ña itsi é kuínti'xe ña'a,

ña é ña te ña Israeé san di. ²⁸ Kidáā né, dōó na'a ĩntóo ña nī ña kuínti'xe i san.

15

Dā xió junta iña ñá odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Jerusaleen

¹ Ntuvi tsikán ne, xío ñatīi, ña e éka ñuú Judea, xee ña ñuú Antioquiá ne, ikān éni ntu'u ñā ntánañē'e ña ña kuínti'xe i san, ntáka'an ña:

—Tē ntio nto nakáku nto nta'a Xuva kō né, da miī é tē'nte un siin kúñū é ĩxi nto, vata ō xtúvi Muísee é vīi o —ka'an ña.

² Ntá tsi Pablu ni Bernábeé ne, ñá nī xkúntee iní kue'en tsí ña é ntáka'an ñá tsikan. Dukuān ne, ña kuínti'xe i sán ne, nakaxnúu ña Pablu, ni Bernábeé, ni uvi uní ka ení ña, ña kuínti'xe i di, táxnūu ña ña é k'ín ñá ñuú Jerusaleen, kíkoto ña pustrú san, ni ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i san, tsíxe'e ña kuēnta iña i é káka'an ñá'a san é vīi ña.

³ Kué'ēn ña kuínti'xe i san, kuntéka itsi ña ña. Dā ita ntí'xin ña ñuú Fenicia ni ñuú Samariá ne, ikān ntáa ña ni ñā nté ō kuínti'xe ña é ña te ña Israeé san, é tsoo mii ñā e kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ñā ntántikín ñá Xuva kō. Dā téku ña kuínti'xe i sán ne, dōo dīnī ña.

⁴ Dā xeé Pablu ni Bernábee ñuú Jerusaleén ne, kué'en ñā mí ntoo ña kuínti'xe i san, nī pustrú san, ni ñata, ña odo nūú iña ñá ne, dōo diní ña dá xee ña. Ikan tsī ntáa ña ni ña un nti'ī nté ō dé Xuva ko ni ñā.

⁵ Ntá tsi iō ña fariseu, ña kuínti'xe i, ntáka'an ña tsí da miī é tē'nté kúñū é ĩxi ña é ña te ña Israeé san, é da miī é kāda ntaa ña lei Muíseeé di.

⁶ Kidáā né, mii tsī pustrú san ni ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i san, nátaká nuu ña, ntánatín ña

nté koo ka'an ña. ⁷ Dā ku e ví'li ntánatíin ña ne, nákuntĩsí Pedru, kaka'an ñá ni ñā:

—Ení, é ĩni nto tsí Xuva kō ne, nté dī'na nakaxnúu ña ko é kā'án u ni ñā'a, ña é ña te ña Israeé san, tú'ün va'á iña Tó'o ko Jēsuu vata koo é kuĩnti'xe ña ña. ⁸ Xuva kō ini ñá nima ko nté ntaa ne, nāñe'e ñá kō tsí intée ini ña é kī'i ña ña'a, ña é ña te ña Israeé san, tsí xe'é ña é kunūu Espiritū Sántū nima ñá vata tsī o dé ña ni ko xo'ō dá kuĩnti'xe ko ña. ⁹ Vevii ne, é ntudadii ña ni kō, tsí Xuva kō ntántoo ña nima ñá di dā kuĩnti'xe ña. ¹⁰ Vi'a ve ne, ¿nté kui kakini nteē ntó Xuva kō? Ña kúvi nakuido o ña'a san é kada ntaa ña un nti'í e xkoó ini o e xtúví ñata kō é vii o. Tsí nté ñata kō, nté xo'ō, ñá ni kūtíi o kāda ntaa o. ¹¹ É ĩni nto tsí domēni tsi nakáku o nta'a Xuva kō ne, dómēni tsi nakaku ña é ña te ña Israeé san dí tē kuĩnti'xe ña —ka'án Pedru ni ña.

¹² Kidáā ne, diin diin tsi nakuntoo ña vata koo é kīni vá'a ña é ntáka'an Pablu ni Bernábee, é ntaa ña ni ña un nti'í nuū i e dóo na'nu é edé Xuva ko nī ña é ña te ña Israeé san. ¹³ Dā kúvi ntáa nti'í ña ne, eni ntu'u Sántiau kaká'an ñá ni ñā:

—Kini nto ve é kāka'án u ni nto, ēni: ¹⁴ Ntāa Simuun Pedru ní kō nte o dé Xuva kō. Tsi nté dī'na xe'é ña itsi é ni'i ña é ña te ña Israeé san é vā'á nta'a ña, ña é nākaxnúu ña é kúvi i'xá ña. ¹⁵ Sá'ā né, vata tsī ó uve na'a nte dí'na dá ka'an ñá ka'án naa Xuva ko:

¹⁶ Da kidáā ne, nti'xi ú,
naxtúví u uun i'xá Davii é vii ñá rei
vata o dé Davii da itúvi ña.

¹⁷ Kidáā ne, un nti'í nti'í ña'a, ña é ña te ña Israeé,
ñā é nakaxnúū ú é kúvi ña iñá ko ne,
dīvi ñā nantúku ñā kó é kuntikín ñá ko.

¹⁸ Sá'a kāka'an Xúva kō;
nté dī'na tá'xi ña kútūní ko tsí kuan kōo kúvi,

ka'an ñá ka'án naa ña kidaā.

¹⁹ Dukuān ne, ká'án ú tē ña nateñu núu ō ña é ña te ña Israeé san e xtúvī mii ña é kuinti'xe di'na ña vata koo é kuntikin ñá Xuva kō. ²⁰ Mii tsí é taxnuu o tūtú iña ña, ká'an o ni ñá é ñá ku ká'xi ñá kúñū kití é intáa ntēé xuva ñā, ña inúu ini ñā ne, ña vii ña é kini kaa ni ñadī'í ne, ñá ká'xi ñá kúñū kití é ña ni kii ntí'í niñi i, nté niñí ti ña ká'xi ña. Sá'a tsi ká'án ō é vii ña. ²¹ Tsí ini ña'a é kuān koo vii o nté ntūvi di'na. Tsí dā mí'í ka ñuú iō ñá ntáka'an ntódo lei Muísee, tsí vata dá sábadu ntánakuā'a ña leí san má ūkún ña Israeé san —ka'an Sántiau.

²² Kidáā ne, pustrú san ni ñatā sán, ni ūn ntí'í ntí'í ñá kuinti'xe i sán ne, íntēe iní ña é nakaxnūu ña uvi ña'a ení ña é kī'in ñá nī Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia. Nakaxnúu ña Juda Barsabaa ni Sílā. Ñatí sa'á ne, dōo na'nu ña'a ña iña ña kuinti'xe i san. ²³ Táxnūu ña tutú di é kī'in ni'í ña. Kaka'an tutú san:

“Ntí'í é pustrú ntí, ni ñata, ña odo núu, ni ūn ntí'í ntí'í ñá kuinti'xe i ne, taxnúu ntí ntiusi iña ení ntí, ña é ña te ña Israeé, ña ntoo ñuú Antioquia, ni ñuú Siria, ni ñuú Cilicia di. ²⁴ Dā vé kutuní ntí tsi iō ña'a, ña ñe'e ñuú mí ntoo nto, ña é nāteñu núu ña nto vata koo é nādama nto é ntákuinti'xe nto. Ña tsíkán ne, ntáka'an ña tsí da mií é tē'nte kúñū é ixi ntó, da mií é kāda ntaa nto lei Muísee. Ntá tsi ña te ntí'í ní taxnúu ntí ña. ²⁵ Dukuān né, un tsi dē kuení ntí é nākaxnúu ntí uvi ña'a ení ntí é taxnúu ntí ña é kī'in ña ni Bernábee ní Pablu, ení kō, ña dóo kakuinima ko. ²⁶ Dīvi ñā ne, ñá ni u'vī ni'í ña ntuvi iña ña, é kuān te na kuví ña kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu. ²⁷ Dukuān ne, táxnūu ntí Júda nī Sílā, é ká'an mí ña ni ntō, é nañē'e ñá nto un ntí'í sá'a. ²⁸ Sá'a xío ntaa iní ntí nī Espiritū Sántū, é ña vá'a ō é nantō'o ntí nto.

Mii tsi nuū i sá'a é kantio é viī nto: ²⁹ Ńa ká'xi nto kúñu kiti e xntáa ntēé ña'a xuva ñā; ñā ka'xī ntó niñi ti, nté kiti é ña ni kii vá'a niñi ti. Ńá viī nto é kini kaa ni ñadī'í di. Sá'a tsī é kā'án nti ni ntō: Te kāda ntaa nto sá'a ne, vá'a koo kuntōo nto”, ka'an ñā ini tutú san.

³⁰ Kidáā né, kīi ña, kue'en ña mí táxnūu ña ña ñuú Antioquia. Dā náxee ñā ikān né, kāna ña un ntíí ntíí ña kuínti'xe i san é na nataká nuu ña é kué'é ña ña tutú san. ³¹ Dā kúvi nakua'a ña tutú san ne, náku'un dīnī nima ñā, tsi dóo vá'ā ó kaka'an.

³² Júda nī Sílā ne, ña ntáka'án naa Xuva ko dí ne, dōo nátsu'un ka'nu ña nima ñā kuínti'xe i san, ntaxé'e ña ña itsi nté koo yíí ña. ³³ Dā kú titín ntuvi ntoo ña ikān ne, ña kuínti'xe i san nátsu'un itsi ña ña, kaka'an ñā ni ñā:

—Va'a vá'a tsi kunú'u nto mí ntoo ení nto, ña táxnūu nto —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi Sílā né, ntío ña é kūkuíí ka ña, kutuvī ñā ñuú Antioquia. Ńá ni nū'u kantí'í ña. ³⁵ Pablu ni Bernábeé di ne, kántoo ña ni ñā. Dōo titín ka ña kantóo ña é nakuā'a ña ña'a san, kaka'an ntódo ña tú'ūn Tó'o ko Jēsuu.

Dá kué'én Pablu, kúka'an ntódo ña e kúvi ūvi íto

³⁶ Dā kú titín ntuvi ne, kaka'an Páblu ni Bernábee:

—Kí'in xtuku ō, kikoto ní'ni o ení kō, ña kuínti'xe i san, da mí'í ká ñuu mí ñe'e o, íxka'an ntódo ō tú'ūn Tó'o ko Jēsuu. Kikoto ntódo ō nté o de ña —ka'an ña.

³⁷ —Kuvi ni —ka'an Bernábee—. Ntá tsi kunteka ō Juaan Marcú di —ka'an ña.

³⁸ —Ńá'ā —ka'án Pablu—. Tsí ñi ñā né, tsoo mii ña kō dá ñe'e o ñuú Panfilia. Ńá ni de ntaā ñā tsiñu ña —ka'án Pablu.

³⁹ Kidáā ne, naa núu ña ntuvi ñā ne, kīi nteé xio tá'an ña. Bernabeé ne, kué'en ña, ntēka ñā Juaan

Marcu. Ñu'u ña tun ntōo ka'nu, kué'en ña ñuú Chipre. ⁴⁰ Pablú ne, nākáxnúu ña Sílā é kǎ'in ni'i ña ña. Kué'en ñā, ntuvi ña, da kúvi ka'an ntâ'ví ení ña iña ña. Ntáka'an ña é na kūnuu mé'ñu, kūnuu dava Xuva ko ña. ⁴¹ Kidáā ne, itā nti'xin ña ñuú Siria ni ñuú Ciliciá ne, ntánatsu'un ka'nu ña nima ñá kuínti'xe i san.

16

Dá kué'en dád# Timoteu ní Pablu ni Sílā

¹ Pablú ne, xée ña ñuú Derbé ne, dá kué'en ñá ñuú Lистра. Ikān ne, nání'i ña uun ña'a, ña kuínti'xe i, ñá nani Timōteu. Di'i ñā ne, ña Israeé ne, kakuínti'xe ña Jesuu. Uva ñā ne, ñá te ña Israeé ña, tsí ña griegu. ² Un ntí# ntí# ña kuínti'xe i, ña ñuú Lистра, ni ña ñuú Iconiú ne, kaka'an ñá tsi dóo va'á ña'a Timoteu. ³ Ntío Pablu é dad# kǎ'in ñá ni ñā, ntá tsi di'na te'nte kúñū é ixi ñá vata koo é ña kadá kuení kini ña Israee, ñá ntoo mí kǎ'in ña, tsí ini ntí# ntí# ñá tsí uva ñā ne, ña griegu. ⁴ Un ntí# ntí# ñuu mí kaita nti'xin ñá ne, xé'e ñā é kūtuni ení ña, ña kuínti'xe i san, tú'ūn e táxnūu pustrú san ni ñata, ña odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Jerusaleen, é kāka'an ñá ni ñā nté koo víi ña. ⁵ Dukuān ne, dií dií ka nī# kue'én ini ña'a san kuínti'xe ña Xuva kō. Utén utén kakutitín ña kuínti'xe i.

Dā íni Pablu é kii dito úun ñatī, ña ñuú Macedonia

⁶ Ña ni xé'e Espiritū Sántu ítsi é kǎ'in ña, kika'an ntódo ña tú'ūn san ñuú Asia, tsí xio ñuu ntío ña é kǎ'in ña. Dukuān ne, ñuú Frigia ni ñuú Galacia ita nti'xin ña ne, ⁷ xée ña diñi ñuú Misia. Kidáā ne, ntio ña é kǎ'in ña nte ñuú Bitinia, ntá tsi Espiritū Sántū sán ne, ña ni ntío xtūku ña é kǎ'in ñá ikān. ⁸ Dukuān ne, ído ntūú ña ñuú Misia, kúntí ña ñuú

Troa, mí kanaxee tún ntóó na'nu. ⁹ Niñu tsikán ne, xée nūú Pablu úun ñatíí, ña ñuú Macedonia. Ntitsí ña, kaka'an ña: “Ki'xi kudii nto ñuú ntí, dá xntii ntó ntí”, ka'an ña. ¹⁰ Dá kuān o íni Pablú ne, xío ntii ntí é k'í'ín ntí ni ña ñuú Macedonia, tsí kútuní ntí tsí mii Xuva ko kākana ña ntí é k'í'ín ntí, kika'an ntódo ntí nī ña ntoo Macedonia tú'ūn va'á san.

Dā xéé Pablu ni Síla ñuú Filipu

¹¹ Kidáā ne, ñú'ū ntí tun ntóó ka'nu ñuú Troa, kue'en ntáa ntí ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kān, ñuu é nani Samōtracia. Utén san ne, xéē ntí ñuú Neapoli. ¹² Da kidáā xéé ntí ñuú Filipu, mí ntoo ña vé'xi ñuú Roma. Diyi ñuu é dií ka ka'nu é un ntíí ntíí ñuu é kāduku ntée ñuú Macedonia. Titín ntuvi intóo ntí ikān. ¹³ Dā xee ntúvi iō dá'na ne, ntíi ntí diñi ñuú san, kue'én ntí diñi ntute ka'nu kān mí é dukuān xkoó ka'an ntâ'ví ña'a san, kuíni ntí. Ikan tsí ñu'ú ntí, ntáka'an ntódo ntí ni ñad'í'í, ña náta ká nuu ikān, tú'ūn va'á iña Jesús. ¹⁴ Uun ña'a, ñá naní Lidiá ne, ñuú Tiatira vé'xi ña. Doo kué'e kadiko ña. Ña sāl'á ne, dōo kanuu iní ña Xuva kō. Xuva kō dé vitā ñá nima ñá vata koo é kiní ña é kāká'án Pablú ne, kuínti'xe ña. ¹⁵ Kidáā ítsi ntuté ña ni ūn ntíí ntíí ñavi'í ña ne, kaka'an ñá nī ntí:

—Te kadē kuení nto é nuu é ntaā i e kuínti'xe kó Tó'o ko Jesūcristú ne, ki'xi nto, kixkúntōo nto nú vi'í kó kān —ka'an ña.

Xē'e kuétsi ña ntí é kuntōo ntí.

¹⁶ Uun ntuvi ñe'e xtúku ntí mí é dukuān xkoó ka'an ntâ'ví ña. Dá kué'én ntí itsi kān né, tā'an ntí ni ūn ta'nú kuetsi, ta'nú nuu é ña vā'a nima í ne, dōo kue'é diu'un ni'í tun iña tó'ō tún tsí kanakoto ntodó tun. ¹⁷ Tá'nu sāl'á ne, íntikín tun ntí ne, koó da kākachu'u ntáa tún, kaka'án tun:

—Ñatĩ sa'á ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, ntáka'an ñá ni kō nté koo nakáku o nta'a Xuva kō —ka'án tun.

¹⁸ Titĩn ntuvi kuan o dé tun, da nté ña ni kutĩi ká Pablú nima ña. Kidáa né, xkokōto ña, kaka'an ñá ni é ña vá'a san é nuu nimá tun:

—Kuenta iña Jesúcristu, ntĩin nimá tun —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntĩi é ña vá'a san.

¹⁹ Tō'ó tun ne, dā kútuni ña tsí ña tuví ka nté koo ni'i ñá diu'ún ne, tĩn ña Pablu ni Sílā, íntēka ña ña nta'a ña tsíñu i un tsi nte me'ñú i kán. ²⁰ Ntāda ña ña kuenta ntá'a to'o, kaka'an ña:

—Ñatĩ sa'á ne, ña Israee ñá ne, ntánatēñu nuu ña ña ñuú kō. ²¹ Tsí un ntĩ'ĩ é vatā xkoó ini ña ñuú ña kán ntánañē'e ñá kō ne, ña kúvi vii o, tsí xo'ō ne, ña ñuú Roma o —ka'an ña.

²² Kidáa ne, un ntĩ ntĩ ña'a san ínchu'vi ñá ña ne, xé'e tō'ó san itsi é nantĩ ñá ña ne, dā natií nuu ña ña ntuku. ²³ Un vá'a tsi natií nuu ña ñá ne, dā tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Tēe tsiñu ña ña kade kuenta xí'i vi'i útun é kuēnta tsí vii ña vata koo é ña ntii ña. ²⁴ Ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, dē ntaa ña é káka'an tó'ó san ne, tsú'un kutu ña Pablu ni Sílā ūun tsi nte iní i kán ne, ini útun tsu'un ntido ña dí'in ña vata koo é ña kaka ña.

²⁵ Dā kú dava ñuú ne, ñu'u Pablu ni Sílā, ntáka'an ntâ'ví ña, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ne, ntaíni ntĩ ntĩ ña ñu'u kutū san. ²⁶ Dā nēnī ña dá un vá'a tsi ntii táan. Dá kanĩ vi'i utun san kantá nuu. Kidáa né, nākaan míi ūn ntĩ ntĩ xí'i vi'i utun sán ne, ntii nuu ta'an ntĩ'i kadēna é odō kútu dī'in ña ñu'u kutū san. ²⁷ Da kidáa ntóto ña kade kuenta xí'i vi'i útun san. Dā kútuni ña tsí kantii ntaa ntĩ'i xí'i vi'i útun sán ne, ura tsí i táva ña káa ña é ká'ni mii ña kúñu

ñā, tsi é ntíi ntí'i ñā ñu'u kutū san, kuíni ñā. ²⁸ Ntá tsi Pablú ne, un ntii tsí ka'an ñā:

—¡Ñá ku kuān xkoó de ntō! tsí ntí'í ne, i'a ñu'u ntí'i ntí —ka'an ñā.

²⁹ Kidáā ne, ñā kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, íkan ñā ñū'ú ne, kaxkainu ñā kuki'vi ñā íní vi'i utun kán. Koó da kán'í'í ñā inchítí ñā nú dī'ín Pablu ni Síla. ³⁰ Kidáā ne, nantíi ñā ñā vi'i utun sán ne, tsixe'e ñā ñā:

—Dívi ntō, ¿nté ntu koo vií u é nakáku ú nta'a Xuva kō? —ka'an ñā.

³¹ —Kuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristú ne, nakaku ntó nta'a Xuva ko, ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i nto dí —ka'an ñā ni ñā.

³² Ne, ntáka'an ntódo ñā ni ñā tú'ūn va'á iña Xuva kó, ni ūn ntí'í ntí'í ñā ntoo nú vi'i ñā kán dí. ³³ Dívi tsi nīñú san ne, ñā kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, nākate nuu ñā mí ni'i kui'í Pablu ni Síla. Kidáā né, ítsi ntute ñā, ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ñā dí. ³⁴ Kidáā ne, kúxee ni'i ñā Pablu ni Síla íní vi'i ñā kán né, ikán xe'é ñā é kā'xi ñā. Dōo dīní ñā ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ñā tsi e kuínti'xe ñā Xuva ko vē.

³⁵ Dā tuví ne, táxnūu to'ó san mau é kūkoto ná te nantíi ñā Pablu ni Síla. ³⁶ Kidáā ne, kāka'an ñā kade kuenta xí'i vi'i útun san:

—É tā'xi to'o ítsi é nantíi ú nto. É kūvi ntii nto ve ne, vá'ā o vá'a tsi kuē'en nto —ka'an ñā.

³⁷ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ñā:

—¿Mí'i ntū? Tsi ntí'í ne, ñā ñuú Romá ntí ne, dívi ñā natií nuu ñā ntí ntuku mé'ñū ñā'a san dá vāta xntekú ku've ñā leí san iñá ntí. Dotō tsi tsú'un kutu ñā ntí vi'i utun. Vevíi ne, ntio ñā é nantii xu'ū ñā ntí. ¡Ñá'ā! Na ki'xi mii ñā, dá nantíi ñā ntí —ka'an ñā.

³⁸ Kidáā né, ntiko kōó maú san, kunú'u na ne, ntaa na ni tō'ó san é kāka'án Pablu. To'ó san ne, dōo

u'ví ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma. ³⁹ Kidáā ne, kué'en ña, kúnaka'nu ña iní Pablu ni Sílā ne, kidáā ne, nantíi ña ña, kaka'an ña:

—Vií nto da xe'e, ntii nto ñuú nti —ka'an ña.

⁴⁰ Dā ntíi ña vi'i utun sán ne, kúnū'ú ña nú vi'i Lidia. Ikān náataká nuu ña un ntíi ntíi ení ña, ña kuínti'xe i sán ne, nāxnuu ka'nu ña iní ña. Da kidáā ntíi ña, kue'en ña.

17

Dā itsú'un ña ñuú Tesalonica

¹ Kué'en Pablu ni Sílā, ita ntí'xin ña ñuú Anfipoli ni ñuú Apolonia, xée ña ñuú Tesalonica, mí tuví xúkūn ña Israee. ² Vata xkoó ini Pablú ne, ñé'e ña má ūkún kan ntūvi dá iō dá'na. Úni ito ñe'e ña é tíin ña ni ñā'a san, ³ kanañ'e ña ña mí uve na'a Tú'un Xuva kō nte dí'na é da mií é ntō'o Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō ne, da mií é ntotō xtuku ña te xi'i ña. Kaka'an ña:

—Divi tsi Jēsuu é kākā'án nti ni ntō né, divi ñā é Cristu ñā, divi ñā é taxnuu Xuva ko ñā —ka'an ña. ⁴ Iō ñā Israee san ne, kuínti'xe ña é kākā'an Páblu ne, kúdadii ñā nī Pablu ni Sílā. Nā te da dīi ñā griegu, ña é ntānuu iní i Xuva ko, ni ñadī'i, ña e dōo na'nu ña'a ne, kuínti'xe ña di. ⁵ Ntá tsi ña Israee, ña é ña ni kuínti'xe i ne, kūne'u iní ña ni ñā. Kidáā né, īde ña é nāataká nuu natīi kini ntāa, na é dotō tsí ntāñī dú'xen nu â'ví kān. Nāataká nuu na ne, dā nakutsú'un na da kanīi ñuú san. Kidáā ne, íntī'u na nú vi'i ña nani Jāsuun, ntānantuku nā Pablu ni Sílā é ntāda na ña kuenta ntá'a ña tsíñu i. ⁶ Ntá tsi ña ni naní'i na ña. Mii tsi Jāsuun, ni túku ení ña, ña kuínti'xe i san naní'i na. Ntāñū'u na ña, kue'en ni'i na ña nta'a ña tsíñu i san ne, koó da vāntiñi na ntáka'an na, ntátsi'i kuétsi nā Pablu ni Sílā:

—Ña sāl'a ne, da kanii ñūxiví a ntaíka ña, ntánakutsú'un ña ñā'a. Vevii ne, un tsi nte í'a xee ñá ve ne, ⁷ Jásuún san ne, xé'e ña vī'i ña é kuntōo ña. E ntáde ña sá'a ne, dōo xíi kaa. Nǎ te kaiko ñu'u ña rei ñuú Roma, tsí ntáka'an ña é iō túku rei, ñá nani Jēsuu —ka'an na.

⁸ Un ntíí ntíí ña'a san ni ña tsíñu i san ne, dōo ítsu'un ña da téku ña sá'a. ⁹ Kidáá né, kí'i ña diu'un Jásuun ni ña ntíi ní'i ña ne, nangáva ña ñā.

Dā intóo Pablu ni Síla ñuú Berea

¹⁰ Dā kuáa ne, táxnūu ña kuínti'xe i san Pablu ni Síla é na kí'in ñá ñuú Berea. Dā xee ñá ikān ne, ku'éen xtūku ña má ūkún ña Israee. ¹¹ Ña Israee, ñá ntoo ñuú Bereá san ne, díi ka vita ini ña é ña ntoo ñuú Tesalonica, tsí nīi kue'éen ini ña ntaíni ña Tú'un Xuva kō ne, utén uten nántuku ñā mí ūve na'a Tú'un Xuva kō da nté kutuni ñá tē nuu é ntaā i é kāka'an ñá ni ñā. ¹² Dukuan ne, dōo títin ña Israee kuínti'xe ña, nī ña griegú di, tē tíi te ñadí'í, kuān te dōo na'nu ña'a ña ne, kuínti'xe ña di. ¹³ Ntá tsi dā kútuni ñá Israee, ñá ntoo ñuú Tesalonica, é kāka'an ntódo xtuku Pablu tú'un Xuva ko ñuú Bereá ne, xée ñā é nakutsu'un xtūku ña ña'a san. ¹⁴ Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, ura tsí i táxnūu ña Pablu é na kí'in ña nu ntute ñu'u kan. Mji tsí Síla ni Timōteu kántoo mii ña ñuú Berea. ¹⁵ Ña ixntéka itsi Pablú ne, ku'éen ña ni ñā un tsi nte ñuú Atena. Dā ntíko kōo xtūku ña, kaka'an ñá nī Síla ni Timōteu é na kí'in kantí'i ña, kíkuntóo ña nī Pablu.

Dā itúvi Pablu ñuú Atena

¹⁶ Nii dukuān tuví Pablu ñuú Atena é kantétu ña Síla ni Timōteú ne, dōo dé kuení ña dá ini ña tsí ña ntoo ñuú Atená ne, da mīi kue'en tsi sántu ntūvá'a naa iō iña ña. ¹⁷ Dōó kí'in itō ñe'e ña má ūkún kān

é natíin ña nī ña Israeé san ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntánuu iní i Xuva kō. Utén utén ñe'e ña nu â'ví kân dí, kaka'an ñá nī ña ntánataká nuu ikān. ¹⁸ Ikān ne, xío ña'a, ña ntántikin túku nchu'un iña ñá nani Epīcurú ne, xío túku ña'a, ña ntántikín nchu'un é nani ēstoicu. Ña sā'á ne, ntáka'an ña:

—¿Neé ntu kani tú'un é kuān nte kaká'an ña? — ka'an ña.

Ío ñá ne, ntáka'an ña:

—Vata tē é tūkú xuva ncho nañe'ē ñá kō —ka'an ña.

Tsí Pablú ne, kaka'an ntódo ña tú'ūn va'á iña Jésuú ne, kaka'an ñá e ntóto xtuku ña dá xi'i ña. ¹⁹ Kidáā ne, ntánteka ñā Pablu, kue'en ní'i ña ña uun mí nani Areōpagu, mí é dukuān ntánataká nuu ñata ña odo nūu, ntaxé'e ña itsi ña ñuú i san. Tsixe'e ñā Pablu:

—Ká'an kūdii ntó, na kīni nti neé nchu'un xee é vexní'i ntó. ²⁰ Tsí ntí'í ne, ñá te kañe'e díkí nti é kāka'an nto, tsí tuku nchu'un é iní nti. Nañe'e kudii ntó nti nee é kani tú'un é kāka'an nto —ka'an ña.

²¹ Tsí ña ñuú Atena ni ña da xee ntóo ikān né, da mii kuē'en tsi nchó kini ña nee é dā ve kakuvi é natíin ña.

²² Kidáā ne, nákontsítí Pablu mé'ñū ña'a san Areopagu kán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dívi ntō, ña ñuú Atena, é iní u tsí dōo ío xuva ntō e ntánuu iní nto. ²³ Dā ítā nti'xin ú ñuú nto, kaito díto u nee ntí'í nti'í iña nto e ntánuu iní nto ne, nāni'í ko uun nú naa kan mí ūve na'a kaka'an: “Iña xúva kō, ña e ñá ini o xoo ñá'a”, ka'an. Dívi tsi xuva ntō, ña e ñá ini ntó ne, dívi Xuva kō é kāka'án u ni ntō vevii.

²⁴ Tsí Xuva kō né, dē kú've ñá ñuxiví ni un ntí'í é ío. Dívi ñā Tó'ō e dukún kan ni ñūxiví a. Ña te ví'í mí de vá'a ña'a tuví ña. ²⁵ Nté ña túvi nee iña é kūvi

kué'e o ñā, tsí ña tuví nee iña é kātaan núu ña. Mii ña kāta'xi ña ntuvi iña ko ni tatsin é ta'ni o, ni un ntí'í é ió iña ko, xe un xé un ō.

²⁶ Uun tsi niñi ko dé kû've Xuva ko un ntí'í ntí o é ntoo o da kaniñi ñūxiví a. Mii ñā de kû've ña nté kaa ntuvi kuntoo o ñūxiví a nī mí'i ñūú kuntoo o, xe un xé un ō. ²⁷ Kuān o dé Xuva kō, tsi ntío ña é nantuku o ñā, un ntí'í ntí o, da nté koo é nani'í ko ña. Ntá tsi ña te nté sa ikā tuví ña, ²⁸ tsí d'ivi ña ta'xi ña ntuvi iña ko, nī é kakantá nuu o, nī é tuví ō. Kuān ó uve na'a, kaka'an ñāta ntō, ña de vá'a tutú san, kaka'an ña: “Xo'ō ne, i'xá Xuva ko ō”, ka'an ña. ²⁹ Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva kō kúvi ō ne, ña kúvi ká'an o é Xuva ko da nēé ka ntí'í, tē kaá kuaan, tē kaá kuí'xín, o xuu e ntáva'a naa ña'a vata ō dé kuení mii ña é vata kaa Xuva kō. ³⁰ Ntuvi di'na ne, dé ka'nu iní Xuva ko nī ña intóo kídaā e kuán o dé ña, tsí ña ni iní ña nté koo víi ña. Ntá tsi vevíi ne, ntio Xuva kō é nadama ō nima kíni kaa ko. ³¹ Tsi e xtúví Xuva ko ūun ntuyi é xntēkú ku've ñā da kaniñi ñūxiví. Tsi é nakaxnúu ña uun ñatíi, ña é xntēku kû've. É ñni ó xoo ñá'a, tsí nantóto Xuva ko ñā dá xi'i ña —ka'an ña. Dukuan ō ka'án Pablu ni ña.

³² Dā téku ña'a san é kākā'án Pablu é ntóto xtuku uun ña'a é xi'i ñā ne, iō ña ntáxkuntée ña ña. Iō ñā ne, ntáka'an ña:

—Dá nte ūun ká tuku ntuvi ka'an ntó nī ntí sá'a —ka'an ña.

³³ Kidáā né, kīi Pablu, ku'é'en ña. ³⁴ Iō ñā ne, kantíkin ñā Pablú ne, kuínti'xe ña é kākā'an ña. Uun ña'a ñā ne, Dionisiu nání ña; tsiñu ña Areopagu. Uun ñadí'í, ña nani Dāmarí di ne, ió ka tuku ña'a kuínti'xe i di.

18

Dā itúvi Pablu ñuú Corintu

¹ Kidáa né, ntíi Pablu ñuú Atena, kué'en ña ñuú Corintu. ² Ikān nání'i ña uun ñatíi, ñá Israee, ñá nani Āquila. Ñuu é nanī Pontu vé'xi ña. Vata e ná'a xee ña, ntuvi ñá ñadi'í ña, ñá nani Prísila. Tsí e ntíi ña ñuú Italia da nakunú rei Claudiu ún ntíi ntíi ña Israee san ñuú Roma. Kué'en Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne, ³ ikan tsí katúvi ña ni ña. Dadii tsi de vá'a ña ví'i doo, tsí ñi'vi tsi tsíñu ini ñá ñi. ⁴ Vatā dá iō dá'na ne, kañe'é Pablu má ūkún kan, kanañē'e ña ña Israee san nī ña é ña te ña Israee san ñi nté koo kuinti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu.

⁵ Dā xeé Síla ni Timōteu, é vē'xí ña ñuú Macedoniá ne, nguentúvi kaka'an ntódo Pablu tú'ūn va'á san, kaka'an ñá nī ña Israee san tsí Jesuú ne, ñi'vi ñá é Cristu, ñá nakaxnúu Xuva kō. ⁶ Ña Israee san ne, naa núu ña ni ñá ne, dōó kini ka'an ñá ni ñá. Dukuān ne, Pablú ne, nākidi ña doo ña vata koo é kué'é ña kuenta é ñá te vá'a ō ntáde ña. Kaka'an ñá ni ñá:

—Kuenta iña mii nto ve te ña ní'i nto é vā'á nta'a Xuva kō. Xu'ú ne, ña túvi kuetsí ko, tsí é kāká'án u ni ntō. Vi'a ve ne, xio ñuú ki'ín u, kíka'an ntódo ú ni tūku ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntíi ña má ūkún kān, kué'en ña má ví'i ñá nanī Justo, ña dóo kanuu iní i Xuva kō. Etsin tsi mí ntitsi xúkūn san tuví ví'i ña. ⁸ Ña odo nūu ini ukun, ñá nanī Crispú ne, kuinti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu ni ún ntíi ntíi ñavi'i ña. Ñá te da ñi ña'a, ña ñuú Corintú ñi, dā téku ña é kāká'án Pablú ne, kuinti'xe ña ne, itsi ntute ña. ⁹ Uun niñú ne, vata tsi tē ini Pablu é kāká'an Xúva ko ni ñá:

—Ñá ku u'ví o é kāká'an ntódon. Kuan tsí koo ka'an vātā ó den, ¹⁰ tsí xu'ú kunuu mé'ñū ú o. Xōxó kuvi víi i ni o, tsí dóo iō ñá'a ko ñuú sa'a —ka'an Xúva ko

ni ñā. ¹¹ Kidáā ne, uun kuia nte dáva kātúvi ña ñuú Corintu, nakuá'a ña ña'a san tú'un Xuva kō.

¹² Ntuvia tsikán ne, dā inúu ñá nani Gáliuun, de kú've ñá ñuú Acayá ne, nataká nuu ña Israeé san ne, t̄in ña Pablu, kue'en ní'i ña ña nta'a ña tsíñu i ne, ¹³ ikān tsí'i kuétsi ña ña, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, kanañē'e ñá ña'a é kūnuu ini ñá Xuva kō, ntá tsi ña te vatā ó kaka'an leí san. Dōo xíi kaa é vīi o é kāka'an ña —ka'an ña.

¹⁴ Dā vata kani ntú'u Pablu ká'an ñá ne, di'na ña tsíñu ka'nu i Gáliuún san kaka'an ñá nī ña Israeé san:

—Tē dí dōo xii kaa nti'xé nuu i é kanañē'e ña ne, kiní u é ntátsi'i kuétsi nto, ¿nté kui ña'a? ¹⁵ Ntá tsi ntō'ó ne, kūdii kuénta iña leí míi nto ntánāa núu nto. Mii nto kadā kú've ntó ve. Ñá te xū'u é kāduku ntée ú sá'a —ka'an ñá nī ña.

¹⁶ Kidáā ne, kīi ñu'u ña ña kí'i kán ne, ¹⁷ ña ntáñī ntée kán né, ntāva ntodó ña ñá odo nūu iña úkūn, ñá nani Sōstené ne, ikan tsī é'ni diín ña ña nuu ña tsíñu i san. Ntá tsi Gáliuún san ne, ña nī ide ña kuenta.

Dā ntíko kōo Pablu ñuú Antioquiá ne, kué'en ña kūka'an ntódo ña é kivi ūni íto

¹⁸ Pablú ne, na'ā itúvi ña ñuú Corintu. Kidáā ne, kaka'an ñá nī ēní ña ña kuínti'xe i san é nū'u xtúku ña ñuú Siria. Kántéká ña Prísila nī xī ña Aquila, kué'en ña. Di'na dá ntáka ña ñuú Cencreá ne, kūntí tdu'u díkí Pablu váta koo é kue'e ña kuenta tsí xe'é ña xu'u ña nī Xuva kō. ¹⁹ Kidáā ne, nū'u ña tun ntóo ka'nu, xee ñá ñuú Efesú ne, ikān kantóo mii Prísila nī Áquila. Pablú ne, di'na dá ntaka ña ne, kué'en ñá má úkūn kán é ká'an ñá nī ña Israeé. ²⁰ Ña Israeé san ne, ntáka'an ña:

—Vií nto da xe'e, kutuvī ká nto nī ntī —ka'an ña.

Ntá tsi ña ni ntío Pablu. ²¹ Dā ntáka ña ne, kaka'an ña:

—Da mii é kantio é kutūví u ñuú Jerusaleen é kūvi viko. Te Xuva kō ntio ñá ne, ntí'xi xtuku ú, ntixkoto ni'ni ú nto —ka'an ña.

Kidáā ne, nákunū ña tun ntōó ka'nu da ntáka ña ñuú Efesu, kué'en ña. ²² Dā xee ñá ñuú Cesareá ne, di'na ñuú Jerusaleen ita ntí'xin ña é kā'an ñá ntiusi ni ña kuínti'xe i sán ne, da kidáā ntíi ña, kue'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā kú titín ntuvi itúvi ña ikān né, eni ntu'ū xtuku ña ika ña. Ítā ntí'xin xtuku ña ñuú Galacia ni ñuú Frigia é xntíi ña ña kuínti'xe Xuva ko, nātsu'un ka'nu ña iní ña.

Dá kakā'an ntódo Apolo ñuú Efesu

²⁴ Ntuvi tsikán ne, xée uun ñatíi, ñá nani Āpolo, ñuú Efesu. Ñuú Alejandria vé'xi ña, ntá tsi ña Israee ña. Ña sá'á ne, dōo vá'ā ó kaka'an ña, kaka'an ntódo ña; dōó ini ña tú'un Xuva kō é ūve na'a nte dí'na. ²⁵ Dōo ini ñá nchu'un Xúva kō di. Níi kue'én ini ña kaka'an ntódo ña ne, nuu é ntaā í un ntí'í é kāka'an ñá iña Jesús, kuān te mii tsi é nakutsi ntute Juaan Bautista íni ña. ²⁶ Nā te kau'ví ña, kaka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé san. Dā téku Prisila ni Áquila é kāka'an ñá ne, kāna xio ña ña ne, náñē'é ka ñá ña iña Xuva ko. ²⁷ Apoló ne, ntio ña é kī'in ñá ñuú Acáya. Xíō ntaa iní ña kuínti'xe i san. Táxnū ña tutú nta'a ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Acaya, na vá'á koo nakuetu ña Apoló san tē xee ña ikan. Dā xee ñá ñuú Acayá ne, dōó kue'e xntíi ña ña kuínti'xe i Jesuu, tsí dōo vá'ā o dé Xuva ko ni ña. ²⁸ Tsí Apoló ne, dōó ini ña nté koo ka'an ñá nī ña Israeé san mé'ñū ña'a san, kanañē'e ñá ña tsí nuu é ntāa ntí'xe i tsí Jesuú ne, ñi'vi ñá é Cristú, ñi'vi ñá

é nakaxnúu Xuva ko ñā é kodo nuū ñā, vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō nte dí'na.

19

Dā itúvi Pablu ñuú Efesu

¹ Nii dukuān tuví Apolo ñuú Corintú ne, kué'ēn Pablu, ita ntí'xin ña itsí rki uku kan, xée ña ñuú Efesu. Ikān nání'i ña titín kudii ña kuínti'xe i san.

² Pablú ne, kaka'an ñá ni ña, katsixe'e ña ñā:

—¿Inúu ntu Espíritū Sántū nima nto da kuínti'xe nto? —ka'an ña.

—Á te ña'a. Ntē vata kiní nti xoo é Espíritū Sántū —ka'an ña.

³ Kidáā né, katsixe'e xtuku Pablu:

—¿Neé ntu nchu'un e íni nto dá itsi ntute nto? —ka'an ña.

—Nchu'ūn é kākā'an Juaan Baútista —ka'an ña.

⁴ Pablú ne, kaka'an ña:

—Tsí Juaán ne, nákutsi ntūte ña ña'a vata koo é kué'ē ña kuenta é nādama ña nima káni kaa ña. Ntá tsi Juaán ne, kaka'an ñá te kuínti'xe ko uun ña'a, ña é dā ve vé'xi. Ña tsíkán ne, e xée ñā. Jesuu nani ña —ka'an ña.

⁵ Dā téku ña'a san é kākā'an ñá ne, itsi ntute xtuku ña, ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jēsuu. ⁶ Kidáā né, dā xntékú Pablu ntá'a ña dikí ñá ne, ínūu Espíritū Sántū nima ñá ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ñá tuku tú'ūn e ñá ini ñá ne, ntáka'an ñá tú'ūn é xe'é Xuva ko ñā. ⁷ É un nti'i ñā ne, iō ñá te ūxuvi ñá'a ña.

⁸ Uni xóo ñe'é Pablu má ūkún ña Israee. Ñá ni u'vī kue'en ña é kākā'an ña. Kaka'an ntódo ña, kaka'an ña tsí Xuva kō né, dīvi ñā é kadē kú'vē ña. Kaka'an ñá ni ñā é vā'á vata koo é kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu.

⁹ Ntá tsi iō ñá ne, dōó ka'xi nima ña. Ña ni ntío

ña kuinti'xe ña ña. Ntáka'an xení ña iña tú'ün va'á san. Kidáa ne, xio kue'én Pablu, tsóo mii ña ña ne, kántēka ña ña kuinti'xe i san, kue'en ni'i ña ña nú vi'i skuela mí nakuā'a ñá nani Tīranú ne, ikān natín ña ni ñā utén uten. ¹⁰ Uvi kuíá é kuān o dé ña. Dukuān ne, un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo da kanií ñūú Asia, tē ña Israeé, tē ña é ña te ña Israeé ne, tēkú ña tú'ün Tó'o ko Jēsuu. ¹¹ Xuva kō ne, xé'e ñā é kūvi vií Pablu nuu i e dóo na'nu é nté uun ito vata kiní ña'a é kuān koo kúvi. ¹² Ntáñe'e ni'i ña'á san da nēé ka doo é tīn nta'ā Pablu, te doo dúkūn, o tē doo núu ne, ntáxé'e ña ña nchokuví san ne, ntuvá'a ña. Ntīi ntí'i é ña vā'ā é ñū'u nima ñá di.

¹³ Ntuvi tsikán ne, iō ñá Israee é ntaíka ña, ntánatava ña é ña vā'ā é ñū'u nima ñá'a san. Ntáka'ku ni'i ña Tó'o ko Jēsuu dá natavā ñá ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña Jēsuu, ña é káka'an ntódo Pablu iña i, ka'án u ni ō: ¡Ntín nīma ña! —ka'an ña.

¹⁴ Du'va ō dé u'xe éni, i'xá dutu ñá odo nūu iña ñá Israee, ñá nani Ēseva. ¹⁵ Uun ntuvi ne, nantíko kōo é ña vā'ā san:

—Xu'ú ne, iní u xoo e Jēsuu. Iní u xoo é Pablú di. Ntá tsi nto'ó ne, ¿xóo ntu ña'a nto? —ka'an.

¹⁶ Kidáa ne, kūdiin ñá ñū'u é ña vā'ā san nima í, ntāva ntodó ña ñatíí, ña u'xe ñá'a san. Kūvi dé e ña vā'ā sán ni ñā ni'i kuí'í ñá ne, koó dā ntántíí ña kíi ña nú vi'i ñā. ¹⁷ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñūú Efesú, tē ña Israeé, tē ña é ña te ña Israeé ne, kūtuni ñá nte o kúvi ne, dōo u'ví ña ne, dōo vā'a ka'an ñá iña Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ Ñá te da dīi ña kuinti'xe i xee ña é nāna'ma ña kuétsi ña mé'ñū ña'a san. ¹⁹ Ñá te da dīi ñá tātán xee ñá di. Xee ní'i ña tutu é ntánakoto ntodó ña, Kidáa né, ē'mi ña tutú san mé'ñū ña'a san. Kántē'ví tutú san nté kaa xee tá'an xá'vi i ne, ínūu á'vi te ūvi

díko u'xi miil diu'un kuí'xin. ²⁰ Dukuān ne, ñá te da dī ña'a kuinti'xe ña tú'un Xuva kō, tsi kútuni ña tsí Xuva kō né, dōo iō ntíi tū'ún ña.

²¹ Rkontúví dá ita ntí'xin sá'ā ne, kaka'án Pablu é k'ín ña, kikoto ni'ní ña ña ntoo ñuú Macedonia ni ñá ntoo ñuú Acaya nté o de ña ne, dá k'ín ña un tsi nte ñuú Jerusaleen.

—Tē ntáka ú ñuú Jerusaleén ne, kuétsī é k'ín u ñuú Roma —ka'an ña.

²² Kidáā ne, táxnūu ña uvi ña'a, ña é xntii ñā, ñá nani Timōteu ni Rastú ne, odo nuū ñá, kue'en ña ñuú Macedonia. Nñi dukuān kúkuií ka Pablu itúvi ña ñuú Asia.

Dā itsu'un ña ñuú Efesu

²³ Ntuvi tsikán ne, kivi du'xen kuēnta iña tú'ūn va'á iña Jesús. ²⁴ Tsí uun ñatīi, ñá nani Dēmetriú ne, káa kuí'xín kade tsiñu ni'i ña, kantavá'a naa ña xúkun kuetsī vata ntáa xúkūn santu é nanī Diana. Títín ña'a ntáde tsiñu ni'i ñā ne, kué'ē diu'un ntáni'i ña. ²⁵ Demetriú ne, kāna ña ña ntáde tsiñu ni'i ña ni un ntí'i ñā'a, ña ntáde tsiñu sá'a. Nātaká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dīvi ntō ne, ini ntó tsi dóo va'á ntuvi iña ko é ntáde o tsiñu sá'a. ²⁶ Ntá tsi é kūtuni nto tsí kaika uun ñatīi, ñá nanī Pablu, kaká'an ntódo ña, kaka'an ñá tsi santu é ntavá'a nāá ña'a ne, ñá tē nuu é ntaa í é Xuva kō. Ne, kūvi idé ña e dóo títín ña'a kuínti'xe ña é kākā'an ña. Ñá te da mii tsi ñuū ko, tsí da kanñi ñuú Asia. ²⁷ Sá'ā né, dōo xii kaa; tē ñá'á ne, ntí'i tsiñu kō. Ñá te da mii tsi tsiñu kō dí, tsí dí'i kō Dianá di ne, ñá kuiko ñu'ū ká ña'a xúkun ñā. Tsí dí'i kō né, dōó ka'nu ña'a ña. Da kanñi ñuú Asiá ne, da kanñi ñuxivi ntaíko ñu'u ñā'a san ña —ka'an ña.

²⁸ Dā téku ña'a san é kākā'an ñá ne, dōo kúdiin ña. Un tsi vāntiñi ña ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Dōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñūú Efesu! —
ka'an ña.

²⁹ Kidáā né, t̄in ña uvi ña'a, ña ñūú Macedonia, ña íka dad̄i nī Pablu, ñá nanī Gayu ni Áristarcú ne, ntaíñu'u kaduun ña ña ini nto'o mí náataká nuu ña'a. ³⁰ Pablú ne, ntio ña é k̄'vi ña di é k̄'an ñá ni ñá'a san, ntá tsi ña ni ntío ña kuínti'xe i san é k̄'vi ña. ³¹ Uun ña'a ña vá'a tiin ni'i ña, ña odo nūu ñūú Asia dí ne, táxnūu ña tutú nta'a Pablu é ña ku k̄'vi ña ík̄an. ³² Un tsi v̄antiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tūku e túku nuu i ntáka'an ña. Dōo tit̄n ña ne, ntē ñá ini ña nee tsíñu náataká nuu ña. ³³ Kidáā ne, ña Israeé san tsí'i ntido ñá uun ña'a, ñá nani Alējandru, é na k̄'an ntódo ña ni ñá'a san. Alejandrú san ne, kade ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntōo ña'a san, tsí ntio ña nada'an ñá ña Israeé san. ³⁴ Ntá tsi dā kútuni ñá'a san tsí Alejandrú ne, ña Israeé ñá ne, koó da v̄antiñi ña ntákachu'u ña. Úvi ūra ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Dōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñūú Efesu! —
ka'an ña.

³⁵ Kidáā né, kūvi dé strivanu, intóo kadin ñá'a san. Ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ō ñá ñūú Efesu, kini nto é k̄'án nt̄i ni ntō. Ini nt̄í nt̄í ña'a tsí ñuu ko Éfesú ne, kaduku ntée ñuu ko é viī ó kuenta xúkun íña dí'i kó Diana, ña é dóo ka'nu, é viī ó kuenta sántu ña é kō'xó e dukún k̄an. ³⁶ Xōxó kuvi ka'an i te ñá'a. Dukuān né, diin diin tsi kuntōo nto. Dí'na kada kuení nto nté koo vií nto. ³⁷ Tsí ñatí s̄a'a, ña é v̄xní'i ntō ne, ñá ni k̄'an k̄ini ña íña dí'i ko. ³⁸ Tē nee íña é tsí'i kuétsi Demetriu ni ña ntáde tsiñu ni'i ña ne, kantú vi'i me'ñú k̄an; ntoo ña ntáxntékú kū've. Na k̄'ín ka ña, kika'an ñá nī ña tsiñu i te nēé nuu i tsi'i kuétsi ta'an ña. ³⁹ Tē neé ka tuku nuu i é ntio nto ka'an ntó ne, kuvi ka'an nto

dá kōo junta. ⁴⁰ Tsi dóo ió kuenta te kūdiin ña tsiñu ka'nu i ñuú Roma é kuān ó de ō. Tsi du'xen iña ña tsiñu ka'nu i ntáde ō vevii, kuiní ña. ¿Neé ntu ka'an o ni ña te tsixe'e ña kō nté kui vāntiñi ntu o ntóo ō i'a? —ka'an ña. ⁴¹ Dā kúvi ka'an ñá ne, nantáka ña ñá'a san, kunú'u ña.

20

Dā itúvi Pablu ñuú Macedonia ni ñuú Grecia

¹ Dā intóo kadin ña'a sán e dóo itsu'un ña ne, Pablú ne, kāna ña ña kuínti'xe i san é kué'e ña ña itsi. Kidáā né, nānume ta'an ña ne, dā ntíi ña, kue'en ña ñuú Macedonia. ² Dā mí'i ká ñuu mí kaika ña ne, dōo kaka'an ñá ni ñá'a san vata koo é kíi nima ña. Kidáā ne, xée ña ñuú Grecia. ³ Uni xóo katúvi ña ikān. Kidáā né, ntío ña é ku'un ña tun ntóo ka'nu é nū'u ñá ñuú Síria dá kútuni ña tsi ntántukū nuu iní ña Israeé san. Dukuān ne, ntíko koō ñá itsi ñuú Macedonia, kunú'u ña. ⁴ Titín kudii ña'a kue'en ní'i ñá di. Kue'en ní'i ña Sopater, i'xá Piru, ña ñuú Berea; ni Arīstarcu ni Ségundu, ña ñuú Tesalonica; ni Gáyu, ña ñuú Derbe; ni Timōteu; ni Tīquicu ni Trófigu, ña ñuú Asia. ⁵ Odo nuū ñá, kue'en ña ñuú Troa ne, ikān intétu ña ntí. ⁶ Ntí'í ne, dā inú kava viko é ntaé'xi ña tañú'u dukuān ne, ntíi ntí ñuú Filipu. Nū'ū ntí tun ntōo, kué'en ntí. Dā kúvi ū'un ntúvi ne, xéé ntí, nāni'i ta'an ntí ña ñuú Troa. Ikān ne, uun vité intóo ntí.

Dā itúvi Pablu ñuú Troa

⁷ Kuaá sabadu nátaská nuu ntíí ntíí ntí é nakatsin dava ntí tañú'u, vatā o dé kú've Tó'o ko Jesūcristu. Pablú ne, kuan tsí ó kaka'an ntódo ká ña dá ku davā ñúu, tsí ntaka ñá teváa san. ⁸ Kué'e ñu'u kaí'xi iní ví'i nínu kán mí nátaská nuu ntí. ⁹ Uun natíi, ná

nani Eūticu ne, ntéku na ventana kan. Dā dóo na'a kaka'án Pablú ne, xée nā ma'na ne, uun ito tsi kídí na. Kidáā ne, kó'xo na un tsi nte ñú'u kán. Tsí vi'i sán ne, úni ōdo nti'i ta'an. Dā ínaki'í ña na ne, e xí'i nā. ¹⁰ Pablú ne, nūu ña mí tuví na ne, katavi ntódo ña na, nánume ña na ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Ñá ku dē kuení nto. ¡Kantító na! —ka'an ña.

¹¹ Kidáā ne, kúxēe xtúku Pablu má vi'í nínu kán ne, dā nákatsin dava ña tañú'u san, da e'xí ña ne, dá kakā'an ntódo xtuku ña un tsi da nté tuví. Da kidáā ntáka ña, kunú'u ña. ¹² Ña'a sán ne, kunu'u ní'i ña natíi san, ntúka'nu iní ña tsí kantító na.

Dā ntáka ña ñuú Troa, kué'en ña ñuú Miletu

¹³ Nti'í ne, odo nūú nti, naku'ún nti tun ntōo, ñé'e nti ñuú Asuun. Pablú ne, dī'ín ña kaika ña. Nakunúu ña tun ntōó san té xee ña, ká'an ña. ¹⁴ Nāni'i ta'án nti ña ñuú Asuún ne, ikān nakú'un dadii nti ni ña tun ntōó san, dá kué'én nti ni ña ñuú Mitilene. ¹⁵ Tévvāá san ntíi nti, kue'én nti, ído ntúu nti ñuú Quio. Tévvāá xtuku ne, xée nti ñuú Samu. Íntōo da'na nti ñuú Trogiliu ne, dá tevāa xee nti ñuú Miletu. ¹⁶ Ntio Pablu é kuído ntúu ña ñuú Efesu váta koo é ña kukuíi ña ñuu Ásiā, tsí ntio ña é kantí'i xee ña ñuú Jerusaleen, váta koo é kutuví ñá te kúvi viko é kākā'an ñá Israee é viko é kanakué'e ña sintiá'vi iña é tāta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ni ñátā, ña ñuú Efesu

¹⁷ Dā xee nti ñuú Miletú ne, taxnūu Pablu tú'ūn é kī'xi ntií nti ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i ñuú Efesu. ¹⁸ Dā xee ñátā sán ne, kaka'án Pablu ni ña:

—Ini nto nté ō dé u é tuví u ni ntō nté ntūvi dá xee ú ñuu Ásia ā. ¹⁹ Tsí kuenta iña Xúva kō kade tsiñu u. Nā te kā'nu ncho vií u. Ini nto nté kaa ntute nūú ko éti ú kuenta iña ntó ne, nté ō ntó'o

kó nta'a ña Israeé san dā ntúku nuu iní ña nté koo víi ña nī ko. ²⁰ Nā te ni dē vīni u é kā'án u ni ntō nee ntí'i ntí'i é kāntio é kūtuni nto. Tsí kanakuā'á u nto mé'ñū ña'a ne, nú ví'i mii nto nakuā'á u nto di. ²¹ Dadii tsi kaka'án u ni ñā'a, te ñá Israee, te ña é ña te ña Israee ñá ne, na xtuvī mii ña é kīni kaá ne, na vii ña é vā'a. Kaka'án u ni ña te kuínti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu. ²² Vi'a ve ne, da miī é kī'ín u ñuú Jerusaleen, kaká'an Espíritū Sántu nī ko. Ntē ñá Iní u nté koo kuví ko íkan tē xee u. ²³ Divi tsí é dā mí'í ká ñuú kañe' é u ne, kata'xi Espíritū Sántū é kūtuní ko tsí da miī é ntō'o kó, da miī é xnuu kutu ñā kó ví'i utun te xee u ñuú Jerusaleen. ²⁴ Ntá tsi ñā té ini kuān té kuví u, te kāda ntāa ú tsiñu e tá'xi Tó'o ko Jesuu é víi u: divi tsi tsiñu ko é kāka'an ntódo u tú'ūn va'á iña Xuva ko e dóo kakuinima ñá kō.

²⁵ 'Divi ntō ne, é kāka'an ntódo ú ni nto iña Xuva ko, nté koo kuntoo o ntā'a ñá ne, iní u tsí ña kiní ka nto kó ñuxiví a. ²⁶ Dukuān ne, kini vá'a nto é kāka'án u ni ntō, tsí nté uun nto ña kuví ká'an nto te ña ni de ntāa ú iña nto. ²⁷ Tsí ña te ni dé vīni kue'én u é kā'án u ni ntō é un ntí'í é kāka'an Xúva kō. ²⁸ Kuenta tsí víi ntō kúñu nto ni ūn ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i san é tá'xi Espíritū Sántū é divi nto kodo nuū ntó iña ña. Víi nto vatā ó de paxtu é kade ña kuenta á le'ntu ña. Kuenta tsí víi nto un ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i Tó'o kō san, tsí niñi míi ña éti ña kuenta iña ña dá xi'i ña. ²⁹ Iní u tsí rkontuvi dá ntaka ú ne, ki'xi ña'a é nakutsu'un ña nto, vata tsí ó de xteé, kiti diin, é ña te kántuntā'ví ini ti a le'ntú san. ³⁰ Iō ñá'a iña ntó di ne, kuān koo víi ña di. Tsí ka'an ñá dovete é ntio ña é kintīkin ña kuínti'xe i san ña. ³¹ Kuenta tsí víi nto é ña kani nta'ví ña nto. Nā ku kúnáa iní ntó tsí xu'ú ne, uní kuía katúvi u, nakuá'a ú nto nte ntúvi nte níñu ne, ñá te un siin ntute nūú ko éti ú

kuenta iña ntó xe un xé un ntō.

³²Vi'a ve né, kuntoo ni'i nto Xuva kō. Kuntoo ni'i nto tū'un va'á san é kākā'an ñá di. Tsi dóo kaidiá'vi tú'un Xuva kō é kūtú've nto, vata koo é nī'i nto é vā'a é kāduku ntée i'xá Xuva kō, vata koo é dadii kuve ta'an nto ni ūn ntíí ntíí ña é nakaxnúu Xuva kō é kūvi i'xá mii ñā. ³³Xu'ú ne, ñá tē ni ntío ko nee iña, ō diu'ún ne, ō doo vá'a iña ña'a. ³⁴Ini nto tsí mii ú dé tsiñu ú vata koo é nī'í ko nee iña é ntio kó, nee iña é ntio ña ntíi ni'í ú di. ³⁵Dukuan tsí o dé u vata koo é nañē'é u nto nté koo vii nto. Tsí te kuan kōo ne, kuví xntii o ta'an kō nee é kataan núu ña. Tsí naka'an ko tū'un é kākā'an Tó'o ko Jēsuú ne: “Díi díi ka dīnī ña kaxe'é san é ña kanakí'í san”, ka'an ña. —Sá'ā ka'án Pablu ni ña.

³⁶Dā kúvi ka'an ñá ne, ínchiti ñā, kaka'an ntā'ví ña ni ñatā san. ³⁷Ēku ntíí ntíí ña. Kidáā né, nanume ta'an ña nī Pablu, e'xí ña xu'u ña. ³⁸Dōo u'vi kúvi ña tsí kaka'an ña tsí ña kiní ka ña ña. Kidáā ne, kue'en ní'í ña Pablu un tsi nte mi túvi tun ntōó san.

21

Dá kuē'én Pablu ñuú Jerusaleen

¹Dā tsóo mii tā'an ntí ni ñatā, ña ñuú Efesú san ne, nakú'ún ntí iní tun ntōó san é kī'in ntí. Kue'en ntáa ntí ñuu é nanī Koo. Uun ká tuku ntuvi xeé ntí ñuú Ródā ne, da xeé ntí ñuú Patara. ²Ikān nání'í ntí uun tun ntōo é kī'in ñuú Fenicia. Ní'ū ntí tun ntōó san, kue'én ntí. ³Dā kíi ditó ntí ñuú Chipré ne, ido ntúu ntí diñi datsin ntí ne, dá kuē'én ka ntí ñuú Siria. Dā xeé ntí ñuú Tirú ne, ikān itúvi da'na tun ntōó san vata koo é natavā ña xidō san. ⁴Ikān nání'í ntí ña kuínti'xe i Jesuú ne, dadii intóo ntí ni ña ūun vite. Un ntíí ntíí ñá ntáka'an ñá nī Pablu:

—Ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'an ña.

Tsi é xe'e Espíritū Sántū san kútuni ña te dóo nto'o Pablu te kí'ín ná ikān. ⁵ Ntá tsi da xee tá'an ntuvi ne, ntīi ntí, kue'én ntī. Íntēka itsi un ntíí ntíí ña'a sán ntī ni ñadi'í ñá ni i'xā ñá, íntēka ña ntí nte díñi ñuú kán. Dā xeé ntī ni ña diñi ntute ñu'u kán ne, ntánchití ntí, ntáka'an ntâ'ví ntī. ⁶ Kidáa né, nānume ta'an ntí ni ñā. Dā náku'ún ntī iní tun ntóo san ne, kúnū'ú ña'a san.

⁷ Ntīi ntí ñuú Tiru, kué'en ntí ñuú Tolemaida. Ikān ixkoto ní'ni ntī ení kō, ña kuínti'xe i san. Uun ñūú kantóo ntí ni ñā. ⁸ Dá tevāá ne, ntīi ntí, kue'én ntī ñuú Cesarea. Ikān ñe'é ntī nú vi'i Félípe, ña kaka'an ntódo tú'ún va'á san. Divi ñā é nakaxnúu ña da nakaxnúu ña u'xe ñá'a, ña é xntīi san. ⁹ Ío kimi dióko ñā, ta'nú ña ni tánta'a, ta'nu ntáka'an náa Xuva ko. ¹⁰ Dā kú titín ntuvi ntoo ntí ikān ne, xée uun ñatīi, ña vé'xi ñuú Judea, ña nani Ágabu. Ña ka'án naa Xuva ko ñá di, tsí kaxé'e Xuva ko kútuni ña nté koo kuví. ¹¹ Dā xee ñá mí ntoo ntí ne, kí'i ña nguenuu í'xi Pablu, ki'ní nuu ña nta'a ña ni dī'ín ña, kaka'an ña:

—Kaka'án Espíritū Sántū tsí kuān koo kuví tó'ō nguenuu sá'a, tsí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleén ne, kuān koo ki'ní ña ña ne, dá ntāda ña ña kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

¹² Dā téku ntī é kākā'an ñá ne, un ntíí ntíí ntī ni ña ntoo ikān ne, ntáka'án ntī nī Pablu:

—Vii nto da xe'e, ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'án ntī.

¹³ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntánti'i iní nto kuenta iñá ko? Tsí dóo u'vi kúvi ko é kuān ó ntáka'an nto. Vevii ntiká nimá ko. Xu'ú ne, é iō tu've ko. Ñā té ini, kuān té koo kútu u, kuān té kuví u ñuú Jerusaleen kuénta iña Tó'o ko Jēsuu —ka'an ña.

14 Dā ña ni kuvi vií ntí ni ñā ne, ñá ni ká'án ka ntí. Mii tsí é káka'án ntí:

—Nā kuvi nee iña é ntio Xuva ko —ka'án ntí.

15 Kidáā ne, natsoo vá'a ntí iñá ntí, dá kũntáa ntí nī Pablu ñuú Jerusaleen. 16 Dadii kue'én ntí nī ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cesarea. Kue'en ní'i ñā ntí nú vi'i mí kuntōo ntí, vi'i ñatī, ña vé'xi ñuú Chipre, ñá nani Nāsuun. Divi ñā ne, nté ntūvi di'na kuínti'xe ña Jesuu.

Dá kuē'én Pablu, kúkoto ní'ni ña Jacóbo

17 Un ntíi ntíi ta'an ko, ña kuínti'xe i sán ne, dōo diní ña dá xeé ntí ñuú Jerusaleen. Dōo vá'ā o dé ña nī ntí. 18 Dā kúvi uvi ntúvi ntoo ntí ne, ñé'ē ntí nī Pablu, ixkoto ní'ni ntí Jacóbo. Ikān ntoo ntíi ntíi ñata, ña odo nūú san di. 19 Pablú ne, kaka'an ñá ni ñā ntiusi ne, dá kantaa ña ni ñā é un ntí'i é xe'é Xuva kō e kúvi idé ña mé'ñū ña é ña te ña Israee. 20 Dā téku ña é káka'án Pablú ne, dōo ntákaku ní'i ña Xuva kō. Kidáā ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Ini ntó, eni, tsí ña te nté kaa miil ta'an ko ña Israee é kuínti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu. Un ntíi ntíi ñá ne, ntáka'an ñá tsi da mií é káda ntaa o lei é xtúví Muisee. 21 Tsí e téku ña tsí divi ntō né, kanakuā'a nto ña Israee é ntoo xio ñuu é ña kantío é káda ntaa ña lei é xtúví Muisee, é ña kantío é ká'nté ña kúñū é ixi i'xá ña ne, é ña kantío é vií ñá vata xkoó ini o di. 22 Vi'a ve ne, ¿nté ntu koo vii o ve? Tsí da mií é nataká nuu ña tē kútuni ñá tsi é xeé nto. 23 Sá'a vií nto: I'á ntoo kimi ñátī, ña é xe'é xu'u i Xuva kō tsí iō é vií ña. 24 Kuē'en ní'i nto ñátī sa'a é dadii ntantoo nto ni ña nta'a Xuva kō. Xntii nto ña nēe kataan nūu ña di, vata koo é kúvi kuntíi díki ña. Dukuān koo kutuni ntíi ntíi ña'a san tsí ñá tē nuu é ntaā i é ntáka'an ñá iña nto. 25 Kutuni ñá tsí divi ntō ne, kade ntaa ntí'i nto leí san. Ña kuínti'xe i san,

ña é ña te ña Israeé ne, e táxnūu ntí tutú nta'a ña te mii tsi sá'á é ña kuví vií ña: ñá ká'xi ñá kúñū é xntáa ntéé ña'a san nú nāa ña; ñá ká'xi ñá niñi kítí; ñá ká'xi ñá kúñū kítí é kué'ne; ñá vií ña é kini kaa ni ñadī'i tá'an ña. Sá'a tsi kakā'án nti ni ñā é ña vii ña —ka'an ñátā san ní Pablu.

Dā tñn ña Pablu má ūkún ña Israeé san

²⁶ Kidáa ne, kue'en ní'i Pablu kimi ñá'a, ñatí san. Utén san ne, dadīi ntúntoo ña ni ña ntā'a Xúva kō ne, da kí'vi ña ini ukún ka'nu é kué'é ña kutuni dutú san nté kaa ntuvi da nte te kuví ntúntoo ña, tsí da kidáa ká'mi ña kítí nú nāa kan é kué'é ña doméni iña Xuva ko.

²⁷ Ntá tsi dá dokó sa xee tá'an u'xe ntúvi ne, ña Israee, ña vé'xi ñuu Ásiā né, dā ini ña tuví Pablu má ūkún kán ne, nákutsu'un ña ūn ntíi ntíi ña'a san. Tñn ña Pablú ne, ²⁸ koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—jō né, ña Israee, xntii ntō nti! Ña sá'á ne, divi ñā é kaika ña dá kaniñi ñūxivi, kanakuá'a ña ña'a é ká'an ntée ña ko, xo'o ña Israee. Kaka'an ntée ña lei Muíseé ne, ñá te kaiko ñu'u ña xūkún sa'a. Vevíi ne, ntíi ni'i ñā ña é ña te ña Israee, kakí'vi ni'i ña ña má ūkún a ne, ntáde dentu ña xūkún sa'a e dóo kuíko —ka'an ña.

²⁹ Sá'ā ntáka'an ña, tsí nté vī'i ini ña é ntíi ni'i Pablu úun ñatíi, ña vé'xi ñuú Efesu, ñá nani Trōfímú ne, te kī'ví ni'i ña ña ini ukún ka'nu kán, kuiní ña.

³⁰ Dōo ntaítsu'un ña'a san da kaní ñūú san. Un ntíi ntíi ña'a san ne, koó dā ntáxkainu ña, vé'xi ña. Tñn ña Pablu, ntáñū'u ña ña, nátavā ñá ña má ūkún kan ne, dā nákadī kutu ña xi'i úkún san. ³¹ Vevíi tsi ka'ní ña Pablu dá xee tú'un ntā'a tó'o sntadun ñuú Roma tsí dóo ntaítsu'un ña'a san da kaniñi ñūú Jerusaleen. ³² Ura tsí i kána ña sntadún san ni ña odo nūú iña ñá ne, koó dā ntáxkainu ña, xee ña

mi náta'ká nuu ña'a san. Dā íni ña'a san tsí e xee tó'ō sntadún san ni ūn ntíí ntíí sntadún san ne, tēé da'na ña e ntaé'ní ña Pablu. ³³ Kidáā ne, xée ētsin tó'ō sntadún san, tñn ña Pablú ne, kaka'an ña é kōo kútu ña ūvi kádena. Da kidáā tsíxe'e ña xōo ñá'a ña ne, nté ō dé ña. ³⁴ Ntá tsi koó da vāntiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tūku e túku nuu i ntáka'an ña. Ntē ña ni kuvi tekú tó'ō sntadún san é ntáka'an ña. Dukuān ne, kaka'an ña é kī'in ni'i ñá Pablu mí ntoo sntadún san. ³⁵ Dā xée ētsin ña nú rkuei kán ne, da mií é intéku doko sntadún san Pablu, tsí dóo ntákudiin ñá'a san. ³⁶ Ntántikin ntíí ntíí ña'a san ña, ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña! —ka'an ña.

Dá kakā'an Pablu ni ñá'a san, kanadá'an ña kúñu ñā

³⁷ Dá dā vé kukí'vi ña ni ñā iní i mí ntoo sntadún san ne, kaka'án Pablu ni tó'ō sntadún san:

—Iō nuu i é ká'án u ni ntō —ka'an ña.

—¿Vá kakā'an ntún tú'ūn griegu? —ka'an tó'ō sntadún san—. ³⁸ ¿Ñā ntu te dívīn é ña ñuú Egítō, ña e dóo nakutsú'un ña'a sán kidáā é vii ñá du'xen iña ña tsiñu ka'nu i, ña é nteka kimi míil ña ñiki dú'xen san má kū'u kan? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

³⁹ —¡Ñā'á ni san! —ka'án Pablu—. Xu'ú ne, ña Israeé u. Vē'xí u ñuú Tarsu, ñuu é káduku ntée ñuú Cilicia, é ña te ñuú lu'nti. Vií nto da xe'e, ta'xi kudii nto itsi é ká'án u ni ñā'a san —ka'an ña.

⁴⁰ —Ká'an kán ní —ka'an tó'ō sntadún san.

Kidáā ne, ntitsí Pablu nú rkuei kan, kade ña ntá'a ña tē diin diin tsi kuntōo kadin ña'a san. Dā intóo kadin ña ne, eni ntu'ū Pablu kaká'an ñá ni ñā tú'ūn hebreu:

22

¹ —Un nti'i kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu ntó, kini nto é kaka'án u ni ntō é kanada'án ú kúñū ko —ka'án Pablu.

² Dā téku ña'a san tsí tú'ūn hebreu kaká'an ña ne, diin diin tsi kantóo ña. Pablú ne, kaka'an ña:

³ —Xu'ú ne, ña Israeé u. Tsí kaku ú ñuú Tarsu é káduku ntée ñuú Cilicia, ntá tsi é'nu ú ñuú Jerusaleen. I'a nakua'á u nta'a mastru Gámaliee. Kútú'vē kó un nti'i vatā ó kaka'an lei e xtúví ñata kō, ña intóo di'na. Xu'ú ne, ña kue'én ini ko dé ntaa u é un nti'í é kaka'an Xúva kō, vata tsí ó ntáde ntíí ntíí ntó vevii. ⁴ Ixntíkín ú ña kuínti'xe i Jesuú san ne, ntuku kuí'í u ña, e ntío ko é kúví nti'i ña. Ixtín ú ña, te tíí, te ñadi'í ñá, e tsú'un kutū ú ña ví'í utun kán. ⁵ Iní dutu ñá odo nūú ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i san tsí nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō. Tsí ña ña tá'xi ña tutu é ká'in ní'í ú ña ña Israeé, ña ntoo ñuú Damascu. Ikān ñe'é u ínantukū ú ña kuínti'xe i san e ká'in ní'í u ña ñuú Jerusaleen váta koo é ní'í ña é ntō'o ña.

Dá kantāa Pablu ni ña nté o kúvi da kuínti'xe ña (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Dá nūu ú itsi kán é dokó sa xee ú ñuú Damascú ne, dā ká'ñu ntuví ne, dā nēní ko xí'í nuu ñu'u ntíkō diñi ko, ñu'u é dóo kaxi'í nuu é vē'xí e dukún kán. ⁷ Uun ito tsi nantúvē ú ñu'u kán. Kidāá téku kó tatsin é kaka'an ní ko: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kantukun kuí'ín ntún ko?”, ka'an tátsín san. ⁸ Kidāá ne, tsixe'ē u: “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'án u. Dìvì ña ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, Jesuu, ñá ñuú Nazareé u. Dìvì u é kantukun kuí'ín ko”, ka'an ñá nī ko. ⁹ Ña ntíí ní'í ú ne, dā kúdu'va ña dá ini ña tsí kaxi'í nuu, ntá tsi ña ní tekú ña tatsin é kaka'an ní ko. ¹⁰ Xu'ú ne, kaka'án u: “¿Neé ntu ntio nto é ví'í u

ve, Tó'ō ko?" ka'án u. Kidáa kākā'an Tó'o ko nī kó: “Nakuntítsin ve. Kue'ēn kán ñuú Damascu. Ikan tā'xi ñá kutuni o un ntí'ī nté ō kukû've tsiñu é vīin”, ka'an ña. ¹¹ Xu'ú ne, kukuāá u da xi'í nuu ñu'ú san. Dukuān né, ña ntíi ni'í ú ne, ntáñū'u ña ko, ixntéka ña kó ñuú Damascu.

¹² 'Ikān tuví uun ñatīi, ñá nani Anānia, ñá e dóo kade ntaa lei Muísee. Un ntíi ntíi ña Israee, ñá ntoo ñuú Damascú ne, dōo vá'a ka'an ñá iña ña. ¹³ Xée ña, ntítsi ña diñi kó ne, kaka'an ñá nī kó: “Ō éni Saúlu, na nāxi'í nuu nto”, ka'an ña. Ura tsí i naxi'í nuú ko ne, kakuvi kainí u ña. ¹⁴ Kidáa ne, kaka'an ñá nī kó: “Xuva kō, ña é inúu ini ñata kō ne, nté ntūvi di'na é nakaxnúu ña nto é kūtuni nto nee iña é ntio ña, é kinī ntó I'xá ña, ña e dóo va'a, é tekū ntó tatsin ñá di. ¹⁵ Tsí ntaa nto ni ña'a un ntí'ī é īni nto; ká'an ntí'i nto ni ñā é un ntí'ī e téku nto é kākā'an Xúva ko ni ntō. ¹⁶ Vi'a ve ne, ñá ku kukuīi ka nto. Kue'ēn ntó, kukutsí ntute nto. Nakate nto kuétsi ntō, kaku ni'í nto dīví Jesuu”, ka'an ñá nī ko.

Dá kantāa Pablu nté ō táxnuu Xuva ko ñā é kī'in ña, kīka'an ntódo ña nī ña é ña te ña Israee

¹⁷ Dā ntíko kōó u, naxee ú Jerusaleén a ne, ñé'ē ú, ixka'an ntá'ví u má ūkún ka'nu kán. Kidáa ne, vata kúvi é nakuení u, ¹⁸ īnī u Tó'o ko Jēsuu, kaka'an ñá nī kó: “Kantí'ī sá kuē'en. Ntakan ñuú Jerusaleén ve, tsí ña ntoo i'a ne, ñá kuintí'xe ña é kākā'an kuenta iñá ko”, ka'an ña. ¹⁹ Ne, kaka'án u ni ñā: “Xuvā kó, é īni ntíi ntíi ña'a san nté o dé u é ñē'ē u má ūkún kán, e íxtiin ú ña kuínti'xe i nto. Tsi dóo naká'xi va'á u ña ne, da tsú'un kutū ú ña vi'í utun kán. ²⁰ Ntitsi dító u da xe'é xuu ña'a san Ésteba, ñá kaka'an ntódo tú'un ntō. Tsi kúdadii ko é ka'nī ñá ña ne, xu'u íto ú doo ña ntáxe'é xuu ña”, ka'án u ni ñā. ²¹ Ntá tsi kaka'an xtúku Tó'o ko nī kó: “Kue'ēn

kán ni, tsí taxnūu ú o e dóo ika kī'in. Tsí kī'in mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee”, ka'an ñá nī ko — ka'án Pablu.

Dā itúvi Pablu nta'a tó'ō sntadún san

²² Ntaíni ña'a san é kaka'án Pablu da nté kaka'an ña tsí kī'in ña mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee. Kidáā né, eni ntu'u ñā ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña! ¡Ña kúvī ká kutuvī ñá ñuxiví a! —ka'an ña. ²³ Kuan tsí ó de ña'a san, ntákachu'u ña ne, ntántata ntaā ñá du'nu ña, ntánantavā ña xáka di. Ña ni ntío ña kuntōo kadin ña. ²⁴ Dukuān ne, kaka'an tó'ō sntadún san é nakí'vī ñá Pablu iní i mí ntoo sntadún san ne, dā naká'xi va'ā ñá ña da nte koo e ntáka ña xu'u ña. Tsí ntio ña é kūtuni ña nté kuān nte ntákudiin ña'á san ni ñā. ²⁵ Ntá tsi da kí'ni ña Pablu é naká'xi va'a ñá ña ne, katsixe'e Pablu sntadun ñá odo nūú san, tsí ikan tsí ntísí ña:

—¿Ñā ntu te dóo xii kaa te naká'xi va'a ntó ko é ña ñuú Romá u? Ntē vata kuntekú kū've iná ko — ka'an ña.

²⁶ Sntadun ñá odo nūú san ne, dā téku ña é kaka'án Pablú ne, kué'en ña, kūkoto ña tó'o ñā, kaka'an ña:

—¿Nté koo vií nto ña tsikan? Tsí ña ñuú Roma ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kué'ēn tó'ō sntadún san mí tuví Pablu, tsixe'e ñā:

—¿Nuu é ntaā ntú i é ña ñuú Roma nto? —ka'an ña.

—Nuu é ntaā i —ka'án Pablu.

²⁸ —Dīvī ú ne, dōo kue'é diu'un nantí'í u é vī u ña ñuú Roma —ka'an tó'ō sntadún san. Pablú ne, kaka'an ña:

—Ntá tsi dīvī ú ne, dukuān ña ñuú Romá u nté dā káku u —ka'an ña.

²⁹ Kidáā né, kīi nteé xio ta'an sntadun, ña é dā vé naká'xi vā'á Pablu, xtuvī mii ña ña. Tō'ó sntadún san ne, ú'vī ña da kútuni ña tsí ña ñuuú Roma ña, tsí ña ña é kāka'an ña é kōo kútu ña.

Kaka'án Pablu ni ñáta ña odo nūú iña ñá Israee

³⁰ Tō'ó sntadún san ne, ntōo ña kutuni ña nté kui ntátsi'i kuetsi ntí'xe ña Israee san Pablú ne, utén san ne, nántii nūu ña kadena é kánú'ni Pablu. Kidáā né, kāna ña ñá odo nūú iña dutu ñá Israee ni ñata ña odo nūu, é vii ñá junta, da nátavā ñá Pablu, kue'en ní'i ña ña mé'ñū junta.

23

¹ Pablú ne, ito ña ña'a san mé'ñū juntá ne, kaka'an ña:

—Éní, nté ntūvi da káku ú un tsi nté veví ne, kade ntaá u é kāka'an Xúva kō. Ñá kākutuní ko te kīni kaa é kade u —ka'an ña.

² Kidáā ne, tó'ō dutu, ñá nani Anāniá ne, kaka'an ñá nī ña ntáñi étsin san é kátú nuu ña xu'u Pablu.

³ Pablú ne, kaka'an ña:

—¡Kuān koo víi Xuva ko ni o, xō'on é kāden uvi nuu i! ¿Nté kui i'a tuvín kaxntēkún kū'ven iñá ko vatā ó kaka'an leí san ne, xō'ón ne, kaidon ntítan leí san é kāka'an te ka'ní ña ko? —ka'an ña.

⁴ Ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ñá nī Pablu:

—¿Ña káu'vī ntú o te dóo kini o kāka'an ni tó'ō dutu Xúva kō? —ka'an ña.

⁵ —Éní, ñá ni iní u te tó'ō dutu ña. Tsí uve na'ā Tú'un Xuva kō é ña kuvi ka'an kīni o iña ñá odo nūú ñuu ko —ka'an ña.

⁶ Kidáā né, kūtuní Pablu tsí dava ña ntáde juntá san ne, ntántikin ñá nchu'ún ña saduceu; dava ña ne, ntántikin ñá nchu'ún ña fariseu. Ne, un ntii tsi kāka'an ña:

—Ēní, xu'ú ne, ña fariseú u, tsí ña fariseu úvā kó di. Dìvi tsi nuu ī é ntáxntēkú ku'vē ntó iñá ko vevii. Tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o —ka'an ña.

⁷ Du'va ō ka'an ñá ne, ura tsí i eni ntu'ū ña fariseú san ntánaa núu ña nī ña saduceú san. Uun ito tsi te'nte núu juntá san. ⁸ Tsí ña saduceú san ne, ñá ntákuinti'xe ña te ntoto xtuku o tē xi'i ó, ntē ña ntákuinti'xe ña te ió ánje. Ntē ña ntákuinti'xe ña te ió nima ko. Ntá tsi ña fariseú san ne, ntákuinti'xe ña é un nti'i nuū i sá'a. ⁹ Un tsi vāntiñi ña'a san, ntánaa núu ña. Ió mastru lei ñá fariseú ne, nākuiñi ña, ntánantiko koō ña é ntáka'an ña saduceú san, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña túvi nee nuu i ni idé ña. Te káka'an ntí'xe ánje ni ñā ne, ña kúvi naa núu o ni Xuva kō —ka'an ña.

¹⁰ Uun ito tsi kúdiin kué'ēn ña'a san, ntánaa núu ña. Tō'ó sntadún san ne, ú'vī ñá te ni'i kui'i Pablu. Dukuān ne, táxnūu ña sntadún san é kūnatáva ña Pablu mé'ñū juntá san ne, da ntíxnteka ña ña, nakunuu vá'a ña iní i mí ntoo sntadún kán.

¹¹ Kuáa ütén san ne, ntitsí Tó'o ko Jesūcristu díñi Pablu, kaká'an ñá ni ñā:

—Ñá ku dē kuení o, Pablu, tsí kuan tsī koo ka'an kuénta iñá ko ñuú Roma váta tsī ó é káka'an kuénta iñá ko ñuú Jerusaleén a —ka'an ña.

Da ntántukū nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña Pablu

¹² Tēvāá san ne, uun tññ ña Israeé san nátee ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Pablu, ntáka'an ña:

—Xo'ō ne, ña ko'o o, ña ká'xi o tē ña ká'ni o Pablu. Na ta'xi Xuva kō é nto'o ko tē ña kuan koo víi o —ka'an ña.

13 Ñá te da ūvi díko ñatī, ñá xe'é xu'u i é kuān koo vií ña. 14 Kué'en ña, kūkoto ña tó'ō dutu ni ñátā san, ntáka'an ña:

—Ntí'í ne, e xé'ē ntí xu'u ntí é ña ka'xí kue'én ntí da nté kūví ka'ní ntí Pablu. 15 Dīvi nto ni ūn ntí'í ntí'í ñatā, ña ntáde juntá san ne, kákan nto ntā'a tó'ō sntadun te teváa nāntixntéka ña Pablu mé'ñū juntá san vata koo é tsixe'ē ká nto ña. Ntá tsi ntí'í ne, koo tú've ntí é kā'ní ntí ña ítsi kān di'na dá xē ña mí ntoo nto —ka'an ña.

16 Ntá tsi téku a kuetsi Pablu é ntáka'an ña nté koo vií ña. Kidáā ne, kué'en na vī'í mí ntoo sntadún san, xé'e nā é kūtuní Pablu tsí ntántukū nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña ña. 17 Pablú ne, kāna ña sntadun ñá odo nūu, kaka'an ña:

—Kué'en ni'í nto ná kudií sa ntā'a tó'o ntō, tsi íō é kā'an ná ni ñā —ka'an ña.

18 Kue'en ní'í ña na mí tuví tó'ō sntadún san, kaka'an ña:

—Ñá nuu kutū, ñá nanī Pablú ne, kāna ña kó, kaka'an ñá tē ki'in ni'í u na kudií sa mí tuví nto, tsi íō nuu i é kā'an ná ni ntō —ka'an ña.

19 Tō'ó sntadún san ne, írkāa ña nta'a na, kué'en xio ña ni nā né, katsixe'e ñā:

—¿Neé ntu ncho ka'an ní ko? —ka'an ña.

20 Ne, kaka'an na:

—Ñá Israeé ne, é xiō ntaa iní ña é kakān ñá nta'a nto te kīntéka nto Pablu teváa mé'ñū junta san é tsixe'ē ká ña ña. 21 Ntá tsi ña ku kuintí'xe nto é ntáka'an ña, tsí ña te nuu é ntaā i. Tsí ña te da uvi díko ña'a ñatī ntánti'u ñá itsi kān. É xē'ē ña xu'u ña nta'a Xuva kō tsí ña kó'o, ña ká'xi ña da nté kūví ka'ní ña Pablu. Veví'í ne, da mii tsí e ntántétu ña nté koo ka'an nto —ka'an na.

22 Kidáā ne, nantí'í tó'ō sntadún san na, kúnū'ú na ne, kaka'an ñá ni nā:

—Ñá ku ká'an ni ña'a te kaká'an ní ko —ka'an ña.

Dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña tsiñu ka'nu i Feli

²³ Kidáā né, kāna tó'ō sntadún san uvi ña'á sntadun ñá odo nūu, kaka'an ñá ni ña:

—Nākoo tú'vē ntó uvi sientú sntadun, ni ūni díko u'xi sntadun, ñá ntántodó idu, ni ūví sientu ñá odō kaa, tsí kaeku iin níñu ve ki'in ntó ni ña ñūú Cesarea. ²⁴ Nākoo tú'vē ntó idú ñi é kuntékú Pablu, vata koo é vā'á koo xee ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i Feli —ka'an ña.

²⁵ Kidáā ne, de vá'a ña tutú táxnūu ña nta'a ña tsiñu ka'nu i san, kaka'an ña:

²⁶ “Xu'ú, Claudiu Lisia, táxnūú u ntiusi nto. ²⁷ Sá'a tsí é kā'án u ni ntō: Tsí ña Israeé san ne, é tñin ña ña sá'a é ncho ka'ní ña ña. Ntá tsi dá kutuní ko tsí ña ñūú Roma ñá ne, ñé'ē ú ni sntādún ko é nakākú nti ña. ²⁸ Ntio kó kutuní ko nee núu i é ntátsi'i kuétsi ña ña. Dukuān ne, ñe'e ní'í ú ña mé'ñū junta íña ñá Israeé san. ²⁹ Ntá tsi kūdii íña lei íña mii ña é ntátsi'i kuétsi ña ña. Ña túvi nēe nuu i é kā'ní o ñā. Ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ñā. ³⁰ Ntá tsi é kūtuní ko tsí ña Israeé san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña. Dukuān ne, ntada ú ña kuenta ntá'a nto. Ne, é kāka'án u nī ña Israeé san tē kika'an ñá ni nto te nēe nuu i é ntátsi'i kuétsi ña. Sá'a tsí é kā'án u ni ntō”, ka'án tó'ō sntadún san ini tutú san.

³¹ Niñú sá'á ne, kué'ēn sntadún san, kue'en ni'i ñá Pablu. Xee ñá ñūú Antipatri. ³² Tévāá san ne, ntíko koo ntíí ntíí sntadún san, ntaíka ña dí'in ña, kūnú'u ña ví'i sntadún san. Mii tsí sntadun, ñá ntántodó idú san ne, kué'ēn ká ña nī Pablu. ³³ Dā xee ñá ñūú Cesareá ne, xé'e ñā tutú san nta'a ña tsiñu ka'nu i san ne, dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña. ³⁴ Dā kúvi nakua'a ña tsiñu ka'nu i san tutú san

ne, tsixe'e ñā Pablu mí'i ñūū ñā. Dā ka'an ñá tsi ñūú Ciliciá ne, ³⁵ kaka'an ñá tsiñu ka'nu i san:

—Kini ú nee é ntáka'an ñā iña nto tē xee ñā ntátsi'i kuétsi nto —ka'an ñā.

Kidáā ne, kaka'an ñá te kunuu kutū Pablu má vi'i ka'nu iña rei Heródē.

24

Dá kanada'ān Pablu kúñu ñā nta'a ñā tsiñu ka'nu
i

¹ Dā kúvi u'un ntúvi ne, xéē tó'ō dutu, ñá nani Anānia, ni ñātā sán, ni uun ñā kanada'ān, ñá nani Tērtulu. Xéē ntí ntí ñá nta'a ñā tsiñu ka'nu i san é tsí'i kuétsi ñā Pablu. ² Kidáā kána ñā Pablu é kī'xi ñā ne, da éni ntu'u Tērtulú san katsi'i kuétsi ñā ñā. Kaka'an ñá nī ñā tsiñu ka'nu i, ñá nanī Felí san:

—Dívi ntō é kade nto e dóo vá'ā ó ntoo ntí. E dóo ini nto nté koo kadā kú've nto ne, é kantuvá'a ñuu kó vevii. ³ Dívi ntō né, dōó ka'nu ñá'a nto. Dā mí'i ká ntoo ntí ne, da mii kuē'en tsi e ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, é kuān nte vá'ā ó kade kú've nto. ⁴ Vi'a ve ne, ñā ntío ntí natekū du'xén ntí nto. Uun da'na tsi kini kudii nto é kā'án ntí ni ntō. ⁵ Tsí ñatí sa'á ne, dōó du'xen de ñā. Da mii kuē'en tsi é kanakutsu'un ñā ñā Israeé san dā mí'i ká ñuu. Tsí odo nuū ñá iña ñā ntántikin Jéssu, ñá ñūú Nazaree. ⁶ Ntío ñā é natívi ñā xúkun kā'nu ntí di. Kidáā né, tñn ntí ñā. Tsí ntio ntí é xntékú kú've ntí iña ñá vatā ó kaka'an leí ntí. ⁷ Ntá tsi ura tsí i xee tó'ō sntadun, ñá nanī Lisiá ne, dá kuétsi nangava ñá Pablu da tñn ntí ñā. ⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ntí é kī'ín ntí, kitsi'i kuétsi ntí ñā nta'a nto. Te mii nto tsixe'e nto ñā ne, kutuni nto nee ntí'í ntí'í nuū i é ntátsi'i kuétsi ntí ñā —ka'an ñā.

⁹ Un ntíí ntíí ña Israeé san ne, ntāda ntaa ña é kākā'an ña. ¹⁰ Kidáā ne, ēde ña tsiñu ka'nu i san ntá'a ña é ká'án Pablu. Pablú ne, kaka'an ña:

—Vi'a ve ne, dōo diní ko é nakākú u kúñū kó nta'a nto, tsí iní u tsí ñivi ntō ne, é títín kuia kadē kú'vē ntó ñuú sa'a. ¹¹ Kuvi ntada ntaa nto tsí da ve kúvi uxuvi ntúvi xee ú Jerusaleen é nanu'u ú iní ko Xuva kō. ¹² Ñá tē neé ni íde u. Ñá te ni nāa núú ú ni ñā'a san; ñá te ni nakutsu'ún ú ña, nté ini ukún ka'nu kan, nté ini ukún kuetsī, nté itsi kán di. ¹³ Ña kúvi ntāda ntaa ña nuu i é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ¹⁴ Mii tsi nuú i sá'ā é nuu é ntaā i é ntáka'an ña iñá ko: Tsí kanuu iní ko Xuva kō, ña é inúu ini ñatā ntí, ntá tsi kanuu iní ko ña vatā ó de ña ntántikin Jéssu, é ntáka'an ña é tūku nchu'un. Ntá tsi kakuinti'xe ko un ntí'i vatā ó kākā'an lei Muísee ni ún ntí'í é ūve na'a, ntáka'an ñá ká'án naa Xuva ko nté ntúvi di'na. ¹⁵ Vata tsí ó kuinti'xe ña Xuva kō né, kuan tsí ó kakuinti'xe kó tsí ntoto xtúku o tē xi'i ó, kuān te vá'a o, kuān té ña vá'a ō. ¹⁶ Dukuān ne, kaxió ntii u é kāda ntaa ntí'i u é kākā'an Xúva kō, vata koo é ña koo kuétsi ko nta'a Xuva ko ni tā'an ko.

¹⁷ É kū títín kuia é kaika ú xio ñuú ne, ntiko kōó u ñuú ko é kixñí'í u diu'un é xntíí ú ña ñuú ko, é kixkué'e ú doméni iñá Xuva kó di. ¹⁸ Sá'a tsí é káde ú da ini ña Israeé san kó, ña vé'xi ñuú Asia, dá tūví u má ūkún ka'nu kán. Xu'ú ne, é ntúntoo ú nta'a Xuva kō dá ini ña ko. Nte'vi tsi ña'a ntoo ña nī ntí má ūkún kán ne, diin diin tsi ntoo ntí ni ñā; ñá te ni itsu'un ñā. ¹⁹ Tē dí ni ki'xi ña tsikán ne, kuvi ka'an ñá te nee iñá ni ídé u é tsí'i kuétsi ña ko. ²⁰ Ntá tsi kuvi ka'an ñá ntoo san tsí ña te nee iñá ni ídé u dá tūví u mé'ñū junta iñá ñá Israeé san. ²¹ Uun tsi nuu i é kúvi tsi'i kuétsi ñā kó ne: tsí un ntii tsi kākā'án u ni ñā: “É kaxntékú ku'vē nto iñá ko vevii,

tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtuku o tē xi'i o." Kuan ō ka'án u ni ñā —ka'án Pablu.

²² Felí ne, é dōo kue'e íni ña nchu'un iña Jesúsú ne, ntio ña é nainú kava ña nuu i sá'a. Dukuān ne, kaka'an ña:

—Te kī'xi tó'ō sntadun, ñá nanī Lisiá ne, da kidáa kīnī ka ú nuu i sá'a —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, kaka'an ñá nī sntadun ñá odo nūú te kōto ká ña Pablu, ntá tsi ñá te kunuu kutu ku'e'en ña, tsí kuvi kaka kudii ña ne, kuvi ki'xi ña vá'a tiin ni'i ña é xntii ña ña tē nee iña é kātāan nūú ña.

²⁴ Dā kú titín ntuvi ne, ntī'xi xtuku Feli ni ñadi'í ña, ñá nani Drūsila. Dīvi ñā ne, ña Israee ña. Kidáa kána ña Pablu é ká'an xtúku ña ni ña iña é kuinti'xe ko Jesúcristu. ²⁵ Pablú ne, kaka'an ñá ni ña iña é ña vii ō é kīni kaa, é kadā kuení va'a kó nté koo vii o, tsi vé'xi ntuvi é xntēkú kū'vé Xuva ko iña ko. Kidáa ne, ū'ví Feli é kuān ó kaka'an ñá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Kué'ēn kán ve. Tē amá kune'é ko ne, kana xtukú u o —ka'an ña.

²⁶ Tsí kadē kuení Feli te kué'e Pablu diu'un vata koo é nantii ña ña. Dukuān ne, ki'in itō kána ña ña é ká'an ñá ni ñā. ²⁷ Ítā nti'xin uvi kuia é kuan ō dé ña. Da kidáa ne, ngává Feli, nákunūu ñá nanī Porciu Festu tsíñu ña. Felí ne, kuan tsí ó xnúu kutu mii ña Pablu, tsí ntio ña é vā'á koo ka'an ñá Israee san iña ña.

25

Dá ntītsí Pablu nuú Festu

¹ Da kidáa xee Festú san é nākunúu ña tsiñu é vii ñá ña tsiñu ka'nu i. Dā kúvi uni ntúvi xee ñá ne, ntāka ña ñuú Cesarea, kuntáa ña ñuú Jerusaleen.

² Dá tūví ña ikān ne, xēē tó'ō dutu ni ñá odo nūu iña ñá Israee san nta'a ña e tsi'i kuétsi ña Pablu.

³ Íkan ña nta'a ña te vii ñá da xe'e taxnūu ña tú'ūn é nāntixntéka ña Pablu ñuú Jerusaleen. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña ítsi kān. ⁴ Ntá tsi Festú ne, tuku ō dé kuení ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Pablú sa ne, nuu kutu ña ñūú Cesarea. Xu'ú ne, dā ve ki'in xtúkū ú ikān. ⁵ Vá'ā ó tē dí k'ín nti ni ña odo nūú iña nto. Tē neé kuetsi ío iña ñá ne, kuvi tsi'i kuétsi nto ña ikān —ka'an ña.

⁶ Kūvi ka úna u'xi ntúvi itúvi ña ñuú Jerusaleén ne, dā ntíi ña, kue'en ña ñuú Cesarea. Utén san ne, nákutūví ña me'ñú juntá ne, dā táxnūu ña ña é kīnantéka Pablu. ⁷ Ura tsí i dá xee ñá ne, nātaká nuu ña Israee, ña vé'xi ñuú Jerusaleen, ntíkō diñi ña ne, ñá te da dīi kuetsi ka'nu dá'vi ña ña. Ntá tsi ña ni kuvi vii ña ntada ntaa ña é ntáka'an ña. ⁸ Pablú ne, kanada'an ña kúñu ña, kakā'an ña:

—Ña túvi nēe kuetsí ko. Ñá tē nee iñá ni īde ú e ña vá'a iña lei ñá Israee, nté iña xukun san, nté iña rei ñuú Roma —ka'an ña.

⁹ Festú ne, ntío ña é vā'á koo ka'an ñá Israeé san iña ña. Dukuān né, katsixe'e ñā Pablu:

—¿Ntío ntu nto ki'in ntó ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú'vé u iña nto? —ka'an ña.

¹⁰ —Ñā'á ni san —ka'án Pablu—. Xu'ú ne, i'a tuví u mé'ñū junta iña rei ñuú Roma. Da miī é xntékú ku'vē ntó iñá ko ve. É īni vá'a nto tsí ña tuví nee kuetsi é kūvi dá'vi ña Israeé san ko. ¹¹ Tē dí nee iñá ni īde ú e dóo xii kaá ne, kuvi ka'ní nto ko, ¿nté kui ña'a? Ntá tsi kūdíi dovete ntáka'an ñá iñá ko. Ñá te nuu é ntaa i é ío kuetsi ko. Dukuān né, xōxó kuvi vii i ntadá ko kuenta ntá'a ña. Xu'ú ne, ntio ko é miī rei ñuú Romá san xntékú ku'vē ñá iñá ko —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, natíin Festu ni ñá tsiñu i san ne, dá kakā'an ña:

—É kākā'an ntó tsí ntio nto é miī rei ñuú Romá san xntēkú ku've ñá iña ntó ne, kuan kōo. Da miī é kī'in ntó nta'a ña ve —ka'an ña.

Dá ntītsí Pablu nuú rei Agripa

¹³ Dā kú titín ntuvi ne, xēē rei, ñá nani Āgripa ni tá'an ña, ñá nani Berēnice, ñuú Cesarea, vexkóto ni'ni ña Festú san. ¹⁴ É ku tītín ntuvi ntóo ña ne, dá kakā'án Festu ni ña kuénta iñá Pablu:

—I'a ne, nuu kutu uun ña'a ñatīi, ña é xnuu kutu miī Feli da ngáva ña tsiñu ña. ¹⁵ Dā ñé'e ú Jerusaleén ne, un ntīi ntīi tó'ō dutu nī ñáta ña odo nūu iña ñá Israeé san ne, ntátsi'i kuétsi ña ña. Ntio ña é kué'é u itsi é ka'nī ñá ña. ¹⁶ Kaka'án u ni ñá tsí ntī'i é ña ñuú Romá ntī ne, ñá kuān xkoó iní ntī. Ná iní ntī é dotō tsi kué'e ntī itsi te ka'nī ñá ña'a tē ña di'na xntēkú kú've ntī iña ña, vata koo é kūvi ka'an ñá nuu ñá kaka'an véte san é nada'an ñá kúñu ña. Dukuan ō ka'án u ni ña. ¹⁷ Dā xee ñá i'a ne, ñá ni kukuíi ko é xntēkú kú've u iña ña. Tsí utén san ne, kutūví u mé'ñū junta. Kidáā kána ú ñatīi san. ¹⁸ Dā nakuntāñi ña Israeé san, ntátsi'i kuétsi ña ña ne, tē dóo ka'nu kuétsi da'ví ña ña, kuiní ko. ¹⁹ ¿Mí'i ntū? Tsí kūdii núu i iñá nchu'ún miī ñá ntánāa núu ña ni ñá: Ntánatīin ña iña uun ñatīi, ña nani Jēsuu. E xí'i ñá, ntá tsi Pablú san ne, kaka'an ñá tsi kantító ña. ²⁰ Xu'ú ne, ñá ni iní u nté koo xntēkú kú've u nuu i sá'a. Dukuān né, tsixe'e ú ña te ntio ña é kī'in ñá ñuú Jerusaleen váta koo e íkan xntēkú kú've u iña ña. ²¹ Ntá tsi ña ni ntío ña. Kunuu kutu miī ña dā nté miī rei ñuú Roma kúvi xntēkú ku've ñá iña ñá, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'án u te kunuu kutu miī ká ña da nté kūvi ntada ú ña kuenta ntá'a rei san —ka'an ña.

²² Agripá ne, kaka'an ñá nī Festu:

—Ntio kó kiní u ñatīi sa'a —ka'an ña.

—Kuvi ni. Utén kiní nto ña —ka'án Festu.

²³ Utén san ne, xée Ágripa ni Berénice. Dōo ntáde na'nu ñā dá vē'xí ña é kī'ví ña iní vi'i mē'ñú kan ni ūn ntíí ntíí sntadun ñá odo nūú, ni ñā'a, ña e dōo na'nu ñā'a. Festú ne, kāna ña Pablu é kī'xi ña.

²⁴ Kidáā ne, kaka'an ña:

—Ō rei Agripa, ni un ntí'í kue'en dú'va nto, ña ntoo i'a ne: é ĩni ntó ñatíí sa'a. Un ntíí ntíí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, ni ñá ntoo ñuú sa'á ne, da mii kuē'en tsi é ntátsi'i kuétsi ña ña. Koó da vāntíñi ña, ntáka'an ñá nī kó é kūvi ña. ²⁵ Ntá tsi xu'ú kuiní ko ne, ñá te neé ni ĩde ña é kūvi ña. Mii ñā ntio ña é ntāda ú ña kuenta ntá'a rei ñuú Romá ne, kuān koo vií u. ²⁶ Ntá tsi ñá ĩni u nté koo kada vá'a u kuétsi ñā é taxnūu ú ña nta'a reí san. Dukuān ne, i'a vexni'i ú ña di'na nta'a nto, rei Agripa, ni ún ntíí ntíí ntó é ntoo nto, vata koo é tsixe'e nto ñā ne, dá kūvi ka'an ntó nté koo kada vá'a u kuétsi ñā. ²⁷ Tsí ¿ntē ntú koo vií u taxnūu ú ña nta'a reí san tē ña tuvi kuétsi ñā? —ka'an ña.

26

Dá kanakākú Pablu kúñu ñā nta'a rei Agripa

¹ Kidáā ne, kaka'an Ágripa ní Pablu:

—Vi'a ve ne, ta'xi ú itsi te kā'an ve, te ncho nakākun kúñu ō —ka'an ña.

Pablú ne, nakāa ñá nta'a ña ne, da éni ntu'u ña kākā'an ña:

²—Kiní ntō, rei Agripa, dōo diní ko tsí i'a ntítsi u nuu nto vevii é nantiko kōó u un ntí'í nuū i é ntátsi'i kuétsi ña Israee san ko. ³ Tsí ñi'vi ntō né, dōo vá'a ĩni nto vata xkoó ĩni o, xo'o é ña Israee ne, dōo vá'a ĩni nto é un ntí'í nuū i é ĩni natíin o ni ta'an kō. Dukuān ne, vií nto da xe'e, kini kúdii nto é kā'án u ni ntō.

Ntuvi iñá Pablu dá vāta kuintí'xe ña Jesuu

⁴ Ini ntií ntíí ña Israeé san nté kaa ntuvi iñá ko nte da ku lú'nti u. ⁵ Ini ñá ko nte da káku ú ñuú mií kó ne, dā é'nu ú ñuú Jerusaleen. Emá tsi ini ñá ko. Tē dí ntio ña ne, kuvi ka'an ña tsí xu'ú ne, ña fariseú u. Ini nto tsí ntí'í ña fariseú ne, ñi'vī nti é dií dií ka dé ntaa ntí lei Muísee. ⁶ Vevii ne, da mií sá é kantétu u tē amá ntuntaa tú'ūn é kākā'an Xúva ko ni ñata kō, ña é intóo nte dí'na, dá kakā'an ñá tsí nantoto xtuku ñá ko tē xi'i o. Kuenta iña i sá'ā é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ⁷ Ne, ñi'vī tsi nuū í e ntantétu uxuvi tátá ko ña Israeé tē amá ntuntaa. Dukuān né, ntē ntúvi, ntē níñu ntánanū'u ñá ini ña Xuva kō. Kini ntō, rei, ñi'vī tsi nuū í é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. ⁸ ¿Vá ña kákuinti'xe ntu nto te kúvi vií Xuva kō é nantoto xtuku ña ko tē xi'i o?

Dá kantāa Pablu nté o dé ña dá ntuku kui'í ñá ña kuínti'xe i san

⁹ Xu'ú ne, dē kuení ko di'na tsí vá'ā o é kade ú é kaínchu'ví u ña kuínti'xe i Jesuu, ñá ñuú Nazaree. ¹⁰ Kuan ō dé u dá itúvi u ñuú Jerusaleen. Ñá te da dīi ña kuínti'xe i san é tsu'un kutū ú ña vi'i utun. Tsí mií tó'ō dutú san tá'xi ña itsi é kuān koo vií u ne, kūdadii kó ni ñā dá kakā'an ñá tsiñu i san te kuví ña. ¹¹ Ki'in itō nantoto'ó u ña má ūkún kán vata koo é ká'an ña tsí ña te nuu é ntaā i e ntákuinti'xe ña Jesuu. Inchu'vi kué'ēn ú ña. Un tsi nté xio ñuú ñe'é u íntuku kuí'í u ña.

Dá kantāa Pablu nté ō kúvi da kuínti'xe ña (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² ñi'vī tsi tsiñu é ñe'é u ñuú Damaşcu. Tsi tó'ō dutú san táxnūu ña ko é kuān koo vií u é kí'ín u. ¹³ Vi'a ve ne, ká'ān ú ni ntō, rei, nté ō kúvi ko dá kaika ú itsi kán. Dā ká'ñu ntuvi ne, da nēni ko íni ú ñu'u é vē'xí e dukún kán. Kaxi'í nuu ñu'ú san ntíkō diñi kó ni ña ntíi ni'í u. Dií dií ka kaxi'í nuu ñu'ú san é ngántii. ¹⁴ Uun ito tsi nantúve ntíí ntíí

nti itsi kān. Kidáā ne, tēkú ko uun tatsin é kākā'an ní ko tú'un hēbreu: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kuān ó kantukun kuī'ín ko? Dá kantukun kuī'in mín kúñu ō é kuān ó kaden”, ka'an ña. ¹⁵ “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?” ka'án u. Ne, kaka'an Tó'o ko nī kó: “Xu'ú ne, Jesuú u. Dīvī ú é kantukun kuī'ín ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, nakuntítsin ve, tsi iō nuu i é ntii ditó u é kīnín ko: tsi nakaxnúū ú o é vīn tsiñu ko. Ntio ko é ntaan ni ña'a tsi é īnín ko veví ne, kuan koo ntaan ni ñā é nañē'é u o rkontuvi. ¹⁷ Xu'ú ne, kūnuu mé'ñu, kūnuu davá u o tē nee iña é ncho vii ña Israeé san ni ō né, o tē nee iña é ncho vii ña tuku ñuú san ni ō. Tsi táxnūú u o ve é kī'in xío ñuu, ¹⁸ é nañē'en ñá'a san xoo é dīvī u, da nte koo é xtuvī mii ña itsi mi dóo nee iña tó'ō é ña vá'ā sán ne, kuntīkin ñá itsi vā'á iña Xuva ko, itsi mi dóo vá'a kaxi'i. Kidáā né, tē kuínti'xe ña kó ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuētsí ña ne, dadii ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é kūvi i'xá mii ñā”, ka'an ñá nī ko.

Nté ō dé ntaa Pablu é kākā'an Xúva ko ni ñā

¹⁹ Dukuān ne, rei Agripa, dé ntaa ntí'i ú é nañē'e Xúva kō ko. ²⁰ Di'na ñe'é u ñuú Damascu ne, dā ñe'é u ñuú Jerusaleen, ni ún ntíí ntíí ñuu é ntáduku ntée ñuú Judea. Da kidáā ñe'é u un tsi nte mi ntóo ña'a, ña é ña te ña Israee. Ñé'ē ú, ixka'an ntódo ú ni ña te tsoo mii ña kuētsí ña ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, dá vii ñá é vā'á vata koo é kūtuni ñá'a tsi é nī'i ña nima vá'a ña nta'a Xuva kō. ²¹ Tsíkan tsī é tīn ña Israeé san ko iní ukún ka'nu kān é ncho ka'ní ña ko. ²² Ntá tsi Xuva kō inuu mé'ñu ña kó ne, kuan tsī ó kainuu mé'ñu ña kó veví di. Dukuān ne, i'a ntítsi u, kaka'an ntódo ú ni nto, un ntí'i kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto. Tú'ūn é kākā'án u ni ntō né, dīvī tsī tú'ūn e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko nte

ntúvi di'na, ni Muísee, ntáka'an ntódo ña ni ñā'a nté koo kuvi. ²³ Tsí ntáka'an ñá tsí Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō né, da miī é ntō'o ña ne, di'na ña ntoto xtuku ña tē xi'i ñá ne, kidáā ka'an ntódo ña ni ñā'a, ña Israeé san nī ña tuku ñuú san, tsí ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko tē kuínti'xe ña ña. Dukuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva kó san —ka'án Pablu.

Ntio Pablu é kuínti'xe Agripa

²⁴ Festú ne, koó da kakachu'u ña é kuān ó kaka'án Pablu.

—¡Dá kakūlukun mīin, Pablu! E kuān nté kue'e kánakuā'an tutú san, tsíkan kāde i é kākulukun ve —ka'an ña.

²⁵ —Ñá te kākulukú u. Nuu é ntāa ntí'xe i é kākā'án u ni ntō. Ñá te da kaka'án u. ²⁶ Kini ntō, rei Agripa, dāvi nto īni nto é kākā'án u. Ñá te kaū'ví ko é kā'án u ni ntō nuu i sá'a. ¿Va ñá ini ntú nto nté ō kúvi Jesucristu? Ñá te iō xu'u é kuan ō kúvi.

²⁷ Kini ntō, rei Agripa, ¿ñā ntu te kákuinti'xe nto é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san? Kakuinti'xe nto, ¿nté kui ña'a? —ka'an ña.

²⁸ Agripa ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—¡Dókō sá ni kūvin viin é kuínti'xe kó Jesuu! —ka'an ña.

²⁹ —Kuān te uun dá'na tsi, kuān te dóo na'a kūkuií ne, kaikán u nta'a Xuva ko te dāvi nto ni ūn ntíí ntíí ña ntoo san, ña ntaíni é kākā'an ú ni ntō ne, kudadāi nto nī ko. Ntá tsi ña ntío ko é kōo kútu ntō —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, nákontāñí reí san nī ña tsiñu ka'nu i san, ni Berēnice, ni ūn ntíí ntíí ña nguīí san, ³¹ ntíí ña. Ntátíin ña ni tā'an ña, ntáka'an ña:

—Ñatíí sá'á ne, ñá te nee iñá ni īde ña é kūvi ña; ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ñā —ka'an ña.

32 Kaka'an Ágripá san nī Festú san:

—Kuvi ntii ña vi'i utun tē dí ña ni ká'an ña tsí ntio ña é miī rei ñuú Roma xntékú ku've ñá iña ña — ka'an ña.

27

Kué'ēn Pablu ñuú Roma

¹ Dā xee ntúvī é kī'ín Pablu ñuú Romá ne, ñé'ē ú ni ñā di. Pablu ni túku ñá ñu'u kutū ne, ntūvi ña kuenta ntá'a sntadun ñá odo nūu, ñá nanī Juliú. Odo nuū ñá uun sientú sntadun iña rei ñuú Roma. ² Nū'ū ntí ni ña tun ntōó ka'nu é vē'xi ñuú Adramitu. Te kué'ēn tun ntōó san ne, kuítā ntí'xin ñuu é ntoo diñi ntute ñu'u kán, ñuu é káduku ntée ñuú Asia. Kué'ēn ntí iní tun ntōó san ne, dadii kue'én ntí ni Arīstarcu, ña vé'xi ñuú Tesalonica, ñuu é káduku ntée ñuú Macedonia. ³ Utén san ne, xéē ntí ñuú Siduun. E dóo kaiko ñu'ū Juliú san Pablú ne, xé'e ña itsi é kī'ín ña nú vi'ī ña vá'a tiin ni'i ñā vata koo é xntii ñā Pablú tē nee iña é kātaan núu ña. ⁴ Dā ntáka ntí ñuú Siduún ne, kué'ēn ntí diñi ñuu é nanī Chipre, mí e dii ka ña kadúku tatsin, tsí dóo kainu tatsin mí kue'én ntí. ⁵ Kidáā ne, kué'ēn ntí mé'ñu ntute ñu'u kán, ído ntūú ntí ñuú Cilicia ni ñuú Panfilía ne, da xéē ntí ñuú Mira, ñuu é káduku ntée ñuú Licia.

⁶ Ikān ne, naní'i tó'ō sntadún san uun tun ntōo é kī'ín ñuú Italia. Nūú Alejandria vé'xi. Kaka'an ñá é kū'un ntí iní tun ntōó san ne, dá kué'en xtúku ntí. ⁷ É tītín ntuvi kue'én ntí ne, kukuii kukuii tsi ntaíka ntí. Dá kuētsi xéē ntí ñuú Nidu. Nña ni kúvi kī'ín ntáa ká ntí, tsi de dóo tatsin ne, kidáa kué'én ntí diñi ñuú Creta, mí ña dóo nēé kaduku tatsin. Ído ntūú etsin ntí ñuú Salmuun. ⁸ Kidáā ne, dá kuētsi

kakuvu kaika tun ntōó san diñi ntute ñu'u kãn, xēé ntí mí é nanī Bueno Puertu, étsin ñuú Lasea.

⁹ E dóo kúkuií ntí ne, dōó ió kuenta te kí'ín ka ntí, tsí e dokó sa xee ntúvi ví'xin. Dukuān ne, xé'ē Pablu ítsi nté koo vií ña, ¹⁰ kaka'an ña:

—Ō ne, róo, kakutuní ko tsí dóxo kini o te kí'ín ka ō. Tsí kunaá tun ntōó san ni xídó i ne, kunaá ō dí, kuiní ko —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi sntadun ñá odo nūú san ne, ña ni íde ña kuēnta é kākā'an Pablu. Mii tsi íde ña kuenta é ntáka'an ñá kanakāká tun ntōó san nī tó'o ī. ¹² Tsi mí ntoo da'na ntí ne, ñá vā'á o é kuntōo ntí dá ntūvi ví'xin, tsí dóo kaduku tátsin. Dukuān ne, dókō sá un ntíí ntíí ñá ntio ña é kí'ín ka ntí ntute ñu'u kãn da nté xēé ntí ñuu é nani Fēnice, túku ñuu é tuví xio diñi ñuú Cretá ne, ikan kuntōo ntí dá ntūvi ví'xin. Tsí ikān ne, ña dóo nēé kaduku tatsin é vē'xi nínu kãn.

Dā dóo ntii kainu tatsin davi mé'ñu ntute ñu'u kãn

¹³ Dā iñi ntu'u kainu kudii tatsin ka'ni san ne, vá'a koo kuvu te kí'ín ntí, kuiní ña. Kidáa ne, naki'i ña káa é katiin ntíí é kōó da'na tun ntōó san ne, dá kuē'én ka ntí, ntaíka etsin ntí ntíkō diñi ñuú Creta.

¹⁴ Ntá tsi da nēní ntí iñi ntu'u é dóo ntii kainu tatsin é vē'xi nínu kãn. ¹⁵ Un ntii tsi káduku ntée tatsín san tun ntōó ntí ne, ñá ni kūtíi ka kí'ín mí vē'xí tatsín san. Tsíkān ne, ñá ni xío ntíí ká ntí é kí'ín ntí. Dotō tsí kue'én ntí mí kati'vi tátsín san ntí. ¹⁶ Ítā ntí'xin ntí mí tuví ñuú lu'nti é nanī Clauda, mí kaedí nuu kudii tatsín san ne, dá kuētsi kúvi náki'ni kutú ntí tun ntōó lu'nti é kántikin áta tun ntōó ka'nu san.

¹⁷ Nādita ntí ne, dā náxntékú va'á ntí iní tun ntōó ka'nu kãn. Kidáa né, nāxnuu nenu ña xo'o ata tún ntōó ka'nu san vata koo é ña ntii nuu tá'an. Ú'vi ñá te dūku ntée tun ntōó san de've nú ñuti é kādita. Dukuān ne, naki'i ña doo ntakin é kādita tatsín san

ne, dotō tsí xtuvi ñá é kāka tun ntōó san. ¹⁸ Ñá ni xīó kadin kue'én tsi tatsín san. Utén san ne, eni ntu'u ñā ntaété nuu ña xido san ntute ñú'u kán. ¹⁹ Dā kúvi uni ntúvi ne, miī ntí éte nuu ntí utun tún ntoo ni dōo é kādita tatsín san. ²⁰ Titín ntuvi ita ntí'xin e ña díto ngántii, nté xntívi. Da mii kuē'en tsí tatsín san kainu. Kidáā né, da miī é kunaá ntí, kuiní ntí.

²¹ É kū titín ntuvi ñu'u ntité ntí ne, kidáā ne, nákontsí Pablu, kaká'an ña:

—Ō ne, rōo, tē dí ni kuintí'xe nto é kāka'án u ni ntō né, tē ña ni ntáka o ñuú Cretá ne, ñá kuan ō ni kunáa iña nto. ²² Ntá tsi kiní nto é kāka'án u ni ntō ve: Ná ku dē kuení nto, tsí nté uun ō ñá kunáa o. Mii tsi tun ntōó san kunaa. ²³ Iní u, tsí xu'ú ne, iña Xúva kō u; kuenta iña ñá kade tsiñu u. Vetún ne, xée ūun ánjē e táxnuu Xuva kō, ntii díto ña nuú ko ne, ²⁴ kaka'an ñá nī ko: “Ña ku ú'vī ó, Pablu, tsí da miī é xēen mí tuví rei ñuú Roma da nté xntékú ku'vē ñá iña o. Dukuān ne, kunuu mé'ñu Xuva ko o ni ūn ntíí ntíí ña ntaíkan ni'in. Nté uun ña ña kunáa ña kuenta iña o”, ka'an ñá nī ko. ²⁵ Dukuān ne, náku'ūn ka'nu nima ko, un ntíí ntíí o. Tsí kakuinti'xe ko tsí kuan koo kuvi vata ō ka'an Xúva ko nī ko. ²⁶ Mii tsí é dūku ntée o uun ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán —ka'an ña.

²⁷ Dā kú xe'un ntúvi ntaíka ntí ne, dotō tsí ntaíka ntí mé'ñu ntute ñu'u é nanī Adria. Dā kú dava ñúu ne, kūtuni ñá ntánakaka tun ntōó san tsí ña te íka ntōo ntí ñu'u kán. ²⁸ Kí'i kú'vē ña nté kaa kúnú ntute sán ne, xée tā'an oko xe'un uun métrū. Kué'én ká ntí un siin né, kí'i kú've xtúku ña. Kidáā ne, oko ú'xē métrū. ²⁹ Ú'vī ñá te duku ntée ta'an tun ntōó san xuu. Dukuān ne, nantíi ña kīmi káa ī é katíin ntii āta tún ntōó san, ntáka'an ntâ'ví ña te

tūví náne'e. ³⁰ Ña ntánakaka tun ntōó san ne, ntukū nuu iní ña nté koo nakakū ña kúñu ñā. Kidáā ne, nanúu ña tun ntōó lu'ntí san vata tsi te nantii xtúku ña káa ī é katiiñ ntii nuu i kan. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i, tsí ncho kunu ña. ³¹ Pablú ne, kaka'an ñá nī tó'ō sntadún san ni ūn ntíí ntíí sntadun ña:

—Da mii é naku'un mii na iní tun ntōó san. Tē ña'á ne, kunaa ntíí ntíí o —ka'an ña.

³² Kidáā né, ē'nté sntadún xo'o é kantikín tún ntōó lu'ntí san vata koo é ki'in ni'i ntuté san.

³³ Dā dokó sa tuví ne, kaka'án Pablu ni ūn ntíí ntíí ña'a san te kā'xi kúdii ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—É kū xe'un ntúvi é ña ntaé'xi nto, é da mii tsí é ntántétu nto. ³⁴ Vi'a ve ne, vií nto da xe'e, ka'xí kudii nto, na náku'ún ntii ntō, tsí nté uun nto ña kunáa nto —ka'an ña.

³⁵ Kūvi ka'an ñá ne, dā kí'i ña tañú'ū sán ne, dā naku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō mé'ñu ūn ntíí ntíí ña'a san. Kidáā né, kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dā é'xi ña. ³⁶ Kidáā ne, náku'ūn ka'nu nima ña, un ntíí ntíí ñá ne, kuan ō kí'i ña tañú'ū sán, dā é'xi ñā. ³⁷ Tsí uví sientu úni díkō xé'un uun ña'a ntí é ñū'u ntí tun ntōó san. ³⁸ Dā kúvi é'xi nta'a ntí ne, eni ntu'ū ntí ntaété nuu ntí trigu é ntoó san iní ntute ñu'u kán vata koo é ntūkamá kudii é kuido tun ntōó san.

Dā ntíi nuu ta'an tun ntōó san ntute ñu'u kán

³⁹ Dā tuví ne, ñá ni iní ñá ntánakaka tun ntōó san mí'i ñuú xeé ntí. Ntá tsi díto uun itsí mí iō ñuti, mí vā'á o é nākutúvi tun ntōó san. Tē dí kuvi ne, ntío ña é naki'vī ñá tun ntōó san ikán. ⁴⁰ Dukuān né, ē'nté ña xo'ō é kantikín káa i é ntátiiñ ntíi sán, tsóo mii ña iní ntute ñu'u kán né, dā nántuté ña xo'o é ntánu'ní utun é ntánakaka nuu ña tun ntōó san. Kidáā ne, náxnteē ñá doo ntakín é kādita tatsín san núu i kán ne, dá kuē'én ntí nte mí iō ñuti san. ⁴¹ Ntá tsi dā ntaíka ntí mí e dóo kaido ntute sán ne, dúku ntéé ntí

de've nú ñuti é tuví má ntute kãn. Tĩn nuu kue'en núu tun ntóo san nú ñuti san. Áta ĩ ne, uun ito tsi ntíi nuu ta'an da dóo ntíi duku ntée ntute san.

⁴² Kidáa né, ntío sntadún san é kuan tsí koo ka'ni ña ña ñu'u kutū sán vata koo é ña kunu ña. ⁴³ Ntá tsi tó'ō sntadún san ne, ñá ni xē'é ña itsi é kuān koo víi ña, tsí ña ni ntío ña é kūví Pablu. Kaka'an ñá tē xoo é kūvi duté i ne, di'na ña nako'xó nuu ña kúñu ña ĩní ntute kãn ne, dá kī'in ña, kiduté ña te kūvi ntii ña diñi i kãn. ⁴⁴ Ña nguī sán ne, kūvi kí'i ña rkunū sán ne, o da nēé ka ta'vi i tun ntóo san é dute núu ña tē ntíi ña diñi i kãn. Dukuān ne, vá'a tsi ō ntíi ntí ntí ntí diñi i kãn.

28

Dā itúvi Pablu ñuú Malta

¹ Dā nakákū ntí ntí ntí diñi ntute ñu'u kãn né, tā'xi ña é kūtuní ntí tsí Malta nani ñuú tsikan é tuví mé'ñu ntute ñu'u kãn. ² Ña ñuu íkãn né, dōo va'á ña'a ña nī ntí. Tūun ña ñu'u é tūnī ntí, tsí kuan tsí ó kakīn daví san ne, dōó vi'xin. ³ Pablú ne, nākuido ñá tutun sán ne, da ve katsu'un ña nchú'un kãn da kíi koo, tĩn tĩ nta'a ña. ⁴ Ña ñuu íkãn né, dā ĩni ña tsi tĩn tĩ nta'a ña ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Ña tsíkán ne, á te ña'a é'ni ña. É ntaā í nakáku ña kúñu ña ntute ñu'u kãn, tsí kuví ña ve, tsi íō kuetsí ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Pablú ne, dā nákidí ña nta'a ña ne, kó'xō nuu tĩ nchú'un kãn. Ña té ni kūvi ña. ⁶ Tsí te ūra tsí i tsitu ña ne, ō kuví ntii ña, kuíní ña'a san. Dā kú e ví'i ntántétu ña te nté koo kuví ña ne, dā ĩni ña tsí ña té neé ni kūvi ña ne, nativi íní ña. Kidáa né, eni ntu'u ña ntáka'an ñá tsí Pablú ne, xuva ña ña, ka'an ña.

⁷ Etsin tsi mí ntoo ntí ne, iō ñú'ū é kāduku ntée ña odo nūú ñuú tsikan, ñá nanī Publiu. Dīvi ña kākā'an ñá te kuntōo ntí nú vi'i ña kān. Úni ntūvi intóo ntí nú vi'i ña kān ne, dōo vá'ā o dé ña nī ntí. ⁸ Publiú san ne, nchokuví uva ñā. Ka'ni kaxé'e ña ne, da'xin kaxío ña dī. Kué'ēn Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne. Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña iña ñá ne, xntēe tá'an ña nta'a ña ña ne, ntūvá'a ña. ⁹ Kidáā ne, xéē ntí ntí ña nchokuví san, ña ntoo ñuú tsikán ne, ntūvá'a ña dī. ¹⁰ Dukuān né, dōo íko ñu'u ña'a san ntí. Dōo kue'é doméni tá'xi ña ntí. Dā xee ntúvi é ntáka ntí ñuú ña ne, tsū'un ña iní tun ntóo san un ntí ntí é ntio ntí.

Dā xéé Pablu ñuú Roma

¹¹ Uní xóo intóo ntí ñuú ikān. Dā ntáka ntí ne, nākú'ūn ntí tun ntōo é itúvi dá ntūvi ví'xin. Ñuú Alejandria vé'xi tun ntóo san. Uve santu ntúvá'a nāa nuu i é nani Cāstoo ni Pólu. ¹² Kué'ēn ntí iní tun ntóo san, xéē ntí ñuú Siracusá ne, ikān intóo ntí uní ntúvi. ¹³ Kidáā ne, kué'ēn ntí, ntaíka ntí ntíkō diñi ntute san, xéē ntí ñuú Regiu. Utén san ne, iñi ntú'u kaīnu tatsin é vē'xí máa i kān. Kidáā ne, kué'en xtūku ntí ne, da kúvi uvi ntúvi ne, xéē ntí ñuú Puteuli. ¹⁴ Ikān né, nāni'i ta'án ntí ña kuínti'xe i. Ntáka'an ñá te kuntōo kudii ntí uun vite. Kidáā ne, kué'ēn ká ntí ñuú Roma. ¹⁵ Ña kuínti'xe i, ña ñuú Romá san ne, tēkú ña tsí kí'ín ntí ne, véxkuntētu ña ntí un tsi nte ñuu é nanī Foro de Ápiu ni tūku ñuu é nanī Uní Tabérna. Dā iní Pablu ñá ne, nāku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, dōo nakunúu ka'nu nima ña. ¹⁶ Kidáā né, dā xéé ntí ñuú Romá ne, ntāda tó'ō sntadún san ña ñu'u kutū san kuenta ntá'a tó'ō sntadun, ntá tsi xe'é ña é xio kutúvi Pablu má vi'i mii ñā. Mii tsí é tuvi ni'i ña uún sntadun é vii ñá ña kuenta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ñuú Roma

¹⁷ Dā kúvi uni ntúvi ne, kāna Pablu un ntíí ntíí ña odo nūu iña ñá Israee, ña ntoo ñuú Roma, nátaká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ení, xu'ú ne, ñá tē nee nuu i é kini kaa ni íde ú ni tā'an ko ñá Israee, nté ña te nee ni ka'an ntée u nte xkoó ini ñáta kō, ña intóo nte dí'na. Ntá tsi xnúu kutu ñā kó ñuú Jerusaleén ne, dā ntáda ña kó kuenta ntá'a ña ñuú Romá san. ¹⁸ Kidáā né, dā kúvi tsíxe'e ñā kó ne, ntío ña é nantíi ña ko, tsí ña tuví nee kuetsí ka'nu iñá ko vata koo é kúví u. ¹⁹ Ntá tsi ña Israee san ne, ña ni ntío ña é nantíi ña ko. Dukuān ne, kuétsí é kaikán u te mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vē ñá iñá ko, kuān té ña tuví nēe nuu i é tsí'i kuétsi ú ña ñuú ko. ²⁰ Dukuān é kakaná u nto, un ntíí ntíí nto, é kā'án u ni ntō, tsí kuenta iñá Cristu, ña é ntantétu o, xo'ō ña Israee, é odō kútu ú kadena vévii —ka'án Pablu.

²¹ Ña Israee san ne, ntáka'an ña:

—Ñá íní ntí. Nté ñá ntoo ñuú Jerusaleén san ñá ni taxnūu ña tú'un iña nto. Nté ña vé'xi ikān ne, ñá ni kā'an kíní ña iña nto. ²² Ntí'í ne, ntio ntí kiní ntí nee é kākuinti'xe nto. Tsí da mii tsí íní ntí tsí da kaníi ñūxívi ne, dōó ntáka'an ntée ña ña kuínti'xe i Jesuu —ka'an ña.

²³ Dukuān né, xtuví ñá uun ntuvi é nāni'i ta'an ñá nī Pablu. Kidáā ne, díi ka kue'e ña'á xee ña nú vi'i mí tuví ña. Pablú ne, nté tevāa un tsi da nte kuáa kaka'an ntódo ña ni ñā. Kaka'an ñá nté ō dé Xuva ko kadē kú'vē ña, kanatíin ña ni ñā da nte koo e kuínti'xe ña Jesuu, tsí kanañē'e ñá ña mí ūve na'a kaka'an léi Muísee, nté o kaka'an tú'ūn é de vá'a ña é xe'é Xuva kō é kūtuni nté koo kuvi. ²⁴ Íó ña Israee san ne, kuínti'xe ña é kākā'án Pablu, ntá tsi iō ná ne, ña ni íde ña kuēnta tú'ūn é kākā'an ña. ²⁵ Ñá ni xīo

ntaa iní ña ni tā'an ña. Kuan tsi ō kǐi nteé xio ña, kunú'u ña. Uun sá nuu i é kāká'an Pablu ni ña dá vāta ntaka ña:

—Espíritū Sántū né, dōo íni ña nté koo ka'an ñá tú'ūn é xe'é ña é kā'an ñá ka'an naa Xuva ko, ña Isaía, ni ñata kō, ña é intóo di'na, kaka'an ña:

²⁶ Kuē'én, kūka'an ni ñá Israeé san:

Kuān té dá'a sa tekú nto,

ntá tsí ña kuinti'xe nto.

Kuān té dá'a sa kóto nto,

ntá tsi ña kutúni nto.

²⁷ Tsi dóo ka'xī nima nto,

dóo lo'o ntō,

é nuu nti'u ntúxnūú nto.

Tsi ña ntío nto kiní nto,

ñá ntío nto kutuni nto,

ñá ntío nto kuinti'xe nto,

ñá ntío nto natu'vi nto kuétsi ntō

vata koo é ntavá'a ú nto.

Kuan ō xe'é Espíritū Sántū é kā'an Ísaia ni ñata kō kídaā. ²⁸ Kini nto tsí vi'a ve ne, taxnuu Xuva kō tú'ūn va'á iña Jesúcristu ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israeé san. Divi ñā ne, kuinti'xe ña —ka'an Pablu.

²⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntīi ntíí ntíí ña Israeé san ne, da mii kuē'en tsi é ntánatíin ña tú'ūn é kāká'an ña.

³⁰ Pablú ne, uvi kuíā katúvi ña ikān né, mii ñā ntá'vi ña vi'i mí katúvi ña. Dōo diní ña dá vē'xí un ntíí ntíí ña'a, ña vexkóto ni'ni i ña. ³¹ Kaka'an ntódo ña ni ña iña mí kadē kú've Xuva ko, kanakuā'a ña ña iña Tó'o ko Jesúcristu. Ñá te kaū'ví kue'en ña é kāká'an ñá ni ñā né, ntē xoxo ni edí nuu i é kāká'an ña.

**Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú
Coatzospan
New Testament in Mixtec, Coatzospan
(MX:miz:Mixtec, Coatzospan)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275